

SOLFASOL

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
Sessizce birleşip sessizce ayrılıyorz ya
Anamız çay demliyor ya güzel günlere
Sevgilimize çiçekler koyuyor ya bardağa
Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
Bu, böyle gidecek demek değil bu işler
Biz şimdi yanyana geliyoruz ve çoğalıyoruz
Ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürriyetin havasını
İşte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz.

Cemal Süreya

Aylık Gazete - 4 TL
Şubat 2016
Yıl: 5 Sayı: 58
gazetesolfasol.com

Ankara'da, 36 Günlük Bir Bebek Soğuktan Donarak Öldü! Ebru Bebeği Kim Öldürdü?

Ebru Bebek ülkelerindeki savaştan kaçarak Ankara'ya sığınan Suriyeli bir ailenin çocuğu olarak 2015'in son günlerinde, 20 Aralık'ta, Dikmen Vadisinde naylon bir çadırda dünyaya geldi. Ve kısa yaşamı 36. gününde Dikmen Vadisindeki aynı naylon çadırda sona erdi. Peki, 36 günlük Ebru Bebek neden öldü? Daha doğru soru şu aslında: Ebru Bebeği kim öldürdü? Çünkü hayatın normal akışında 36 günlük bir bebeğin ölümü beklenen bir şey değildir. 36 günlük bir bebeğin ölümünde en az bir yetişkinin yaptığı ya da yapmadığı bir şeyden

dolayı sorumluluğu vardır dersek, yanlış bir iddia olmaz bu. Dolayısıyla Ebru Bebeğin neden öldüğü sorusunun cevabı konuyla ne kadar ilgilenmek istediğinize ve gerçeği duymak isteyip istemediğinize göre değişiyor.

Örneğin, Ebru Bebeğin ailesinin, annesi ona 4 aylık hamileyken Önder Mahallesinde Altındağ Belediyesince yapılan yıkım sebebiyle evsiz kalmış olması ve bu nedenle naylon çadırda yaşıyor olmaları ilginizi çeker mi? **Mehmet Onur Yılmaz >> s.3**

Ankara Kenti, Kentsel Muhalefet ve Olası Aktörler

Akın Atauz >> s. 4-5

Dolmuş Vadelerin Öcü Adına

Barkın Sinan >> s. 8

Kent ve Köpekler

Ahu Özveri >> s. 9

Fikret Başkaya ve Özgür Üniversite

Aydın Bodur >> s. 10-11

Yaylada Yağmur, Duman, Sevdaluk Olur; Asfalt Olmaz!

Yaylaların Kardeşliği Platformu >> s.12-13

Ankaralılar Fırat Ceweri ile tanışıyor...

Aydın Bodur, Can Mengilibörü, Nur Yılmazlar, Serdar Koç >> s. 14-15

Yeni Başlayanlar için Özyönetim

Mehmet Onur Yılmaz >> s. 15

Ankara, Tiyatro, 2016.

Erdal Ozan Metin >> s. 18-19

Kürd'ün Hayaleti Peşimizi Bırakmayacak

Beliz Güçbilmez >> s. 21

Klasik Sinema Kuşağından 12 Öfkeli Adam

Günseli Bilgen >> s. 22

Hepimiz Yıldız Tozuyuz -ve biraz da leblebi tozu-

Nefin Pera >> s. 23

Gazete Okuma Eylemi Üzerine

Gülşah Aykaç >> s. 24

"Romanlar" Yazı Dizisi, Baharda Solfasol'da!

"Roman nereye giderse gitsin aydır. Dışlanır, bir çekinti olur insanlarda. Zaten bizim kimseyle işimiz olmaz yani. Sabah git, akşam gel evine, biz eklemek derdindeyiz. Ama onlar onun belki farkında değil, belki de farkındalar da aldınç etmiyorlar..."

Rifat Atmaca, Bergama

Romanlar Ankara'ya nasıl geldiler; hangi mahallelerde yaşarlar; nasıl geçinirler; son yıllarda dışarıya neden göç veriyorlar, terk edilme, sosyal dışlanma ve kentsel dönüşümden nasıl etkileniyorlar...? Bahar aylarıyla birlikte Solfasol'da yayınlanmak üzere Romanlar ve yaşadıkları hak ihlallerini odağına alan bir yazı dizisinin hazırlık çalışmalarına başladık. Roman Hakları Derneği ile bir arada çalışacağımız bu yazı dizisine bir ucundan katkıda bulunmak ister misiniz? bilgi@gazetesolfasol.com

Sanatçının bir Cengâver Olarak Portresi: Mehmet Ali Uysal

The Independent Gazetesi'nin 2014 yılında yaptığı "Dünyanın En İyi 10 Kamusal Sanat Örneği" listesinin üçüncü sırasında yer alan "Ten" isimli mandal yerleştirmesi ile uluslararası bir fenomen haline gelmiş olan Ankaralı sanatçı Doç. Dr. Mehmet Ali Uysal ile ODTÜ'deki evinde sohbet ettik. Mehmet Ali Uysal bize aileden, aşktan, talihten, yolculuklardan, kırsal yalnızlıklardan, kentsoylu arsızlıklardan, maharetin dirayetinden ve yaratma cesaretinden bahsetti. Gazete Solfasol olarak Çağdaş Sanat Müessesesi'nde başarıya ulaşmanın on pratik yolunu saptamaya çalışıyorduk oysa. Heyhat! Kısmet değilmiş... **Özgür Ceren Can >> s.16-17**

Barış İsteyen Akademisyenden Mektup!

..Türkiye'nin her tarafına cenazelerin gittiği şu günlerde elimden gelen tek şey olan "bu ölümlere son verelim" çığlığını Barış İçin Akademisyenler grubunun yazdığı bildiriye imza vererek dillendirdim ve bugün hakkımda soruşturma açılacağını ve muhtemelen üniversiteden ilişkiğimin kesileceğini öğrendim. **Mustafa Altıntop >> s. 21**

Savaş diyen Meclise inat, biz kadınlar haykırıyoruz: **"Bizim bu savaşa rızamız yok!" >> s. 9**

Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Nöbeti için Silivri'deydik! >> s.7

Tutsak Gazetecilerden Mektup Var!

>> s.6-7

Güvenpark ya da nam-ı diğer "Çevik Kuvvet Parkı"

Şenay Yılmaz

Fotoğraf: Gülşah Aykaç

Güvenpark, her birimizin şehrin karmaşasında dolmuşa, otobüse yetişirken yolunun geçtiği, çiçekçileriyle, simitçileriyle ve artık çevik kuvvetleriyle gözünün alıştığı ama biz fark etmeden ülke tarihini her dönem yansıtan bir "devlet sembolü"... Cumhuriyetin ilanından sonra başkentin Ankara olarak tayin edilmesi ile bir kasaba kent olan şehrin yeniden inşası kapsamında kent merkezi olarak belirlenen Kızılay'da seçilen, bir park meydanı Güvenpark. Güvenpark Anıtı da Cumhuriyetin nasıl kurulduğunu, kurucu temsil ve milli mücadeleyi temsil etmesi için bir anıt olarak planlandı. Anıtın kaidesinde Atatürk'ün "Türk; Öğün, Çalış, Güven!" özdeyişi yazılmaktadır. Böylece devlet, gerekli temsilini Güvenpark'ta sembolize eder.

Cumhuriyet ütopyası olarak Batı'ya yönelen kurucu temsilin nişanlandığı park, yaklaşık 90 yıldır sadece bir gezinti alanı olmadı, tüm siyasi değişimleri de üzerinde taşıdı. Parkın bugün büyük bölümü 2013 yılında yaşanan Gezi Parkı Direnişi ve Ethem Sarısülük cinayetinden bu yana TOMA'larla kaplı.

Ankara'da yaşayan ve/veya Ankara'da geçici süreyle bulunmuş 60 kişiye sosyal medya aracılığıyla ve yüz yüze görüşmelerle "Güvenpark size ne hatırlatıyor?" sorusunu yönelttik. Çoğunlukla "Çevik Kuvvet Parkı", "Polis Parkı gibi cevaplar aldık.

Parkın Kısa Tarihi

Güvenpark, Cumhuriyetin kalıcı izi olarak sürdürülebilirliğin nesnel tını haline gelmiş olup, her dönemde bir siyasal sembol alanı olarak var oldu. Park, 1935'te açıldığından bu yana, yani 80 yıldır daha çok siyasi ve ekonomik hayatın bir tezahürü olma özelliği göstermiş. Bu, belki araştırmaya katılanlardan birinin ifade ettiği gibi "Ankara'nın orta yeri" olma halinden ya da Cumhuriyetin kamusal mekanı olarak planlanmasından kaynaklı. Ya da kentin merkezi olarak seçilen Kızılay'ın içinde olmanın getirdiği mecburi bir görev.

1950 yılına kadar Güvenpark, bir yandan kent içinde konut dokusu ile devlet yapıları arasında bir geçiş sağlamak, bir yandan da Kızılay Parkı ile birlikte özelleşmiş bir yeşil alan oluşturabilmek düşüncesi ile kurgulanmış, o dönem yeni Ankaralıların "piyasa" yeri olmuş.

1960'ların sonunda Kızılay'da iş hanlarına izin verilmesi ve bankaların şubelerini açması ile Güvenpark'ın bir bölümü otobüs durağına dönüştürülmüş. Toplu taşıma yerine, enformel taksi-dolmuş ulaşımı nedeniyle daha sonra bu alana dolmuş durakları eklenmiş.

80'lerin sonu kentsoylunun, işverenliğe soyunarak kentin dokusuna bizzat hakim olduğu bir süreç olmuş ve artık kenti, büyük sermayedarlar belirlemeye başlamış. Tam bu dönemde, 1980'lerde Ankara Belediyesi Meclis kararı ile Güvenpark'ın dev bir otopark

işletmesine dönüştürülmesi kararlaştırılmış, ancak karar Danıştay'dan dönmüş. Kararın Danıştay'dan dönmesi için "Çevre Duyarlılığı Grubu" tarafından "Otopark Değil Güvenpark!" sloganıyla büyük eylemler yapılmış, 60 bin imza toplanmış.

Otobüs durağı olarak kullanılan parkın bir bölümü, kentin hızla yeni merkez semtlere kavuşması ile, kalabalık bir dolmuş durağına dönüşmüş. 90'larda metronun da gelişimiyle park bir gelip-geçme, bulunma mekanına dönüşmüş. Yani Güvenpark, otopark olmasa da sermaye sahiplerinin inşa ettiği tüm yeni semtlere ulaşım için kocaman bir taşıma alanı haline gelmiş. 2000'lere gelindiğinde park miting, eylem ve konserlere kapatılmış, ancak bu yasak, parkı daha sonralarında bir direnme noktası haline getirmiş.

Çocuk Parkındaki "Çevik"ler

Park içinde yer alan anıt, kurucu ideolojiyi temsil ederken, son çeyrek asırdır park; halk isyanlarının, eylemlerin de ev sahibi. İşte tam bu nedenle park artık, araştırmaya katılanların çoğunluğunun da belirttiği gibi "Çevik Kuvvet Parkı" haline geldi.

Parkta oturamama-uzun vakit geçirememeye, konser ya da eylemler için buluşamama ise 2013 yazında yaşanan Gezi Parkı Direnişi ile daha net bir hal aldı. 2013 yazında İstanbul'da başlayan Gezi Parkı olaylarına destek için Ankara Güvenpark'ta yapılan gösteride, polis müdahaleleri sırasında Ethem Sarısülük polis kurşunu ile öldürüldü. Olaydan sonra Güvenpark'ta çatışmalar devam etse de, protesto eylemlerinin bir kısmı Kuğulu Park'a çekildi.

Dolmuş duraklarının hemen sonunda başlayan ve çocuk parkını da içine alan Çevik Kuvvet alanı, kalın ve yüksek demirlerle polisler ayrıldı. Hatta mevcut çocuk parkı kapatılarak, polise tahsis edildi. O gün bugündür Başbakanlığa kadar olan tüm alanda polisler var ve gün boyu geçiş ancak kontrollü yapılmakta.

Bu alanın polise tahsis edilmesi, zaten önemli bir bölümü dolmuş duraklarının işgal edilmiş parkta, halkın kullanacağı alanların daha da küçülmesine neden oldu. Parkın Anıttan sonra yukarıya kadar olan kısmı sadece geçiş yapılabilecek, metroya inilebilecek ya da üst geçite varılabilecek bir görüntüde. Bu nedenle, seyyar satıcılar da bu geçiş alanlarında artık yok. Bu alanlarda, bankalarda artık oturan kimse olmamakla birlikte, mendil satan çocuklar, ayakkabı boyacıları ya da simitçi çocuklar da yok oldu.

Diğer taraftan sosyal medya üzerinden kurulan "Güvenpark Dayanışması" grubu 3 binden fazla kişi tarafından desteklenmekte, kendi isimlendirmeleri ile "Güvenpark Direnişçileri"ne bilgilendirme yapmaya devam ediyor.

Kente Uyum Sağlayan Ayaklar Güzergâhı

Park, bugün artık bir dinlenme mekanı değil tam tersine hızla geçilmesi gereken bir alan görüntüsünde. Kontrolün had safhaya ulaştığı, kente uyum sağlayan ayaklar güzergâhı haline gelen park belki de Hakimiyet-i Milliye mecmuasının 2 Aralık 1929 gününde betimlediği Güvenpark'a geri dönmüştür:

"Abidede halkın, cemiyetin hücreleri olan aile ile temsili düşünülüyor. Ortada sükun ve saadet içinde yaşayan bir aile ve etrafında da bunların o saadetini temin için bir taarruza karşı koyan ve cürüm yapanlarla mücadele eden jandarma alegorik gruplarla temsil edilecektir."

"İlansız OHAL"

Park size ne ifade ediyor sorusuna gelen yanıtlardan bazıları şöyle:

"Dolmuş durakları", "Polis", "İlansız OHAL", "Heykelin önüne dizilen ergen erkekler", "Gezi direnişinde Kızılay Meydanını işgal ettiğimiz gün, polisin konumlanıp (hep oradalar mı gerçeyi) üzerimize gaz bombaları fırlattığı park", "Ankara'nın orta yeri", "Yürüyüş, çevik kuvvet, dolmuş, insan", "Ethem!", "Hasan Hüseyin", "Karnını simitle doyurmaya çalışan üniversiteliler ve bir de Grup Yorum'un 'İnsan Pazarı' eserinde dillendirdiği park", "Atatürk Bulvarı'nın güvenlik, özgürlük simgesi iken şimdilerde dolmuş duraklarının içine sıkışmış, anıtsal özelliği kaybolmuş durumdaki yer", "Geceleri içinden geçip, dolmuş durağına giderken tedirgin olduğum, sabahları gördükçe sinir olduğum mekan", "Park gibi değil, daha çok üstünden gelip geçilen bir yol gibi geliyor bana orası", "...çevik kuvvetin üs kurması ile anlamlı bir tercüme haline bile gelebilen, sermaye sahiplerinin iç geçirdiği, sokağın çocuklarının, evine ekmek götürenlerin, sapıkların, sapkınların ve bunların hiçbirini umurunda olmayan yüzlercesinin geçmek zorunda olduğu, Ankara kadar gri, parkımsı mekan", "Güvercinler, çiçekçiler, heykeller, çocukluğumda kaydıraklarında kaydırdığım yer", "Kızılay denince akla gelen yer", "Atlı polisler gezi olayları, eskiden çiçekçiler"...

Güvenlik Meselesi

Bu tek soruluk araştırmanın aradığı tek yanıt, parkın, asıl sahipleri için hatırlattıklarıydı. Yanıtların büyük çoğunluğunda yer alan "güvenlik, kolluk, çevik" ifadeleri, bize, parkın artık dinlenmek veya bir arada zaman geçirmek için kullanamayacağımız bir düzene getirildiğini söylemekte.

Elbette ki kent merkezi olarak seçilmiş bir alanın güvenli olması gerekmektedir; ancak bu güvenlik meselesi doğrudan halka karşı olduğunda, o mekanlar sadece birer sembol haline dönüşür. Kentler, önce onları sahiplenen bireylerin hafızasında inşa edilir. Bu nedenle halka bir mekanın coğrafyasının ne hatırlattığı önemlidir ve yönetimlerin bunu dikkate alması beklenir. Siyasal katılımı ve kamusal hayatın sosyal, kültürel boyutlarını yeniden bir araya getirmeyi hedefleyen bir toplumsal projenin tasarlanabilmesi, bu tasarımda halkın taleplerinin göz önüne alınması gereklidir.

Ankara'da, 36 Günlük Bir Bebek Soğuktan Donarak Öldü! Ebru Bebeği Kim Öldürdü?

Mehmet Onur Yılmaz

Fotoğraf: Cihan Haber Ajansı

Ebru Bebek ülkelerindeki savaştan kaçarak Ankara'ya sığınan Suriyeli bir ailenin çocuğu olarak 2015'in son günlerinde, 20 Aralık'ta, Ankara'da, naylon bir çadırda dünyaya geldi. Ve kısa yaşamı 36. gününde Dikmen Vadisindeki aynı naylon çadırda sona erdi. Peki 36 günlük Ebru Bebek neden öldü? Daha doğru soru aslında şu: Ebru Bebeği kim öldürdü? Çünkü hayatın normal akışında, 36 günlük bir bebeğin ölümü beklenen bir şey değildir. 36 günlük bir bebeğin ölümünde en az bir yetişkinin, yaptığı ya da yapmadığı bir şeyden dolayı sorumluluğu vardır dersek yanlış bir iddia olmaz bu. Dolayısıyla Ebru Bebeğin neden öldüğü sorusunun cevabı konuyla ne kadar ilgilenmek istediğinize ve gerçeği duymak isteyip istemediğinize göre değişiyor.

Ebru Bebek Suriye'deki savaştan kaçarak Ankara'ya sığınan Halepli bir ailenin çocuğu olarak 2015'in son günlerinde, 20 Aralık'ta, Ankara'da, naylon bir çadırda dünyaya geldi. Ve kısa yaşamı 36. gününde Dikmen Vadisi'ndeki aynı naylon çadırda sona erdi. Ebru bebeğin Ankara'nın -22 dereceye ulaşan soğuşuna dayanmadığı ve donarak öldüğü haberleri sonrası başta Ankara Valiliği olmak üzere sırasıyla Büyükşehir Belediyesi ve Çankaya Belediyesi bir dizi açıklama yaptı. Ebru Bebeğin neden öldüğüne dair farklı açıklamalar yer aldı gazetelerde. Konunun medyada yer alması ile nihayet Devletin dikkatini çeken Suriyeli mülteciler ise yardım alacaklarını düşünürken polis ve zabıta marifetiyle, Türk Kızılayı otobüslerine bindirilerek bir kez daha sürgün edildiler. Suriyeli mülteciler göz önünden kalkınca, konu gündemden düştü. Ama bizim için bir soru hala ortada cevap bekliyor. Ebru Bebeği kim öldürdü?

Ankara Valiliği: "Besinlerin soluk borusuna kaçması sonucu öldü"

Ankara Valiliği, Ebru Bebeğin ölümünden iki gün sonra yaptığı açıklamada "Said Ailesi'nin bebekleri Ebru Said olay yerine intikal eden 112 Acil Servis görevlileri tarafından ilk müdahale yapılarak hastaneye kaldırılmış ancak buradaki çabalar da yeterli olmamıştır. Ebru Bebeği yapılan otopsi sonucunda besinlerin soluk borusuna kaçması sonucu hayatını yitirdiği anlaşılmıştır." dedi. Ankara Valiliğinin bu açıklaması ile yetinmeye razı olanlar haberin kalanını okumasalar da olur. Gerçeği merak edenler için cevaplar aşağıda.

Bebeğin Halası: "Soğuktan öldü!"

Ebru'nun Halası Haldiye ise Hürriyet Gazetesi muhabirine şu açıklamayı yapıyor: "Soba yaktığımız halde zaten soğuk oluyordu, soba zehirlenmesinden korktuğumuz için yatmadan önce sobayı söndürüyorduk. Hasan da sobayı söndürüyordu. Ebru yatarken üzeri açılmış ve soğuktan öldü. Yakacak odunu bile zor buluyoruz."

Gerçek bununla da sınırlı değil. Her fırsatta ihtiyaçları için milyarlarca Dolar para harcamakla övündüğümüz Suriyeli mültecilerden Said Ailesinin bebeğinin TBMM'ye kuş uçuşu 2 km uzakta olan Dikmen Vadisi'nde derme-çatma bir naylon çadırda hayatını kaybetmesinin gerisinde süregiden bir sürgün hikayesi yatıyor.

Önce Önder Mahallesinden Sürüldüler

Said ailesi Suriye'den kaçmak zorunda kaldıkları günden sonra birkaç kere yer değiştirmek zorunda

Fotoğraf: Erhan Muratoğlu

"Yazın ortasında önce susuz ve elektriksiz kalan ardından evlerinden zorla çıkarılarak sokağa atılan binlerce Suriyeli bir yandan zar zor bir araya getirdikleri eşyalarını kurtarma derdine düşerken bir yandan da kalacak yeni bir yer arama telaşını yaşadılar." (Solfasol-Ağustos 2015)

kalır ve yaklaşık bir yıl önce Önder Mahallesinde Saçak Sokak civarında yıkık dökük bir gecekonduya yerleşirler. Ailesinin ihtiyaçlarını Siteler'de gündelik işlerde çalışarak kazanan Hasan Said, eşi ve üç çocuğu ile düzenlerini tam kurmuşken 2015 Temmuz ayı sonunda polis, TOMA ve kepçelerle kapılarına dayanan Altındağ Belediyesi ekiplerince tüm mahalle ile birlikte kapının önüne konur. Ebru Bebeğin ölüm haberini içli satırlarla veren Hürriyet Gazetesi o günlerde bu yıkım ve sürgünü "Belediye ekipleri Suriyelilerin işgal ettikleri evlerden çıkmalarına yardımcı oldu" diye veriyordu.

Bu yıkımı yerinde izleyip görüntüleyen Aydın Bodur ve Erhan Muratoğlu ile beraber yaptığımız haberde, Solfasol'un Ağustos 2015 tarihli sayısında konuya şu satırlarla yer vermiştik:

Ramazanı ve Şeker Bayramını Belediyenin evlerini başlarına yıkıma geleceğini düşünerek, diken üstünde geçiren mahalleli 1 Ağustos sabahı karşılarında 3 TOMA, yüzlerce polisle birlikte gelen belediye görevlilerini görünce diken üstünde bekleyiş bir drama dönüştü. Aynı gün sabah erkenden gelen ekipler tüm mahallenin sularını ve elektriklerini kesti. Yazın ortasında önce susuz ve elektriksiz kalan ardından evlerinden zorla çıkarılarak sokağa atılan binlerce Suriyeli bir yandan zar zor bir araya getirdikleri eşyalarını kurtarma derdine düşerken bir yandan da kalacak yeni bir yer arama telaşını yaşadılar. Ellerinde çöp poşetleriyle evlere giren belediye görevlileri eşyaları kapı önüne bırakıp evlerde oturanları da zorla kapı önüne koydular. Hamile kadınlar, kundakta bebekler, hasta ve yaşlı Suriyeliler rant uğruna sokağa atıldılar. Zaten savaştan kaçmış ve silahtan, üniformalı her şeyden ziyadesiyle korkan Suriyeliler karşılarında

gördükleri TOMA ve polislerden korkup, yıkıma karşı çıkmadılar. Yıkıma karşı durmaya çalışan esnaf ve mahalledeki gençler oldu. Polisin onları uzaklaştırması ise hiç zor olmadı!

Mahalleden sürülen Suriyeli ailelerin bazıları Uluslararası Af Örgütü ve Mülteci-Der tarafından İzmir'de Ege Denizini geçmek üzere can yeleği satın alırken tespit edilmişlerdi. Said Ailesi ise yaşam savaşına Ankara'da devam etmeye karar verdi.

Önder Mahallesinden Dikmen Vadisine Göç...

Sağdan soldan topladıkları eşyalarını bile alamadan sokakta kalan Said Ailesi yıkım sonrası yakın çevrede iki katına fırlayan kira bedellerini karşılama olanağına sahip olmadıkları için mahalleden ayrılan bir grupla birlikte Dikmen Vadisine sığındı. Orada daha önce atık kağıt işçilerinden kalan bir naylon çadırda yerleştiler. Ailenin yeni geçim kaynağı atık kağıt işçiliği oldu. Önder Mahallesinde kiracısı oldukları evden işgalci denilerek, yasa dışı bir şekilde sürüldüklerinde annesi Soney Ebru'ya 4 aylık hamileydi. Ebru Bebek 20 Aralık'ta o çadırda dünyaya geldi, 26 Ocak 2016'da da aynı çadırda donarak yaşamını yitirdi.

İşte size Ebru Bebeğin 36 günlük kısa yaşamının bir yıllık hikayesi. Şimdi tekrar soralım:

Ebru Bebeği kim öldürdü?

Fotoğraf: M. Onur Yılmaz

2015 Temmuz'un sonunda Altındağ Belediyesince alelacele yıkılan Önder Mahallesi o gün bu gündür moloz yığını olarak duruyor!

Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi Solfasol, 58 aydır abonelerinin desteği ile Ankara'nın sokaklarında!

Sen de abone olur musun?

Yıllık Abonelik: 50 TL, Destekçi Abonelik: 120 TL
Sorularınız ve Abonelik için: abone@gazetesolfasol.com

Kentle ilgili taraflar örgütlenmeler, yapılar/formasyonlarla ilgili bir deneme*

Ankara Kenti, Kentsel Muhalefet ve Olası Aktörler

Akın Atauz

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin (ABB) Congeresium'da, olası müttefikleriyle birlikte 2023 vizyonu ile ilgili olarak yaptığı açıklamalar ve program, bir siyasi partinin kendi ideolojisi ve politikaları çerçevesinde, kentin geleceğini nasıl düşündüğünü ve bunun için neler yapmaya hazırlandığını anlatan bir belge olarak değerlendirilebilir. Program kentin geleceği için açıklanmış olmakla birlikte, Türkiye ölçeğinde etkileyici faktörler (inşaat sektörüne tanınan öncelikler ve bununla kurulmak/ kontrol altında tutulmak istenen ekonomik ve toplumsal dengeler ve işleyiş, ideolojik olarak muhafazakar bir toplumun oluşumuna katkıda bulunmak ve İslamcı bir toplum yaratmak/yeniden yaratmak vb.) de, kuşkusuz bu programın biçimlenmesinde ve onay görmesinde aktif olmuşlardır.

Ayrıca küresel olarak, Thatcher'den beri dünyanın bütün kentlerini etkilemekte olan faktörler, yani ekonomik ve finansal kapitalizme özgü değerlerin ve kuralların ön planda tutulması [(özellikle konut, otomobil sektörlerinde), özel mülkiyet ve bunun için ömür boyu borçlanmalar, çalışma yaşamında düşük ücretler, işsizlik ya da güvencesiz (enformel) çalışmak zorunda kalmak], pazar kurallarının müdahalesiz işletilmesi, gelir dağılımındaki bozulmaların göz ardı edilmesi, yoksullaşma olgusunun sadece sadaka/ politik köleleştirme politikası biçiminde ve kısmen kabul edilmesi, kentsel toplumsal muhalefetin acımasızca ezilmesi ve yok edilmesi, kent yoksullarının ve ötekilerinin, kentsel soylulaştırma programlarıyla kentin çeperlerine doğru sistematik bir biçimde sürülmesi, kentlerin ekolojik değerlerinin ve kent çevresindeki doğanın gaspı ve dengelerin bozulması, kentlerin kimliklerinin yapaylaşıp ve yabancılaşıp markalaştırılması ve kendisinin gülünç bir taklidine dönüşmesi gibi işleyişler de aktiftir.

Bütün bu özellikleri, ABB'nin sunduğu ve hükümetin de desteklediği programda açıkça görmek mümkündür. Ancak bunlara karşı çaresiz miyiz? Bizi ilgilendiriyor mu, yoksa "ilgilendirse bile ne yapabiliriz ki" mi diyeceğiz?

Eğer ilgilendiriyor ve bir şeyler yapabiliriz diyorsak, bir kaç yeni soru beliriyor: Ne yapacağız, kimlerle birlikte yapacağız ve nasıl yapacağız? Gerçekte "kimlerle birlikte yapacağız?" sorusu, "ne tür bir bakış açısı ve yaklaşımla, (hangi kesimlerin yararını ön planda tutarak/ne tür bir ideolojik tutumla ve/veya politikalar/ stratejik yaklaşım çerçevesinde yapacağız)" biçiminde de sorulabilir. Çünkü "kimlerle beraber" sorusu, pozisyonumuzu ve gücümüzü nasıl düşünebileceğimiz sorusunu da yanıtlamakta yardımcı olacaktır.

Eğer eleştirel düşünceler geliştireceksek, nelere dair eleştirel düşünceler geliştireceğiz, ihtiyacımız olan bilgiler neler olabilir ve bunlara ait bilgiye nasıl erişiriz türü sorular, belki bir sonraki aşamanın soruları diye kabul edilebilir. Şimdilik, ABB'nin açıklamalarına göre duruma bir bakmak ve çalışmaya başlamak için uygun ve mümkün noktaların nereleri olacağını düşünmek, yeterli olabilir.

Bu yazıda, kentte yaşayanlar olarak konumumuz ne olacak, kimlerle birlikte, ya da Ankara'da hangi kentsel aktörlerle birlikte olabiliriz (veya yan yana durabiliriz) ve kimler karşı güçleri oluşturacak ve ne tür engeller yaratabilecektir konularında, öngörüyü biraz genişletmek amaçlanmaktadır.

*

Bu denemede, kentin özgül güçlerinden olduğu düşünülebilecek jeolojik ve coğrafi-topografik yapısı, kaynakları, iklimi türünde doğal faktörler, kentin sahip olduğu alt yapı, yapı stokları veya tarihsel değerler gibi insan eliyle üretilmiş varlıklar, şimdilik ihmal edilecektir.

Öncelikle, kenti etkileyen toplumsal güçler için sınıflandırmayı nasıl yapabileceğimizi, belirlemek amaçlanmaktadır. Bir kentsel ortamda ya da kentsel mücadele ortamında yer alacak tarafların ve bunların arasındaki gerilimlerin/uyumlaşmaların ele alınmasında, bir çok farklı yaklaşımla tanımlar

yapılabilir: Kişiler (liderler ve simgeler İMG gibi) veya gruplar (kapitalistler, müteahhitler, şoförler vb gibi), sınıflar (işçi sınıfı, burjuvalar, orta sınıflar gibi) veya örgütler (Mimarlar Odası, AKP, HDP vb.)... Ya da kurumsal yapılar mı (belediye, devlet, polis ve zabıta gibi) ve kentsel işlevlerin mekanları (yargı-mahkeme, üniversite, tiyatro, cami ya da cemevi vb.), sınıflandırmanın ögesi olacaktır?

Özetle, bu tablodaki aktörlerin tutarlı bir biçimde türdeş ve karşılaştırılabilir olmasını nasıl sağlayacağız? Kenti dönüştürebilecek etkileri yapan, kenti etkileyebilme/ kentte ne olup-olmayacağını (az veya çok) belirlemek ya da kenti dönüştürebilmek yetisinde/ gücünde olan aktörler ve güç odakları (ya da potansiyelleri) o kadar çeşitli ve farklı ki, aşağıdaki sınıflandırma önerisi (düzeltilmeye çok açık) bir ilk taslak olmaktan öteye gidemeyecektir.

Kentsel aktörlerden bahseden kaynaklarda, sınıflandırma önerileri oldukça az olduğu (ya da yeteri kadar erişemediğim) için, bu deneme büyük ölçüde kişisel deneyimlere dayanmaktadır. Benzer bir sınıflandırma bakımından Peter Marcuse'nin [Peter Marcuse, (2014), Hangi Kent Kimlerin Hakkı? Brenner N., Marcuse P., Mayer M. (red.), Kar İçin Değil Halk İçin kitabının içinde (ss. 47-71), İstanbul: Sel Yayıncılık. S. 57-58] üretim ilişkilerindeki konumlanış ve maddi çıkarlar açısından kategoriler, şöyle belirlemektedir:

Dışlanmışlar, sistemin çeperlerinde duranlar

İşçi sınıfı (beyaz ve mavi yakalılar)

Küçük işletmeciler

Seçkinler, sermaye sahipleri

Düzen entelijensiyası (medyanın büyük bir kısmı, sanatçılar, akademisyenler vb.)

Siyasi iktidar sahipleri (üst düzey kamu görevinde bulunanlar dahil).

Aynı olguya eğer kültürel açıdan bakılırsa da, egemen kültür, etnik-cinsiyetçi toplum ve ideoloji bağlamında analiz kategorileri:

Doğrudan ezilenler (ırk, din, etnik köken, cinsiyet gibi ayrımcılıklarla) dışlanmış olanlar

Yabancılaştırılanlar (egemen sisteme direnen sanatçı, entelektüel vb.)

Güvencesizler (işçi sınıfının büyük kesimi)

İktidarın talihsiz uşakları (seçkinlerin ve entelijensiyanın belirli bir kesimi)

Yerleşik kültürel ve ideolojik inançların güvencesi olanlar

sınıflandırmasıyla, yeniden biçimlendirilmektedir.

Yazının sonunda yer alan, kentsel aktörler kategorizasyon denemesi de, kenti etkileyebilme/ kentte ne olup-olmayacağını (az veya çok) belirlemek ya da kenti dönüştürebilmek yetisinde/ gücünde

olan aktörler üzerinden kurulmaktadır. Ancak, burada bazı sorular belirlemektedir: Aktörlerin bazıları güçlü bir kurumsal yapıyla temsil ediliyor (belediye gibi), bazı aktörler ise, hiç örgütlenmemiş ve kendisine ait bir güç olduğunu henüz farkında bile olmayan kitleler (yoksullar, gecekonducular ya da orta alt sınıflar, göçmenler gibi) olması kabul edilebilir mi? Ya da bazı aktörler, bir araya geldikleri mekanlara göre toplumsallaşmış veya bir cemaat oluşturmuş olduklarından, mekan üzerinden (ve sosyolojik olarak bazı belirsizlikler taşıyabilecek biçimde) adlandırılmış olabilirler mi: Üniversite, cami- cemevi-tekke gibi, ya da bir camiden belirli bir konjonktürel toplumsal duyarlılık nedeniyle harekete geçen ad-hoc oluşumların/mahalle cemaatlerinin, bir mekanla adlandırılması [ODTÜ, Hacıbayram(lılar), Hacettepe kabadayıları, Ankaralı ressamlar, hal esnafı] gibi?

Bu aktörlerden bazıları (örneğin sınıflar), kendilerinin bir aktör olduğu/olabileceği bilincinde olmayabilirler ve kenti etkilemek için bilinçli olarak hiç bir şey yapmamış ve yapmaya da niyetli olmayabilirler. Ancak onların nesnel varlığı, hiçbir etki yapmasalar bile, potansiyel olarak kentsel bir aktör olarak görülmelerine neden olmalı mı?

Diğer yandan, sanatların/entelektüel bir sürecin kenti etkilemesi ve dönüştürmesinde aktör olan kimdir? Var mı gerçek bir aktör, yoksa anonim bir süreç mi oluşuyor ve o anonimite, kendine dönemsel bir üslup yaratıp, birçok sanat kolunu birden etkileyen (diyelim Barok çağda, mimariden müziğe ve operaya ve mobilya ve giyim-kuşama kadar her şeyde olduğu gibi, ya da Ankara'da yaklaşık 1930-1940 on yılında mimaride, müzikte, resimde, heykelde ve edebiyatta, modada görünür hale gelen "modernin" ruhu gibi) çoğul ve soyut bir güç mü kazanıyor? Söz konusu olan, bu gücün bir aktör gibi davranması mı? Ya da öyle bir şey hiçbir zaman yok da, sadece bir ruh/ geist mi var ve bu geist, bir kentsel aktör olarak düşünülebilir mi?

*

Tabloda yer alan aktörler, sadece içinde buldukları zamana, toplumsal süreçlere/ana akımlara göre birden fazla yerde ve kategoride kentsel aktör olarak etki yaratabilirler. Yani belki bir kişi ya da topluluk, hem kentin en yoksulları katmanında yer alabilir ve bu kimliği ile belediye yardımı/ kömür alıyor olabilir, hem de bir para-militer veya lümpen örgütlenmede yer alıyordur ve aynı zamanda bir caminin cemaati içindedir ve işsiz olduğu halde şoförler cemiyetinde ya da bir taksi durağında kayıtlıdır örneğin.

Diğer bir deyişle, kategorilerin kuruluşu kentsel aktörler bakımından bir aktörün yer alabileceği bütün farklı pozisyonları dikkate almaya çalışarak oluşturulmuştur. Bir kategoride yer alan bir aktör, başka bir kategoride de yer alabilir ve kendine göre kategoriler arası bir sentez oluşturarak kişisel (ya da örgütsel) kimlik/ güç belirleyebilir. Kategoriler sadece kentsel aktörler için, olası pozisyonlara/ konumlara göre düşünülmüştür.

Kentsel güç analizini kolaylaştırmak için oluşturulmaya çalışan kurgu, yine de birçok bakımdan, oldukça "şematik" kalmaktadır. Bunun başlıca nedenlerinden

biri, kentteki bütün güçleri çapraz bir biçimde kesen sosyal olguların yarattıkları dinamizmi gösterememesidir. Örneğin kadınların gücü bu tabloda pek belirememekte. Tek başlarına bir kentsel güç oluşturmayan çocuklar, ya da etnik azınlıklar, engelliler ve farklı cinsel kimlikler için de, aynı şey söylenebilir. Olağanüstü durumlarda oluşan büyük sosyal kitleler, örneğin devlet eliyle yapılan sürgünler veya köy/kent boşaltmaları/ iç savaş/ tehcir gibi nedenlerle kente gelen göçmen kitleleri, savaş nedeniyle yoğunlaşan mülteciler gibi, dönemsel bir güç olabilecekler (geçici durumlar) de, bu analizde görünür değildir.

ABB'nin vizyon ya da programlarından (pozitif ve negatif yönlerde) etkilenebilecek olan toplumsal güçlerin ve yapıların kimler olabileceklerine ve olası pozisyonlarına dair, kolaylaştırıcı bir tablo, geliştirmeye açık bir biçimde, aşağıda yer alıyor.

Tabloda görüldüğü gibi, her kentin kendine özgü formasyonuna göre, her düzeydeki kategoride adlandırılabilir, onlarca hatta bazen yüzlerce aktör adı sayılabilir.

Öncelikle ana sınıflandırmanın ve kategori alt başlıklarının buldukları yerin (sistematizmasının) doğru olup-olmadığının belirlenmesi, varsa eksikliklerinin tamamlanması ve düzeltilmesi vb sonrasında, tablo daha işlevsel hale gelecektir. Bu aktörlerin her biri, kendine göre bir kimliğe, örgüt tarihine/ toplumsal tarihe ve geleneğine, maddi olanaklara ve parasal kaynaklara, yasal haklara, kentli hemşeri grupları bakımından kabul edilmişlik düzeylerine vb sahip, ya da bunlardan yoksun olabilir. Bu aktörlerin gücü, etki yarıçapı ve kenti dönüştürücü etkileri, bu aktörlerin özelliklerine göre (konjonktürel olarak) belirlenmekte ve değişmektedir.

Muhalefet, nerede tek başına, nerede bir ittifaklar cephesiyle, hangi kaynaklardan bilgi derleyerek, olası hangi engelleyici güce karşı nasıl davranabileceği konularını, Ankara'daki etkin aktörlerin güç yapısındaki konumlanışa/haritaya göre tasarlayabilir.

Böylece her kent (belki sadece Ankara) için, kentin her hangi bir sorunu ve projesi/ programı/ vizyonu vb konularında, kentsel aktörlerin kimler olabileceği, olası pozisyonları, olası eylem (ya da eylemsizlik) stratejileri, eylem yaptıklarında kullanabilecek güçleri ve araçları vb. üzerine düşünmek bakımından, yukarıdaki tablonun, kolaylaştırıcı bir yararı olabilecektir.

*Bu yazıyı okuyan ve düzeltilmelerde görüşlerinden yararlandığım M. Onur Yılmaz, Nermin Atıkan ve Fırat Yumuşak'a çok teşekkür borçluyum.

Kent/Ankara için, Kentsel Varoluş Biçiminde ve Kentin Geleceğinde, Etkili Toplumsal Aktörler

1. Kentsel toplum ve toplumsal katmanlar

1.1. Kentte yaşayan kadın ve erkek yurttaşlar/ kent halkı/ kent sivil toplumu (etnik ve din-mezhep ayrımı yapmaksızın sınıflar)

1.1.1. Üst sınıflar (sermaye sahibi, mülkiyet sahibi, meslek sahibi, yüksek gelirli vb.)

1.1.2. Orta sınıflar (küçük-mülk sahibi, orta düzeyde gelir, orta-üst düzeyde eğitim)

1.1.2.1. Orta üst sınıflar: Beyaz yakalılar (meslek sahipleri, bürokratlar, küçük sanayici ve tüccarlar, vb.)

1.1.2.2. Orta alt sınıflar: (esnaf, kendi işinin sahibi ve bu tür işyerlerinin ücretli çalışanı, mavi yakalılar-ücretli işçiler, orta eğitimliler)

1.1.3. Alt sınıflar (mülk sahibi olmayan, düşük gelirli ücretli veya işsiz, güvencesiz ve az eğitilmiş)

1.2. Sosyal örgütlenmeler

1.2.1. Sivil toplum örgütleri yönetimleri

1.2.1.1. Bir çıkar birliğini amaçlamış örgütler, dernekler, birlikler (inşaatçılar, taşeronlar, şoförler, vb. türü küçük üretici dernekleri)

1.2.1.2. Kamu (ya da kendi kamusunun) yararını amaçlamış örgütler, dernekler (eşitlik, ekoloji, insan ve kadın hakları türü amaçlarla veya etnik amaçlarla çalışan dernekler, mahalle ve hemşeri örgütleri)

1.2.1.3. Enformel örgütlenmeler ve kentsel muhalefetin ad-hoc örgütlenmeleri

1.2.2. Politika ve ideoloji örgütlerinin liderleri-yönetimleri

1.2.2.1. Siyasi partilerin kent (il) örgütleri yönetimleri

1.2.2.2. Cami, cemevi, kilise vb. gibi (mahalle veya semt, kent ölçeğinde) inanç yapılarının yönetici cemaat kurulları, örgütleri/ dernekleri

1.2.2.3. Medya: Gazete ve TV (yerel ve ulusal ölçekte ama kenti etkileyen) yayını yapanlar, yönetim kurulları

1.2.2.4. Sosyal medya aktörleri/ ağa giren ve çıkan bireyler

1.2.2.5. Para-militer örgütlenmelerin (devletin, ya da siyasi partilerin görünmez ama kritik zamanlarda beliren provokatör/ örgüt gibi) -gizli- yöneticileri

2. Kamu örgütleri / kenti kontrolü altında tutan kamusal kurumların kenti etkileyen aktör olarak yönetici çekirdekleri

2.1. Merkezi devlete ait yapılar [güvenlik güçleri, polis ve şiddet kullanabilen güçler, mahkemeler, din adamları, devletin eğitim, sağlık, yönetim bürokratları vb. (vali, örgütlenme şemalarına göre polis dallarının -örneğin trafik- şefleri, kentin geleceği hakkında karar veren mahkeme veya yüksek mahkeme heyetleri, imamlar, vaizler vb.)]

2.2. Yerel yönetim [Belediye ve alt kuruluşları (su, kanalizasyon, ulaşım, enerji, yol-köprü vb. işletme ve bakım ofisleri yöneticileri), zabıta ve denetim örgütleri, belediye meclisleri ve komisyonları ve başkanları vb.]

2.3. Muhtarlar

3. Yarı kamu örgütleri (özel bir kanunla kurulmuş örgütler)

3.1. Sanayici, tüccar ve esnaf odaları, birlik yöneticileri

3.2. Meslek odaları (tabip, avukat, mühendis-mimar vb. odalar-birliklerin yönetimleri)

3.3. Sendikalar ve üst birlikleri, federasyonlar, konfederasyonları yöneticileri

4. Ekonomik örgütlenmeler (mal ve hizmet üretimi)

4.1. Formel sektör

4.1.1. Özel sektöre ait üretim yerleri, mal ve hizmet üretimi (inşaat ve emlak sektörü dahil) yapılan yerlerin yönetimleri/ yönetici kurulları

4.1.1.1. Çok sayıda ücretliyi çalıştıran işyerleri

4.1.1.2. Küçük işyerleri

4.1.2. Finans sektörü: Bankalar, kredi kuruluşları, sarraflar, sigortacılar ve kentteki diğer yöneticiler (ve onların kentle ilgili kredi-faiz verme, yatırım yapma gibi kararlarını/ politikalarını belirleyen daha üst düzey -ulusal/ uluslararası- yöneticiler)

4.1.3. Teknolojik inovasyon sektörü: üretimde, gündelik yaşamda kullanılan otomasyon teknolojilerini (ulaşım/ iletişim/inşaat, üretim benzeri sektörlerde kitleselleşme, otomasyon ve robotlar vb teknolojilerini/ araçlarını) yaratanlar veya ithal edenler ve yaygınlaşmasını sağlayanlar

4.1.4. Kooperatif (üretim, konut, tüketim vb.) ve federasyon/ konfederasyonları yöneticileri-kurulları

4.1.5. Emlak sektörü, yasal kentsel arazi pazarlama hizmeti sunan emlakçılar, özel sektör olarak kentsel arsa üretimi ve "land development" yapanlar (ve örgüt yöneticileri),

4.2. Enformel sektör

4.2.1. Tutunmaya çalışan ve kötü koşullarda, dezavantajlı konumu kabullenerek geçimlik düzey tutturmaya çalışarak (ve bazen işyeri olmaksızın, evde veya seyyar olarak gezerek iş yapanlar) mal ve hizmet üretenlerin dayanışma ağları/dernekleri/ vb.

4.2.2. Başkasının emeğine ve hakkına (ya da topluma ait olması gerekene) el koyanların örgütleri

4.2.2.1. Spekülatörler, kentsel arazi ve diğer tür mal-emlak/para vb. spekülasyonu yapanlar (ve örgüt yöneticileri)

4.2.2.2. Rüşvet türü ilişkileri organize edenler ya da rüşvet/ kayırma vb. ilişkisi içinde anahtar konumda olanlar

4.2.2.3. Mafya türü ilişki-örgüt içinde olanlar, zorbalık, haraç-hırsızlık ve şiddet eylemi örgütlenmeleri yöneticileri

5. Kültürel-sanatsal ve entelektüel, üretimler ve örgütlenmeleri/ anaakım veya akıntıya karşı, eleştirel ve muhalif düşünsel/sanatsal üretim yapan kentsel entelijansiya

5.1. Bilgi-kültür üretenler/kentsel bilimsel veya örtük bilgiyi genişleten-zenginleştirenler

5.1.1. Üniversitelerde kentle ilgili bilimsel, inovatif/kent politik katkı üretenler

5.1.2. Üniversite dışında (ama üniversiteyle bağlantılı olabilen) inovasyon, bilimsel araştırma/ tartışma kuruluşları yöneticileri, araştırmacılar ve yazarlar

5.1.3. Kentsel folkloru/kent kültürünü en alt düzeyde üretenler, kente ait menkıbeleri/ mucizeleri/sırları/ efsaneleri/masalları ve ninnileri/ ürküleri söyleyenler, anlatanlar ve aktaranlar, grafitileri çizenler, duvar yazılarını yazanlar, kent kültürünü oluşturmaya katkıda bulunan lokantaları/pastaneleri/kafeleri/ kahveleri/kitapçıları vb. işletenler, tiyatro-sinema salonlarını yönetenler

5.2. Sanatsal üretim yapılan yerlerde (güzel sanatların üretildiği atölyeler, provaların ve performansın yapıldığı yerlerde, örneğin sinema ve tiyatro salonlarında) ürünlerini sunanlar

Tutsak Gazetecilerden Solfasol'a mektup var: "Özgür yarınlar da buluşmak umuduyla!"

Türkiye, hapisteki gazeteci sayısı açısından son dört yıldır olduğu gibi 2015'te de İran ve Çin, Eritre, Vietnam, Suriye, Azerbaycan, Etiyopya, Mısır, Rusya ve Özbekistan'ı geçerek birinciliğini korumayı "başardı". Türkiye'nin yazana, çizene bedel ödetme geleneği yeni değil elbette. Cumhuriyet tarihi boyunca yazdıkları yüzünden yaşamı elinden alınanların sayısı 76. Sabahattin Ali'den Hrant Dink'e uzanan bu acı gelenek sayısı tutulmayan kadar çok yazar, çizer ve gazetecinin de yaşamını parmaklıklar ardına itti. Son beş yıldır gittikçe tırmanan bu süreç Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar ve gazetenin Ankara temsilcisi Erdem Gül'ün tam tabiriyle "içeri alınması"ndan sonra tekrar gündemimizin üst sıralarına yükseldi. Solfasol olarak Can Dündar ve Erdem Gül nezdinde tutsak gazetecilerle dayanışmak için Silivri Cezaevi önündeki Umud Nöbetine katıldık. Önümüzdeki haftalarda da Kürt coğrafyasında savaş koşulları altında çalışan ve "ölüm haberi yapmak istemiyoruz" diye haykıran gazetecilerle dayanışmak için 3 Şubat günü başlayan 'Haber Nöbeti'ne katılmak üzere Diyarbakır'da olacağız. Elimizden gelen bir başka şey de hapisteki gazetecilere Solfasol göndermek ve onlardan gelecek mektuplara sayfalarımızı açmaktır. İlk mektuplarımız geldi. H. Dilbahar ve Mikat Akgül'den gelen mektupları, her biriyle özgür yarınlar da buluşmak umuduyla, paylaşıyoruz.

Kızım Helin'e.....

Yıl 2015

Aralığın 31'i!

Bir yıl daha beni yalnız bırakacak

Bu gece...

Hücrem buz gibi!

Soğuk:

Bir bıçak gibi saplanıyor yüreğime

Hızla adımlıyorum maltayı

Omuzumda bir mavzer gibi duran

Ceylan bakışlı "Kürt kızlarının" gözleri

Dudağımda devrim türküleri.

Helin'im!

Çiğerpem!

"Ölümler yeşertir mi darağaçlarını" diye sorma.

Deniz'den, Hüseyin'den, Yusuf'tan, Erdal'dan

Öğrenmedin mi hâlâ?

Yaşamın;

Nefes almaktan başka bir şey olduğunu

Mikmat Algül

Tutsak Gazeteci

31.12.2015

Not: Yıllardır 3 kişilik hücrede yalnız kalıyorum.

İnsanla sohbet etmeyi unuttum!

Hogirên Hêja

(Değerli Dostlar);

Göndermiş olduğunuz gazeteleri aldım. Oldukça mutlu olduğumu söylememe gerek yok sanırım. Bayağı gecikmeli de olsa dayanışmacı ruhunuzla böylesi bir mutluluğu bana yaşattığınız için en yürekte teşekkürlerimi sunuyorum sizlere. Gelek spas1. Bu dayanışmanın süreklilik arz edeceğine / etmesi gerektiğine dair inancımı da paylaşmak isterim...Çeşitli dergilerle, kitaplarla (özellikle felsefe, edebiyat, sanat, bilim ve estetiğe ilişkin) beni/bizleri çok çok daha mutlu edeceğinizi, güç olacağınızı bilmenizi isterim.

Tekrardan hepinizi saygıyla selamlıyor, sevgiyle kucaklıyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Özgür yarınlar da buluşmak umuduyla!..

H. DILBIHAR

10.01.2016

1. Gelek Spas: çok teşekkür ederim.

2. Zarf kapağındaki yazı:
'Çalışan Gazeteciler günü hepimize kutlu olsun!.. Pîroz bel!..'

4 Aralık 2016 Sincan Ankara

Sevgili SOLFASOL Gazetesi Emekçileri!

Devrimci duygularla sizleri selamlıyorum. Ayrıca; hapiste olan devrimci vatansever/yurtsever gazeteci olarak bana yönelik dayanışma davranışınızdan dolayı size çok teşekkür ederim.

Bana gönderdiğiniz Eylül, Ekim, Kasım aylarına ait gazeteleriniz elime ulaştı. Çok mutlu ettiniz beni sağ olun. Mükemmel bir gazete çıkartmışsınız, üretmişsiniz. Üç sayı da beni çok etkiledi. Bağımlılık yaptı. Lütfen düzenli bana gönderiniz. Yalnız! Size abonelik ederini gönderecek bir gücüm yok. Bunu göz önüne alarak gönderiniz.

Faşist sistem sadece kumpas ve hukuksuzluklarla cezaevine koymuyor. İşinizden ediyor sizi, ekonomik olarak da bitiriyorlar. Tabii ki faşist sistem böyle sonuç alacağı yanılığında. Son nefesime kadar insanlık yolunda devrimci ruhumla mücadelemde yüksek ivme ile yol alacağım. Şu an tek başıma kaldığım hücrem benim cephemdir.

Sizin cezaevi temsilciniz olmak istiyorum. Size farklı katkılar sunmak ve SOLFASOL Gazetesinin aile fertlerinden biri olmak istiyorum. Tüm bunları gönüllülük temelinde yapmak istiyorum. Eğer bana bu üretimde imkan sağlarsanız beni çok mutlu edersiniz. Bir ricam daha olacak! Kurulan 10 Ekim dayanışma kuruluna katılmak istiyorum. Bu kurulda isminin geçmesini çok isterim. Cezaevinde olan bir gazeteciyim. Ayrıca eğitimci, sosyolog yönüm de var. Nasıl bir katkı sağlanırsa bunu kurul belirler ve iletirse onur duyarım! 10 Ekim 2015 eylemi eylem değildir, bu eylem masumdur. 10 Ekim 2015'de karanlık irticacı örgüt devletin içindeki Gladio bu katliamı yapmıştır. Devlet de suçludur! Devlet 1940'dan sonra hep insanlık yolunda bilince yürüyenleri hedefine almıştır.

Devlet bir Gladio devletidir. Cumhuriyet, Laiklik, Demokrasi, Halkçılık bu ülkede yıkılmıştır. Özellikle Faşizmin ilk döneminde Demokrat Parti ile yok edilme başlamıştır. Gladio: Kore'ye asker gönderme ile Kore'ye gönderilen subaylar Gladio'nun eğitiminden geçti, Türk Silahlı Kuvvetlerinde Seferberlik Tahkik kurulu içinde Gladio örgütlendi. Ardından TSK'da Özel Harp Dairesinde örgütlendi. Özellikle Ergenekon davaları sürecinde Gladio Fethullahçı Terör Örgütünde örgütlendi.

AKP ve FETÖ Türkiye'yi kuşattı. Emniyet, yargı başta olmak üzere devletin tüm kurumları FETÖ Gladiosuna teslim edildi. 17-25 Aralık yolsuzluk çatışmasından sonra Gladio da tekilden ikili bölünmeye geçti. AKP ve FETÖ olarak güçlerini paylaştırdı. Görev tanımlarıyla bunu yaptı. FETÖ, faşist BBP'nin Alperen Ocaklarını ele geçirdi. Alperen Ocakları içinde "ÖTÜKEN" cinayet timini kurdular ve bunu gerçekleştirmek için de Muhsin Yazıcıoğlu'nu öldürdüler.

Hrant Dink, Rahip Santoro, Zirve Kitabevi katliamı, Necip Hablemitoğlu cinayeti FETÖ'nün işlediği cinayetlerdir. Necip Hablemitoğlu dışındaki tüm cinayetleri "Ötüken" cinayet şebekesi yapmıştır.

FETÖ, Emniyet'te R-2 birimini kurmuştur. Emniyetteki bu illegal birimin görevi, yasadışı dinlemeler yapmak, sahte deliller üretmektir. FETÖ'nün Emniyet'te kurduğu yasa dışı çetelerden biri de C-5 birimidir. Bu birim devrimci vatansever/yurtseverlere komplolar kuruyor, davalar açıyordu. Sonra bu C-5 çetesi o dönemin bakanı İdris Naim Şahin tarafından legalleştirilmiştir. Emniyet içinde şu an "Balyoz Timi" adıyla örgütlü bir çete vardır. Hala faaliyettedir. Gezi direnişinde şehit olanların birçoğunu Emniyet'teki bu çete katletmiştir. Bunlar Devletin içindeki Gladio'nun, doğru tanımlamayla Gladio devletinin unsurlarıdır. Hâlâ faaldirler. 10 Ekim 2015 katliamını bu oluşumlardan ayrı düşünmek, sadece İŞİD'e bağlamak saflıktır. Bugün faal olan "Osmanlı Ocakları"na çok dikkat edin. Gladio'nun legal şifrelerinin bir ayağı da orada!

Sevgili dostlar
Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Umarım her şey gönlünüzce olur. Devrimci duygularla saygılar

MUTLU YILLAR. İNADINA BARIŞ ve KARDEŞLİK

Sevgi ve Muhabbetle
Miktat Algül
Tutsak Gazeteci

Adres: 1 Nolu F. Tipi Kapalı Cezaevi
A10-30, Sincan - Ankara

Hogirên Delal,
(Sevgili Dostlar);

Ji dil û can merhebal!..
Evet; yürekten merhabalar!..

Tüm halklara, topluluklara ve bireylere, doğaya, yeryüzüne ve tüm evrene gerçek manada özgürlük, demokrasi, adalet ve barış getirmesi umut, özlem ve inancıyla; yeni yılın sizlere/bizlere ve tüm özgürlükçü insanlık savunucularına kutlu olmasını diliyorum; hepinizi saygıyla selamlıyor, yürekten sevgiyle kucaklıyor, her açıdan iyi olmanızı diliyorum...

H. DILBIHAR

TUTSAK GAZETECİLERLE DAYANIŞMA NÖBETİ İÇİN SİLİVRİ'DEYDİK!

Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
Sessizce birleşip sessizce ayrılıyorz ya
Anamız çay demliyor ya güzel günlere
Sevgilimize çiçekler koyuyor ya bardağa
Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
Bu, böyle gidecek demek değil bu işler
Biz şimdi yanyana geliyor ve çoğalıyoruz
Ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürlüğün havasını
İşte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz.
Cemal Süreya

Sevgili Can Dünder,
Sevgili Erdem Gül,

Sizin nezdinizde, dikta hevesiyle susturulmaya karşı direnen
yürekli tüm gazetecileri selamlıyoruz.

Savaşa, adaletsizliğe ve baskılara karşı, insan hakları ve demokrasi
paydasında, sizlerle her zaman yanyana duracağız.

Solfasol
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi

Çizgi : Erhan Muratoğlu

Dolmuş Vadelerin Öcü Adına

Barkın Sinan

Ding dong! Bir numara daha yandı, 233."TC kimlik numaranızı alabilir miyim?" "Alabilirsin." "Vade gününüz gelmemiş". "Geldi" dedi. Yüzüme benden daha emin bir ifadeyle "Vade günüm geldi" deyince ben de yüzüme aynı ifadeyi takınmak için tekrar baktım. Vadesi dolmamış olan teyzenin ilk önce henüz yaşamadıklarını mı anlatmalıydım, yoksa "Vadeniz gelmeden kapatırsak, o yaşamadıklarınız da siliniyor" mu demeliydim bilemedim. İkisinden birini söylemek zorunda olduğum için birini tercih ettim: "Sizin henüz yaşamadıklarınız var." Yaşlı teyze, numarası yanmadan önce uzunca ayakta durup sessizce sırasını beklediği karşı köşede yere doğru bakarak bu hayatın faniliğine çoktan beridir inandığını takındığı ifadesini karşımda bir kez daha ama bu sefer vakurluğunu da ekleyerek daha güçlü bir şekilde takındı: "Benim vadem doldu evladım."

Ayaküstü önümüzden geçerken çaprazımızda mühim bir iş için durmak zorunda kalmış, bütün bireysel işlerden bolca müşteri memnuniyeti ve tanışıklık kazanmış, keyfi mecburen yerinde olmak zorunda yetkili arkadaşım keyifli bir yetkili telaşıyla "Teyzeciğim, gelin siz vadenizi doldurup bizlerden ayrılmayın, biz sizin 'her ay olmazsa olmazınızı' da buraya taşıyalım, üstüne de vadenizin son demlerine 50 TL 6729 dolmuş plakasını..." Devam ettiremedi. Ettiremedi çünkü teyze ne söylemeye çalıştığını karıştırdı, ettiremedi çünkü yaşlı teyze, arkadaşın devam ettiremeyeceği kadar emin bir ifadeyle baktı gözlerine. Bu, bu alemde, 'yaşama telaş' ile 'biraz daha bizimle kal' çapraz hedefini gerçekleştirmediği için az da olsa iç burkulması demekti. Bu, "bizimle yaşa, eğer ölecek gibi olursan da, Anadolu'da tanıdık bir akrabamızın istersen senden sonrakileri düzeltebileceği sigortasının" da fiyaskosuydu. Oysa taksitli yapılacak ihtimallere geçilecekti daha. Bir ömür kullanılacak ürünlerden dem vurulacaktı. Birkaç gün daha kalsa ne vardı sanki. O kaldıkça biz de kaldığımızı sansak bu alemde. Bu alem bütün vadesi dolmuşlara neler neler vadederken, böyle birden, yaşayamadıklarından da vazgeçerek gitmek, olur muydu? Olmazdı tabii. Tam bu sırada Büyük Avcı indi aşağıya. Son ikna durağı. Bu haber yukarıya hemen nasıl ulaştı bilemezdik. Kahve, çay, soğuk bir şeyler. İkinci Büyük Avcı arandı tebessümlü gözlerle ki o da geldi işte. Hepsini toplanmış teyzenin çevresinde, ikna askerleri bir büyük onbaşı, er ve erbaşlarıyla bu alemin emir ve görüşlerine hazır vaziyette taarruza geçmek üzere selama hazırıldı.

"Selamınaleyküm" Bu selam bir başka mesai arkadaşımın yanına yanaşan bir başka amcadan geldi. "Aleyküm selam" dedi arkadaşım. Alelacele işlemine koyulmaya başladı. Alemin zamanı dar, yapılacak iş çoktu.

Bu arada karşımdaki teyze bir taraftan büyük ikna anlatıcılarının kulağına anlattıklarını dinliyormuş gibi yapıyor, önüne gelen çayı kahveyi nazik bir şekilde

reddediyor, bir taraftan da yavaş hareketleri ve bir sürpriz sessizliğiyle bana uzun uzun sanki yıllar yıllar öncesinden tanıyormuş gibi bakıyordu.

Bense dışarıya baktım. Eski soğuk taş binaların eteklerinde sıra sıra iş bekleyen ahşap tabela, plaketa, elektrik inşaat malzemeleri satan dükkanlar gibi, "işler nasıl" diye sorunca "oluyor işler" diye cevap veren küçük esnaflar gibi, o esnafların en düşüğünden ücret karşılığında cüzdanlarını işlettikleri polar kıyafetli ama elleri yüzleri soğuk, dükkanda oturmaları yasak çıraqları gibi, dışarıya baktım. Son zamanlarını kırık dökük soğuk geçiren Ankara ise muhtemelen göğe bakıyordu. Kar bekliyordu günlerdir. Borçlarından bunalmış, alacakları gelmemiş, toparlanmayı uman dertli bir müşteri gibi, "belki" diyerek kar bekliyordu. Yaşamadıklarını yaşar mı bir gün Ankara diye düşünüp, yağsa artık kar diye geçirdim içimden; soğuklar ve keşke şu birbirine karışan gürültüler de kaybolursa, "Sadece insan ve diğer sesler değil ki, bizi gözaltındaymış gibi, kafamızın üstünde durup şu alemin aydınlatan ışıklar da kaybolursa fena mı olur? Kar taneleri sesi emermiş" dedi "Uzak Arkadaş... Harika bi haber, gerçekten mi? Neyse kapatıyorum, müşterim geldi."

Ben bunları düşünür ve bazılarını konuşurken bu alemin kapısından içeriye müşteriler ardı sıra gelmeye devam etti. Bugün yaşlıların günüydü sanki. Arka tarafta sıralarının gelmesini bekleyen yaşlı teyze ve amcalardan başka kimseler yoktu neredeyse. Bir ara hepsinin yüzü o kadar tanıdık gelmeye başladı ki, hepsini önceden görmüş gibi bir baktım yüzlerine. Birinin yüzüne bakarken bir çırpıda diğerinin yüzüne geçemediğimi farkettim. Tanıdık gelen yüzlerin sanki isimlerini çıkarmak için kalakaldım. Kimisinde dondum. Kimisinde ağzımı açtım ismini zikredemedim. Kimisinde yanımda oturan arkadaşına dönüp baktım aniden, sonra tekrar oturan amcaya. Yanımdaki arkadaş, arka tarafta oturan amca. Bu kadar benzerlik olmasın. Kendime gelmeliyim.

Yerime oturdum. Önümde, geldiğinden bu yana sadece bana bakılı kalan teyze bu sefer ben de bakakaldım. Teyzenin TC numarasını bir parmakla yeniden girdim sisteme. İçimde garip bir korkulu hal, aklımda olup bitenlere anlam verememe... Kafamı kaldırarak Uzak Arkadaş'a doğru baktım. Sırtının arkasından içeriye toplasan bir lazer süzmesi ışığı kadar giren güneş, önünde kasketli bir amca, canı sıkın gibi duran, elinde sanki vadesi çoktan geçmiş fakat hala borçlu bir sıkıntının belki bir daha hesabı verilemeyecek özeti... Tekrar önüme indirirken başımı, karşımda iki kolunu bankoya yaslamış teyzedan hiç beklemediğim cümle geldi:

"Bana yaşamadıklarımı söyler misin?"

Büyük Avcı'nın söylediklerini de duymuyordu artık yaşlı teyze. Boynunu hafifçe sola kırıp devam etti. "Burada yıllarca çürüttüğüm ömrümün bakiyesini söyler misin?"

Bu dört duvar arasında belki dörtbindörtüzdört kez geçirdiğim günlerin karşılığında yapamadıklarımı, yapmak isteyip de erteledikleri mi, düşünüp de vazgeçtiklerimi, hayal edip de bıraktıklarımı, doğru bilip de kenarı koyduklarımı, gitmek isteyip de kaldıklarımı, bağırarak isteyip de içime attıklarımı, gülmek isteyip de sustuklarımı, iki adım ötede yetkisi büyük arkadaşım içimde dura dura büyüyen feryatları, bize hep işleri tutturmak zorunda bırakan bu alemin bitmek bilmez hedefler hülyasına edemediğim küfürleri, şu gözümün içine sabahdan akşama kadar bilfiil girip de başımın genç akşamlarında hezeyanlar, gözlerimin yaşlı sabahlarında hastane koridorları yaratan bu alemin şu sana bakan ekranından kaçamadığım zamanları, kızımın en mutlu anına ortak olmak için bu alemde elpençe divan durup zorla aldığım izinleri, her ne olursa olsun müşteri haklıdır düsturuna karşı edemediğim itirazları, bütün bu olanlardan sonra bana yıllar önce Suluhan'da verdiği kitapta Akhbar adlı kişinin çölde nasıl oldu da kaybolduğunu söyler misin?"

Okkalı bir tokat yemiş gibi kafamı tekrar sola çevirip Uzak Arkadaş'a doğru baktım. Yüzünde şaşkın bir ifadeyle karşısında oturan amcaya bakıyordu. Sesi değişir miydi ki insanın bu kadar. Dizlerimin bağı çözüldü, midem ağzımda, yüzüm büyük ihtimal kıpkırmızı, çakılı kalakaldığım yerimde az sonra çalacak telefonu bekledim.

"Amca, vadesinin olduğunu söylüyor ve senin yaşamadıklarınızı, benden duymak istiyor."

"Kendimize gelmek miydi bu, anlayamadım. Kendi kendimizin yanına gelmek. Seneler sonra kendimizi bulup da yaşamadıklarımızı almaya. Vadelerimizden payımıza ne düşüyse, pişmanlıklar pek mümkün, belki son bir can havliyle görmeye gelmek miydi, anlayamadım. Kendimizi bir başkasından istemek miydi bu? Yoksa, yıllar sonra arkadaşlarımızın karşısına çıkıp bizzat onları da sorumlu tutmak miydi, anlayamadım. Uzak Arkadaş'ın karşısında benden hesap sormaya gelmiş uzak gelecekteki kendimin, bu alemde istemeye istemeye bir makinadan farksız hale gelip, artık herşeye yabancılaşmış bir halde çalışarak heba edilen ömrü benden mi ondan mı almak istediğini, anlayamadım. Şu kötü zamanlarda bu aleme şükredip de bundan daha garanti iş mi var diye düşünmek varken, önümüze konulmuş sınavlardan geçip Büyük Avcılar lokalinde saygılar kazanmak dururken, yıllardır bir sırı taşıyor gibi öylece suspus duran Ulus'un eski binaları arasından birazdan ellerimizde poşet eve ekmek götürüyor olmanın mutluluğunu yaşamak dururken, bütün bu anlatılanları sen mi söylüyorsun yoksa ben mi, anlayamadım.

Camdan dışarda. Hafiften başlayan kar...

Savaş diyen Meclise inat, biz kadınlar haykırıyoruz: "Bizim bu savaşa rızamız yok!"

Yıllardır barışın sesini yükseltmeye çalışan farklı kurum ve kişilerle başlatılan "Ölümden Değil Yaşamdan Yanayız" kampanyasının bileşenlerinden Ankara Kadın Platformu olarak Kadıköy'de #Barışa1000Kadına ses vermek için, 31 Ocak Pazar günü öğlen saatlerinde Kuşulu Park'ta önce stand açıp barış için imza topladık, ardından yaklaşık 100 kadın barış zinciri oluşturarak Kuşulu Park'tan Konur Sokağına kadar yürüdük ve burada basın açıklaması gerçekleştirdik.

İmza toplarken ulaştığımız kadınlara; "Kadınlara yönelik ayrımcılığın, eşitsizliğin, şiddetin ortadan kalkması da, adaletin tesis edilebilmesi de, hepimiz için eşit ve özgür bir yaşam da ancak barış ortamında geliştirilebilir. Yok edilmeye ve yok sayılmaya dolu bir tarihi değiştirmek ve hayatlarımıza sahip çıkmak için bize barış lazım. Barışa ses vermek, bir imza atmak ister misiniz?" dedik. Topladığımız imzaların ardından barış zinciri oluşturarak yürüyüşe başladık. Soğuk havaya, polislerin yürüyüş güzergâhımıza olan müdahalesine

rağmen biz kadınlar, sıkıca tuttuk birbirimizin elinden ve tüm gücümüzle haykırdık; "barış istiyoruz" diye. Devleti yöneten hükümet yetkililerine seslenerek, "başlattığınız bu savaşı bir an evvel durdurun" çağrısında bulunduk. Cizre'de bir bodrum katında onlarca yaralının günlerdir ambulans beklemesine karşın devletin sağlık hakkını engelleyerek insanları ölüme terk etmesine, medyanın hakikatleri toplumla paylaşmayarak savaş çığırkanlığı yapmasına itirazımız var dedik. Yaklaşık iki saat boyunca Ankara sokaklarında "kadınlar barışta ısrar ediyor, barışa ses ver" diye yürürken, alkış da aldık, üzerimize doğru manevra yapan araçlarla da karşılaştık. 6 Şubat'ta Diyarbakır'da Barış Nöbeti için Ankara'dan yola çıkacağımızı ilan ederek, alkışlarımız ve zılgıtlarımızla eylemimizi sonlandırdık.

Barışın olduğu bir toplumda yaşamak, hakikatleri öğrenmek hepimizin hakkı, bizden bu hakkı, barışa olan umudumuzu alamayacaksınız. Biz kadınların, bu savaşa rızası yok! / Pelin Kalkan

Fotoğraf: Pelin Kalkan

Kent ve Köpekler

Ahu Özveri

Hafta sonu mahmurluğunu uzatmanın sevdiğim yollarından biridir: Uyanıp, sevdiğim bir kitabı okuyarak ikinci rüyaya dalmak. Belki çok şey kaçırdım ama, dâhil olamadığım, satırları arasına sızamadığım romanları "başladım" diye bitirdiğim olmadı hiç. Son dönemde, işte böyle keyifle okuduğum romanlardan biri de, geç bulduğum (tanıdığım), çok sevdiğim ve çabuk kaybetmeyeceğim kesin olan yazarlardan Mario Vargas Llosa'nın, "Kent ve Köpekler" adlı romanı. Elbette "Kent ve Köpekler" hiç de "pembe bir rüya" değil. Yazarın da iki yıl öğrenim gördüğü Lima'daki bir askeri okulda, ülkenin farklı toplumsal kesimlerinden, farklı nedenlerle de olsa aynı amaç için, "erkek olmak" için bir araya gelmiş öğrencilerin hikâyesinin anlatıldığı roman, zaman zaman rahatsız edici boyutlara ulaşan bir gerçekçiliğe sahip.

Öğrenciler arasındaki ilişki biçimlerinin ilk belirleyicisi; yerliler, melezler, siyahlar ve beyazlar arasındaki toplumsal konumlanış ve çatışmadır. Genellikle, yaşama bir sıfır önde başlamış kimi burjuva ailelerinin çocukları olan beyazlar dışındakiler, üçgen yüzleri veya kara tenleri nedeniyle daha baştan aşağılanmaya tabi olmaktadır. Bundan sonrası ise, iyi kavga edip edemediklerine, sadakatlerine, cinsel güç gösterilerindeki başarılarına, yani "erkek" olmayı becerip beceremediklerine bağlıdır.

Okulun çaylakları "Köpekler", kıdemlilerin her türlü eziyetine maruz kalırlar; ta ki onların yerini yenileri alana dek. Ordunun hiyerarşisi ve zoru yanı sıra, öğrenciler de kendi hiyerarşilerini ve zor aygıtlarını (çete) kururlar. Çocuk denebilecek yaşta bu gençlerin birbirlerine uyguladıkları yoğun şiddet, ezilmemek için ezmek gerektiği inancına dayanmaktadır. Sadakat, öğrenciler arasındaki bağın en güçlü ve belki de tek anahtarı iken; ihanet, bu bağı geri dönülmez biçimde koparacak ve çok sert biçimde cezalandırılacaktır.

Duygulardan arındırılmış aklın ve gücün simgesi ordunun olmazsa olmazı elbette disiplindir. Disiplin kuralları, koşullarda alabildiğine çiğnenmekte, ancak gözden irak olduğu sürece bu durum sorun teşkil etmemektedir. İdealler ve ilkeler ise ancak çıkarlarla çelişmediği sürece makbul ve makuldür.

Ataerkil toplumun erkek çocuklarına dayattığı; güç, şiddet ve cinsellikle betimlenen "erkek" olma biçimleri, inançların sarsılmasına neden olacak bir olay yaşandığında törpülenecek, değişime uğrayacaktır.

Llosa'nın etkileyici dili ile romanın ana karakterlerinden, Alberto, Cava, Jaguar ve Köle'nin hikâyeleri zaman içinde sıçramalarla anlatılıyor. Köpeklerin hikâyesinden Kent'e, Kent'ten Köpekler'e geçişler kimi zaman karakterlerden biri kendi hikâyesini anlatırken, yazarın, okuyucuyu

bir başka öyküye çekivermesiyle gerçekleşiyor. Şu notu düşmeden geçmeyeyim: Yine bir Latin Amerikalı, Meksikalı yönetmen Inarritu'nun filmlerindeki (özellikle ilk üçündeki) dili, Llosa'nın kitaplarında bulmak mümkün ya da tersi. Peru'nun toplumsal yapısı ile insan davranışının açmazlarını kahramanların öyküleri üzerinden veren yazar, pek çok soruyu da okuyucuya bırakıyor.

İnsanı, "güç" kavramı ile ilişkilendirerek tanımlayıp konumlandırılan bir anlayışın hakim olduğu bir toplum, şiddeti yeniden ve yeniden üretmekten kaçınılabilir mi?

Adalet, suç ve ceza, sadakat ve ihanet kavramları için, her durumda geçerli olabilecek tek bir "doğru" dan söz edilebilir mi?

Roman kahramanlarının, uğruna her türlü fedakârlığa katlandıkları, onları "erkek" olmaktan çıkarıp "insan" olmaya eviren duygu: Aşk ve özenle, şiddet ve acımasızlık aynı bünyede nasıl buluşur?

Herkesin sorusu kendin(d)e. Llosa'nın enfes anlatımı, sorular sordurmak üzere onu tanımayanları bekliyor.

Ekoloji ve Yerel Topluluklar Atölyesi Agustin Sepulveda Sariego Ankara'da

Şilili biyolog Agustin Sepulveda Sariego, topluluk oluşturma ve yerel dayanışma girişimleri hakkında bir eğitim vermek için 20 - 21 Şubat tarihlerinde Ankara'da olacak.

Türkiye'ye ilk kez 2010 yılında, Emet Değirmenci ile birlikte sundukları 'Permakültür ve Ekolojik Restorasyon' eğitimi için gelen Agustin Sepulveda Sariego, 1984'den beri dünyanın pek çok ülkesinde permakültür, ekoloji ve alternatif teknolojiler üzerine eğitimler veriyor. Ankara'da iki gün sürecek olan etkinlikte sosyal yapılar, toplumun siyasi boyutları ve ekoloji hareketlerinden yola çıkarak, şehirde ve kırsalda bir araya nasıl gelinebileceği üzerine deneyimler ve yöntemler konuşulacak.

Ekolojik yaklaşımların temelinde yatan sosyal, ekonomik ve siyasi gerçeklerin göz ardı edilemeyeceğini düşünen Sariego, değişimin önce insanın kendi içinde başlaması gerektiğini vurguluyor. Yerel toplulukların ve dayanışmanın ancak bu sayede güçlenebileceğini, ortak bir amaç doğrultusunda yol alabilmek için birlikte çalışmanın, sağlıklı iletişimin ve bunları yaparken eğlenmenin gerekliliğini anlatıyor Etkinliğin detaylarına Facebook'ta "Agustin Sepulveda Sariego ile Ekoloji ve Yerel Topluluklar" diye arama yaparak veya aşağıdaki adresi yazarak bulabilirsiniz. / Onur Mat

<https://www.facebook.com/events/1674514462815283/>

Agustin Sepulveda Sariego Türkiye'de!
Ekoloji ve Yerel Topluluklar Atölyesi

20-21 Şubat 2016

Şehirdeki Doğa // Ankara

detaylı bilgi ve ön kayıt; info@sehirdekidoga.com / logtonature@gmail.com

Fikret Başkaya ile Söyleşi: "Kapitalizmin dünyaya verdiği zararları yeniden yeniden görmek ve anlamak gerek"

Söyleşiyi Derleyen: Aydın Bodur / (YSGP Ankara İl Örgütü, Özgür Üniversite ve Fikret Başkaya'ya teşekkür ederiz...)

Fikret Başkaya, geçtiğimiz ay, Yeşil ve Sol Gelecek Partisi Lokalinde verdiği sunuşuna Hayali'nin meşhur mısrası ile başlıyor: "Ol mâhiler ki derya içredir, deryayı bilmezler.. Tıpkı balıklar gibi insanlar da kapitalist bir toplumda yaşıyorlar ama kapitalizmi bilmiyorlar". Sadece sıradan insanların değil, sistemin üniversitelerinde görev alan profesörlerin de kapitalizmi bilmediğini, kapitalizmin normal gösterilemeyeceğini, aslında yüzbin yıldır süren insanlık tarihimize (ya da tarımın keşfinden bu yana 10bin yıllık uygarlık tarihimize), en çok 500 senelik çok tehlikeli bir sapma olduğunu anlatmaya girişiyor. Öyle ki kapitalizmin son yıllarda gezegenimizin geleceğine geri döndürülemez ölçüde zarar verdiğini, belki de Dünyanın bir bin yıl daha dayanamayacağını söyleyen ünlü Fizikçi Stephan Hawking'den de alıntılarla gezegen için kritik eşğin belki de aşıldığını, ama ortalama insanın bu büyük tehlikeyi algılayamadığını anlatıyor. "Durum ümitsiz değil" diyor "ama çok tehlikeli"...

Başkaya, bu krizin nedenlerini, anlatmaya başlamadan önce, insanlığın bu gün yaşadığı krizin 18. Asırda ortaya çıkan İngiliz Sanayi Devrimi ile Büyük Fransız Devriminin birlikte bir sonucu olduğunu; üretimde makinalaşmayı getiren Sanayi Devriminin ekonomik rotayı, Aristokrasinin sonunu getiren Fransız Devriminin ise yeni politika tarzını belirlediğini söylüyor. Fransız Devriminin ilkeleri, her ne kadar önemli ve değerli olsa da; özgürlük ve hak mücadeleleri peşindeki emekçi sınıf ile emekçileri engellemeye çalışan mülk sahibi burjuvazi arasındaki mücadelenin bu gün pek de parlak olmadığına vurgu yapıyor.

Başkaya, bu büyük krizi, krizden de öte bir tehlike olarak görüyor; "çünkü, bu krizin bir çaresi yok", diyor. Çarenin olmadığı bu durumda kapitalizmin sürmesi için egemenlerin daha baskıcı, daha faşizan önlemler alacağı bir tabloya işaret ediyor, "şu anda pek mümkün görünmese de emekçi ezilen halk için çözümün devrim olduğunu da" söylüyor. Daha da büyük bir tehlike olarak "Gezegen Riskine" de işaret ediyor: insanların üretim, tüketim çığırının ve değişen yaşam tarzlarının, jeolojik olarak da dünyaya zarar verecek (antroposen bir çağın başlaması anlamında) bir düzeye ulaşmış olduğunun altını çiziyor. "Yani" diyor, "sadece ekonomik ya da sosyal problemlerden öte bizatihi doğanın dengesi bozuluyor artık".

Bu krizin nedenlerini sıralıyor, Fikret Hoca, diyor ki: **"Bu (yani kapitalizm) bir meta uygarlığı.. Her şey şeyleşti, paralaştı"** diyor. "Her şeyi kendine benzetti, kapitalizm" derken, kızgınlığını da saklamıyor. Durumun vahametini, saçmalığını anlatmak için, "Bu saçma bir şey" diyor, "ne varsa, akla gelen her şey, mesela insan vücudunun bile her yeri, burnu, ağzı bile metalaşmış durumda" diyor. "Sosyal hizmet olarak sunulanlar bile şeyleşmiş, paralaşmış" diyor, "hem de akıl almaz bir hızla" diye vurguluyor. Devam ediyor, "insan ilişkilerini bitirdik, insanlıktan çıktık, tüketim canavarlarına dönüştürüldük.. Selam almaktan, merhaba demekten korkuyoruz, başkalarından gelecek mesajlara kendimizi kapatıyoruz, sabahleyin metroya binerken kartımızı basıyoruz, internetten bilet alıyor, bankadan paramızı kartla çekiyoruz.." dedikten sonra soruyor: "ne biçim bir insan, bu? Böyle bir insanlık olur mu?. Bir de bu dejenerasyonu, ilerleme olarak sunuyorlar insana" diyor. Durumdan hoşnut olmadığı yüzüne yansıyor, acı acı gülüyor! Marks'a getiriyor sözü, "sanki eşyalar, bir insan satın alıcısı gibi görünüyorlar"

"Zenginliğin ayıp olduğu bir dünya kurulmadan, zenginlik/yoksulluk kavramları sözlüklerden çıkmadan; hırsızlığın, yolsuzluğun itibar gördüğü bir dünya, medeni bir dünya haline gelemez.."

diye alıntılıyor; "gidin bir AVM'ye reyonları izleyin, kimkimi satın alıyor izleyin" diye gözlem yapmaya çağırıyor izleyenlerini...

Metalaştırmanın ardından gelen ikinci nedeni ise **"mülksüzleştirerek sermaye biriktirmek"** diye anlatıyor... "Daha çok, daha çok insan mülksüzleşiyor, proleterleşiyor. Yaşamak ve üretmek için araçlardan mahrum ediyor insanları, kapitalizm" diyor. "Bu arada yaşam alanlarımıza, su kaynaklarımıza, gezegenimize de el koyuyor, yok ediyor" diye anlatıyor..

"Üçüncü olarak" diyor, **"kapitalist sistem münhasıran ekonomik kertenin belirleyiciliğine dayanıyor"** diye anlatmayı sürdürüyor.. "Normal bir toplumda ekonomi topluma tabi olması gerekirken, kapitalizm toplumu kendi ekonomisine tabi kılıyor." Karl Polanyi'nin Büyük Dönüşüm'üne atıfta bulunuyor. "Bulun o kitabı, okuyun" diyor.

"Devletin ülkesi ve milleti.. Devletle halk arasındaki ilişki ters.. Olsa olsa milletin devleti olması lazım; bizde bir devlet var, bir de onun milleti ve babasının malı olan ülkesi.."

Dördüncü nedeni anlatmaya başlıyor: **"Değişim değeri, kullanım değerinin önüne geçiyor; Kapitalist, insanın şu ya da bu ihtiyacını karşılamak üzere üretmez ki, kar etmek için üretir ve her seferinde de daha çok, daha çok üretmek ister"** diyor. "E peki her seferinde çok üretilen bu şeyleri de insanlara daha çok tükettirmek gerekir, nasıl olacak bu? İhtiyacı olmayan şeyi alması için insanları, zorlamaya başlar kapitalizm, araya reklamcı girer, gazeteci girer? Tabi başka yöntemler de kullanılır, programlanmış eskime yöntemlerine başvurulur, üretilen metaların ömürleri, daha çok satmak için daha düşük tutulur.. İnsana her seferinde daha çok tükettirmek için

olmayan ihtiyaçların var gibi gösterildiğini örnekliyor, Fikret Başkaya...

Sunuşunun son bölümünde kapitalizme dair rakamları sıralıyor. 2014'de açıklanan rakamlarla Dünyada 82 ailenin servetinin, 3.5 milyar insanın (yani dünyada yaşayan 7.4 milyar insanın neredeyse yarısının) ekonomik düzeyine eşit olduğunu, Dünya nüfusunun % 1'inin, Dünya kaynaklarının neredeyse yarısından çoğuna el koyduğunu belirtiyor...

Soru cevap bölümünde, Türkiye'deki kapitalizmi, emperyalizme tamamen teslim olmuş kompradorlaşmış, işbirlikçi bir rejim olarak tanımlayan Başkaya, bir başka tezatin da altını çiziyor: "ama emperyalizme olan bağımlılığı gizlemek için, milliyetçilik de almış başını gidiyor işte"... Laf lafı açıyor, çok güçlü bir vurguyla "zenginliğin ayıp olduğu bir dünya kurulmadan, zenginlik/yoksulluk kavramları sözlüklerden çıkmadan; hırsızlığın, yolsuzluğun itibar gördüğü bir dünya, medeni bir dünya haline gelemez.." diyor, hoca... Zenginliğin aslında başkalarının haklarını gaspetmek olduğunun, hırsızlık olduğunun altını çiziyor. "Fakirlikle değil, zenginlerle/zenginlikle mücadele edilmeli aslında" diyor... Salondakiler, onaylıyor sözlerini...

Tartışmanın son bölümünde, öz yönetim ve Kürtler üzerindeki baskılara geliyor sıra: "devletin ülkesi ve milleti.." diyor, kızgınlıkla "Devletle halk arasındaki ilişki ters.. Olsa olsa milletin devleti olması lazım; bizde bir devlet var, bir de onun milleti ve babasının malı olan ülkesi.. Bu devlet, Kürdistan'ın o bölgesini 90 yıldır sömürge olarak tutuyor" diyor, sesi kızgın. "Orada kolonyalist bir statü var. Çatır çatır bu tespiti yapacak ve söyleyeceksin" diyor. "Özyönetim dahil, oradaki halkın bütün talepleri meşru ve haklıdır" diye ekliyor, "ne tür talep olursa olsun talepleri haklıdır. Özyönetime gelince, özyönetim zaten insanlığın ufkunda olan bir şey" diyor. "İyi bir medeniyet kuracaksın, zaten özyönetime dayalı olmalısın, sosyal yaşamda, politikada halk kendi kendini yönetebilmeli" diyor.

Fikret Başkaya'nın Ütopyası: ÖZGÜR ÜNİVERSİTE

"En sonunda, insanın ayrılmaz parçası olan her şeyin alış veriş ve pazarlık konusu olduğu zaman gelip çattı. Bu, o zamana kadar el değiştiren fakat ticaret konusu olmayan, erdem, duygu, kanaat, bilgi ve bilinç gibi şeylerin de ticaret konusu olduğu bir zamandır. Tek kelimeyle her şey ticaret konusu oldu. Bu genel kokuşma ve evrensel ölçekli alış - veriş dönemidir. Eğer ekonomik terimlerle ifade etmek gerekirse, bu, maddi olsun manevi olsun, her şeyin gerçek değerinin saptanması için pazara getirildiği bir zamandır." Karl Marx'ın bu tespiti ile başlıyor Özgür Üniversitesinin Kuruluş Bildirgesi. "Türkiye'de bilimsel-entelektüel alanın, Avrupa merkezli ideolojinin ve onun öz-çocuğu olan resmi ideolojinin hegemonyası altında olduğunu" söyleyen Başkaya ve arkadaşları, "bu ideolojik hegemonya ve onun ortaya çıkardığı yabancılaşmanın kendi insanımıza, toplumumuza, coğrafyamıza yabancılaşmayı getirdiği tespitini" yıllar önce yapmışlardı.

Başkaya, üniversiteler ile ilgili son söyleşilerden birinde şunları söylüyor: "(Adı üniversite olan) Bu gericilik yuvalarından ezilen-sömürülen geniş kitleler lehine bir şeyler beklemek, bir şeyi hiç olmadığı yerde aramaktır. Böyle bir durum ortaya çıkmışken, elbette yapılması gereken şeyler var. Mümkünse her mahallede, her semtte, her kent ve kasabada bağımsız (özerk değil) eleştirel düşünce odakları, 'halk üniversiteleri' oluşturmak gerekli ve mümkündür. Zira, eleştirel düşünceye hiç bir zaman bu kadar ihtiyaç olmadı. Eleştirel düşünceyi ve bilimsel bilgiyi emekçi sınıfların hizmetine sunmak, onu asıl bulunması gereken zemine çekmek bizim irademizi aşan bir şey olmadığına göre..."

Nitekim Başkaya ve arkadaşları, özgür bir üniversite oluşturmak amacıyla yıllar önce kolları sıvadılar ve bir vakıfla birlikte halk için "Özgür Üniversite"ler düşlediler (www.ozguruniversite.org):

Bu üniversitelerin bilimsel üretimle ilgili temel yaklaşımı "parayla bilim olmaz" şeklinde özetlenebilir. Başkaya ve arkadaşlarına göre: "gerçek anlamda bilimsel üretim, ancak gönüllülük ve kişisel motivasyonla mümkündür". "İlerici ve aydınlık fikirlerin hep var olan eğitim kurumları dışında, onlara bir tepki olarak ortaya çıkabileceğini" ve "egemenlik ilişkisi üreten, o amaçla oluşturulmuş kurumlardan egemenlik ilişkilerini eleştirmelerini beklemenin iyimserlik olduğunu" söylediler.

Etkinlikleri ve dersleri sürdürebilmeleri için gereken kaynağı, "şimdilik ve en azından geçici bir süre ile bağışlar olarak" duyurdular... Yayınlar ve araştırma projelerinden sağlanacak gelirin, zamanla harcamalarını önemli ölçüde karşılayacak düzeye çıkabileceğine inandılar.

Bilime ihtiyacı olanları, özgürleşmenin ideolojik köleliği aşmaktan geçtiğine inananları, kapitalist

"küresel püskürtme stratejisi"nin aynı şekilde geri püskürtülebileceğini, bunun insan iradesi dahilinde bir şey olduğunu düşünenleri, pasif bir yığını değil, tarihin öznesi olma iddiasını paylaşanları; sömürü, baskı ve şiddete karşı olanları, dışlanmışlığın, marjinalleşmenin bir kader olmadığını bilincinde olanları; aşağılanmış, düşürülmüş insan haysiyetini restore etmekten yana olanları, Dünyanın zenginliğinin küçük bir sınırlık azınlık tarafından yağmalanmasını içine sindiremeyenleri; kapitalist yağmanın geri dönülmez toplumsal ve ekolojik felaketler ve yıkımlar yaratması karşısında tepkiziz kalmak istemeyenleri; hızla çürürken her şeyi çürüten komprador rejim altında kişisel çıkar hesapları yapmanın anlamsız ve saçma olduğunu görenleri, "Özgür Üniversiteye" katkı vermeye, çağırıyor.

2000 yılında Ankara'da göreve başlayan "Özgür Üniversite", şimdilerde İstanbul'a taşındı. İstanbul'da hizmet veriyor.

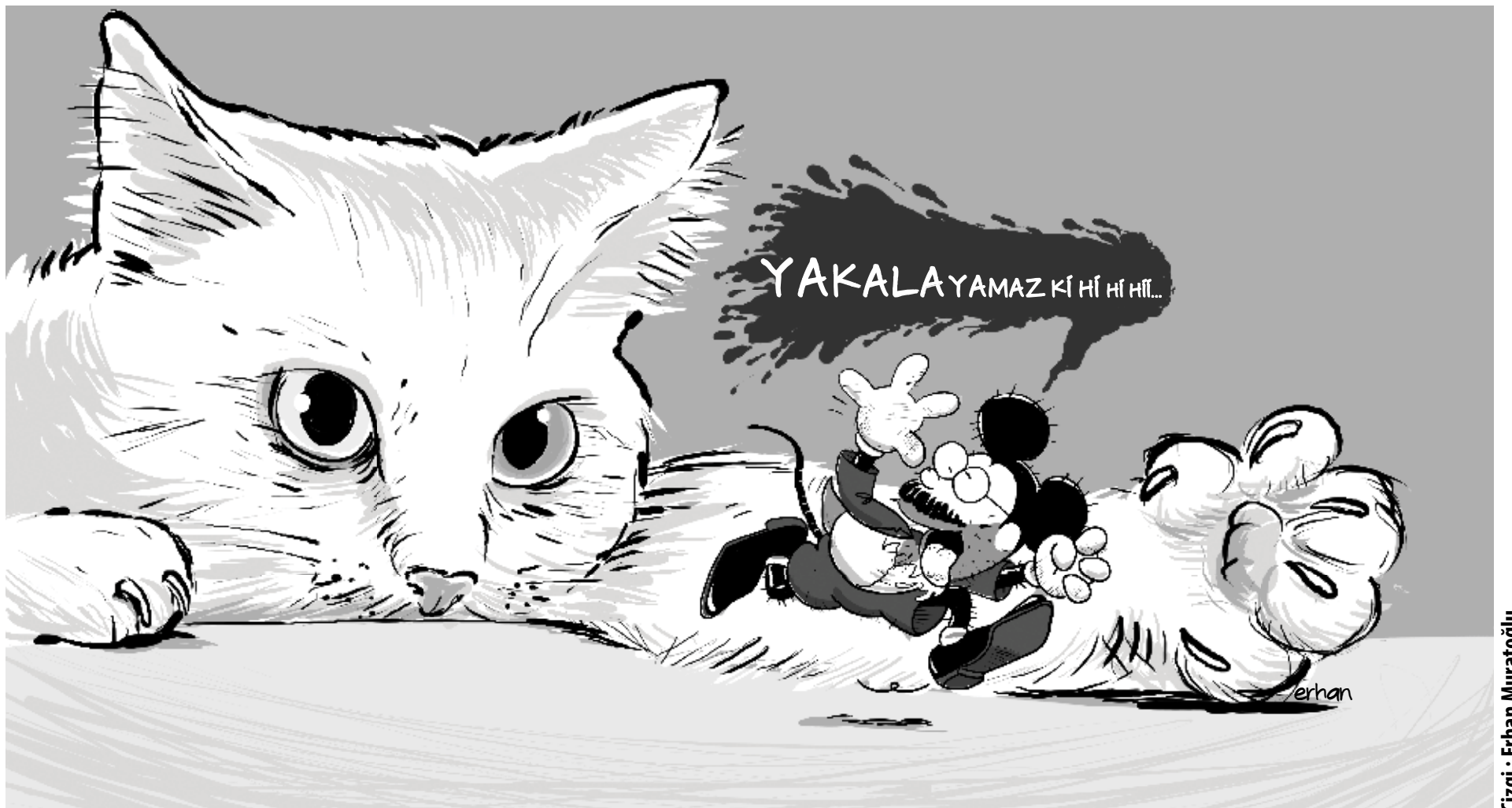
FİKRET BAŞKAYA KİMDİR?

Ankara Üniversitesi SBF İktisat-Maliye bölümlerini bitirdi. Fransa'da az gelişmişlik, emperyalizm ve kapitalizmin aşılması üzerine çalıştı, doktorasını tamamladı. Kapitalizm karşıtı görüşleri nedeniyle çok geçmeden cezalandırıldı. Askerde sakıncalıya ayrıldı. Askerlik sonrası Sosyal Hizmetler Akademisinde Ekonomi dersleri verdi. Bolu İ. Baysal Üniversitesi - İktisat Bölümü öğretim üyesiyken "Paradigmanın İflası" kitabında resmi tarihi sorgulaması 20 ay hapis cezasını beraberinde getirdi. Mahpusluğu bittikten sonra Gündem Gazetesinde yazdığı yazılarını, kitap halinde

tekrar (Akıntıya Karşı Yazılar) basması nedeniyle bir kez daha hakkında dava açıldı. Ancak bu kez dava cezayla sonuçlanmadı, beraat etti. Fikret Başkaya, 2007'de Ankara'da "Özgür Üniversite" girişimini başlattı ve yürütücülüğünü üstlendi. "Özgür Üniversite", şu anda sadece İstanbul'da eğitim ve tartışma faaliyetlerini sürdürmektedir.

Sömürgecilik Emperyalizm Küreselleşme; Akıntıya Karşı Yazılar; Küreselleşmenin Karanlık Bilançosu Yediyüz Osmanlı Beyliğinden 28 Şubata: Bir Devlet Geleneğinin Anatomisi; Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü; Az gelişmişliğin Sürekliliği; Avrupa-Merkezcilik Resmi İdeoloji Bilim ve Sosyalizm; Yenilgi Tuzağı;

Paradigmanın İflası Resmi İdeolojinin Eleştirisine Giriş; Küreselleşmenin Karanlık Bilançosu; Çığırından Çıkmış Bir Dünya: Sosyal Sefaletin, Ekolojik Felaketin, Etik Yozlaşmanın Kökeni; Sosyalizmin Geleceği; Borç Krizi Üzerine Bir Deneme; Devletçilikten 24 Ocak Kararlarına: Türkiye Ekonomisinde İki Bunalım Dönemi; Seçilmiş Yazılar; Reel Atatürkçülük kendisinin yazdığı ya da Dünyanın Balkonundaki İsyancılar Zapatistalar, "YDD", Enternasyonalizm; Resmi Tarih Araştırmaları 3 İttihatçılıktan Kemalizm'e gibi katkı verdiği birçok kitabı ve araştırmaları mevcuttur ve yeni araştırmalarını da kitaplaştırmaktadır...

Yaylaların Kardeşliği Platformu:

"Yaylada yağmur, duman, sevdaluk olur; asfalt olmaz!"

Yaylaların Kardeşliği Platformu nasıl kuruldu?

Yeşil Yol Projesi Samistal ve Kavrın yaylaları arasındaki yol yapım çalışmasının başlamasıyla birlikte daha çok duyulur oldu. Yerelde dozerin önünde, şehirlerde basın açıklamalarıyla, eylemlerle Yeşil Yol Projesine karşı bir duruş sergileniyordu. Süreç içerisinde yereldeki direnişin ya da bölgesel ve birbirinden bağımsız, merkezi örgütlenmeden uzak hareketlerin güçsüz kaldığı anlaşıldı. Daha güçlü bir ses olabilmek, Yeşil Yol Projesine karşı hukuki süreci birlikte yürütebilmek, yerelde olduğu kadar şehirlerde de örgütlülüğü artırmak için Yaylaların Kardeşliği Platformu adı altında çalışmaları yürütmeye karar verdik. Böylece projenin işletileceği 2600 kmlik alandaki bütün "YEŞİL YOL" karşıtı grupları kucaklamış olacaktık.

Yaylaların Kardeşliği Platformu kimlerden oluşuyor?

Öncelikle yereldeki direnişi yürüten kişiler başı çekiyor. Platformdakiler Fırtına İnisiyatifiyle yola çıktılar ama inisiyatifin ağırlıklı olarak yerel çalışmalarda baş göstermesiyle yeni ve daha kapsayıcı çalışma yapacak bir gruba ihtiyacı ortaya çıktı. Böylece birçok büyük şehirdeki gönüllülerimiz, "Yeşil Yol"un geçeceği bölgelerden insanlarla birlikte, Fırtına İnisiyatifi, diğer tüm çevreci ve duyarlılık gösteren gruplarla çalışmaya başladık.

Platform sadece Yeşil Yol Projesine karşı mı oluşturuldu?

Başlangıçtaki örgütleniş amacı Yeşil Yol Projesine karşıydı. Ancak platformun her türlü çevresel sorunla ilgili bir duruşu var. Platform doğal olmayan, canlı yaşamını tehlikeye atan, eko sisteme zarar veren çalışmaların karşısında yaşam savunuculuğu yapıyor. Yöresel bir sorunla ortaya çıktığı için ağırlıklı olarak platformun gündeminde daha çok Yeşil Yol Projesi var.

Platformun şimdiye kadar neler yaptı?

Yerel çalışmalara destek oluyor, şehirlerde farklı grupları bir araya getiriyor, çevre davalarına bakan avukatlarla birlikte çalışıyor. 14 Ocak'ta Ankara'da bir dayanışma konseri gerçekleştirildi. Mayıs ayında büyük bir sempozyum organize ediliyor. Yapılan en büyük çalışmalardan biri bu sempozyum olacak.

Sempozyum ne için yapılıyor, hedef ne bu sempozyumla?

Yeşil Yol Projesi ile etkilenen birçok alan var. Yaban hayatın tutun da su kirliliğine kadar. Birçok oda da kendi alanlarıyla ilgili projenin neleri etkilediğini araştırıyor. Sempozyumda odalar Yeşil Yol Projesinin olumsuz etkilerini daha bilimsel olarak ele alacak ve bir değerlendirme yapacak. Sempozyum çıktıları bu anlamda büyük öneme sahip. Şimdiye kadar Yeşil Yol Direnişi yöre halkının kişisel hassasiyetleri üstünden ilerledi. Bir takım bilgiler vardı ama hiçbir zaman bilimsel verilerle ilerlemedi direniş. Bu sempozyuma platform sürecini bir üst basamağa taşımış olacak ve karşı duruşumuzu bilimsel temellere dayandıracağız.

Bölgede Yeşil Yol Projesini istemeyenler olduğu gibi, isteyenlerin olduğunu da biliyoruz sempozyum bu anlamda yöre halkını bilgilendirmeye yardımcı olacak mı?

Kesinlikle büyük bir etkisi olacak. Yeşil Yol Projesini istediğini söyleyenleri dinlediğinizde onların projeyi değil yolu istediklerini anlıyorsunuz. Yaylacıların en büyük sorunu yol. Köylüler köylerinden yaylalarına gidebilmek için bozuk ve tehlikeli yollarda saatlerce araba üstünde ilerlemek zorunda kalıyorlar. Yaylaların en yakın mesafeye uzaklığı birkaç saat sürüyor, haklı olarak yaylacılar yaylalarına yol gitsin istiyorlar. Ama yolla birlikte gelecek felaketlerden haberdar değiller. Projede bahsi geçen turistik tesislerin

yapılamayacağını, betonlaşmanın olmayacağını ya da çevrede maden kaynağının olmadığını düşünüyorlar. Çok iyi niyetli düşünceler bunlar ama ne yazık ki, bu projenin yürütücüleriyle HES'leri yapan, siyanürle altın çıkartan, nükleer santraller yapmayı düşünen zihniyet aynı, bizler projeye onlar kadar iyi niyetli bakmıyoruz. Özellikle gözlerimizin önünde, turizm kalkınması adı altında zarar görmüş ve hala birçok çevresel, kültürel, doğal tahribata uğrayan yaylalar varken. Bu anlamda yereldeki insanları aydınlatmak bizlere düşüyor, sempozyum çıktıları ile bunu başarabileceğimizi düşünüyoruz.

Peki hukuki olarak neler yapılıyor ? Yeşil Yolla ilgili hukuki süreç nasıl başladı?

Yeşil Yol süreci esasında 2009-2010 yıllarından beri duyduğumuz ama uygulama işleminin yapıp yapılmadığından haberdar olmadığımız bir süreçti. Zaman zaman çeşitli kamu görevlileri ve milletvekillerinin toplantılar yaptıklarına dair haberler okuduysak da somut olarak şu il de, bu ilçede, şu yaylada yol çalışmasının başladığından haberimiz olmadı. Basına da yansımada. En son Çamlıhemşin İlçesine bağlı Kavrın yaylasında; Kavrın ve Samistal Yaylaları arasında bir yolun açılması için iş makinası çalışmaya başladığında çalışmanın Yeşil Yol kapsamında yapıldığını öğrendik ve derhal ilgili kamu kurumları ile yazışmalara başladık ve elde ettiğimiz bilgi ve belgelerle çalışmaların kapsamını resmi olarak da öğrenebildik.

Şimdiye kadar hangi davalar açıldı ve açılan davalardan sonuçlanan oldu mu ya da şu an ki durumları nedir?

Kurumlarla yazışmalar sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda; önce doğal sit alanında koruma amaçlı imar planı olmadığını öğrendiğimizden, koruma amaçlı imar planı olmadan verilen koruma kurulu

izninin iptalini talep ettik. Yargı süreci devam etmekte olup bilirkişi incelemesi için kış şartlarının geçmesi beklenmektedir.

Diğer bir bilgi de tüm bu yolun geçirilmek istendiği alanların ya mera alanlarından ya da ormanlık alanlardan geçirilecek olmasıydı. Bu bakımdan da hem mera komisyonlarına hem de ilgili orman müdürlüklerine başvurarak verilen izin olup olmadığını sorguladık. Gelen bilgilere göre hem ormanlık alanlardan hem de mera alanlarından geçecek yol için izin verilmiş olduğunu da öğrenince hem mera izninin hem de orman kesim izninin iptali için iki ayrı dava daha açtık.

Böylece tarafımızdan açılmış üç dava bulunmakta olup her biri için bilirkişi incelemesi yapılması beklenmektedir. Bilirkişi incelemesi sonrası da bu davalar açısından karar verilecektir.

Danıştay'ın resmi olarak tebliğ ettiği yürütmeyi durdurma kararını nasıl yorumlamalıyız ?

Dengemizi Bozmayın; Yol Yeşilken Geri Dönün!

Yollar yeşildi eskiden; büyükler, 'şimdi'nin yeşilliğini, asfalt grilerine bıraksın istiyor diye, biz bir araya gelip kardeşçe kafa kafaya verip yeşili griden kurtarmak istedik.

Bütün gözler şimdi tam anlamıyla o 'yeşil'de.

İstiyorlar ki; yeşillere, allar-morlar, sarılar-maviler katılmasın da; griler, bütün tonlarını siyahla buluştursun.

Yol demişlerdi; yol yapacağız. Medeniyet getireceğiz yeşilinize...

Kimse neye dönüşeceğini, nelerle karşılaşılacak nasıl bir kaosun içine düşeceğini bilmiyordu.

Medeniyet! Hiç kimse ne kastettiklerini anlamamıştı ya da anlamak istememişti demek daha mı doğru olur? Bilemiyoruz...

Yedirememek, toz konduramamak söylemlerinin arkasına sığınmıştık belki de... 'Yok artık!' deriz ya hani; o gün tam anlamıyla öyle günlerdi işte. Ağızlar ve gözler açık, şaşkın bakışlara hüzün, bir o kadar da kızgınlık eklenmişti.

Tema Vakfı, Yeşil Yoldan bağımsız olarak planlamanın anayasası kabul edilen 1/100.000 ölçekli uygulamaya konan çevre düzeni planlarını ilk uygulamaya başladığından beri incelemekte ve kendi belirledikleri eksiklikler yönünden davalar açmaktadır. Açtıkları davalardan biri de Ordu'dan başlayarak tüm Doğu Karadeniz illerini kapsayan ve 2011 yılında yürürlüğe konmuş çevre düzeni planı idi. Bu davada Danıştay 6. Dairesi dava konusu edilen hususların bir kısmı yönünden bilirkişi raporunda yer alan görüşlere uyarak yürütmeyi durdurma kararı vermişti. Bilirkişi Raporunda eleştirisi yapıldığı halde yürütmeyi durdurma talebinin red edildiği kısımlar da vardı. Davacı Vakfı da bilirkişi raporunda çevre Düzeni Planının eleştirisi olarak yer aldığı halde Danıştay 6. daire tarafından verilmeyen yürütmeyi durdurma talepleri yönü ile karara itiraz etmiş ve özellikle yaylalar arası entegrasyona dönük planların çevre düzeni planında yer almaması, heslerin çevre düzeni planı içinde yer almaması, dere ıslahlarına dair planların keza çevre düzeni planında bulunmaması ve diğer bir kısım sebepler yönünden itiraz, itiraz noktaları itibarı ile de yürütülmesinin durdurulması verilmesi gerektiği talebi,

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nca da kabul edilmiş oldu.

Çevre Düzeni planının Yeşil Yol bakımından yürürlüğünün durdurulması ile Yeşil Yol yada plandaki adı ile "yaylalar arası entegrasyon"a dönük her hangi bir faaliyetin yürütülmesinin mümkün olmadığını değerlendiriyoruz. Bu bakımdan çevre düzeni planında yer almadığı halde başlayan Yeşil Yol çalışmalarının hukuka aykırılığı ortaya çıkmış olduğundan tüm bu çalışmaların ivedilikle durması gerekiyor.

Danıştay durdurma kararının sonucunda Yaylaların Kardeşliği Platformu nasıl devam edecek?

Her ne olursa olsun sempozyumu gerçekleştireceğiz. Bugün adı Yeşil Yol olur yarın projenin adı değişik başka bir talan projesi olur. Bunların her biri için hazırlıklı olmalıyız. Hala gözünü doğamıza dikmiş, yeşilimizden nemalanmaya çalışanlar var, hepsine karşı Yaylaların Kardeşliği Platformu var olmaya devam edecek.

Nefesimizi bedenimizden söküp atmak istediler.

Büyüdüğümüz topraklara ihanet etmemizi, ona sırtımızı dönmemizi istediler.

Dağlarımızdan, tepelerimizden akan suyun bir damlası için canımızı dişimize takacağımızı yok sayarak, karalara gömmek istediler.

Çocukluğumuzdan gençliğimize dek yaşadığımız ve yaşamak için her gün heyecan duyduğumuz anılarımızı, yollar yaparak paçavra hikayesi yazmak istediler.

Maneviyata duyduğumuz saygı ve sevgi, ellerin tersiyle itilirken; akıllarda maddiyatın en yeşil halleri adeta sarayları şenlendirir hayaller kurdururken, bizi yok saymak istediler.

"Biz; dedelerinin öğütleriyle, onların hayata karşı duruşuyla, bize bıraktıkları emanetlerle geldik bugünlere ve asla ihanet etmeyi usumuzaya yaşatırmadık", desek de onların gözleri sadece griyi görebildi ve doğamızın yeşilini bizden istediler.

Dostluğu, doğanın kucağında öğrenmiş bizleri, milyon

çeşit çiçek kokusundan mahrum edip betonlara 'manzara' dememizi istediler.

Durum gerçekten de iç acıtıcıydı ve kararlıca dedik ki, yapacak elbette vardır bizim de bir şeylerimiz...

Bize bırakılmış, emanet edilmiş doğamızı, topraklarımızı, taşımızı, suyumuzu ve en çok da çiçeklerimizi koruyabilmek için bir araya geldik ve yaylalarımızı kardeş türkülerimizle korumaya adadık, kendimizi.

'Yayla' dendiğinde, 'köy hayatı' söylemlere katıldığında; yöremizden olmayan, daha önce gitmemiş ya da hiç orada yaşamamış insanlar hayranlıkla dinlerler ya hani...

Biz, o hayran bakışlar son bulsun diye değil; eskilerin yanına yenilerini de ekleyebilmek adına birlikteyiz, şimdi.

Korumaya çalışıyoruz, uzanabildiğimiz her neresi varsa uzanmaya çalışıyoruz.

Sesimiz duyulsun, doğamız susmasın; istiyoruz!

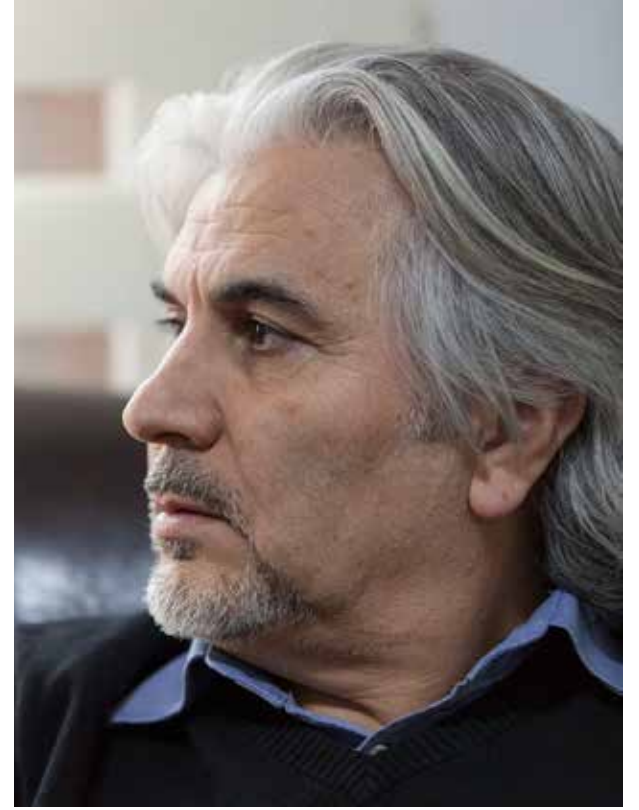
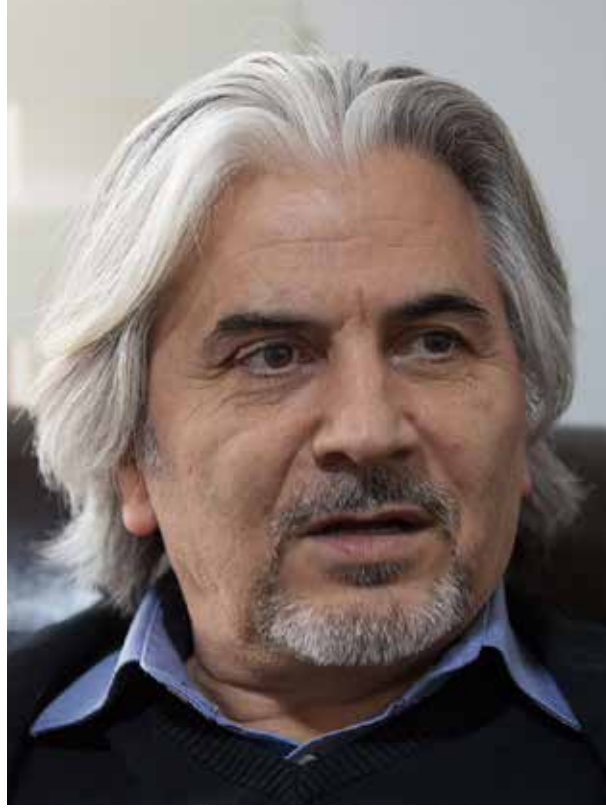
Yaylaların Kardeşliği Platformu

Êrîş Dikin'den Lehi'ye Ankaralılar Fırat Ceweri'yle Tanışıyor

Söyleşi: aydın bodur, can mengilibörü, nur yılmazlar, serdar koç

Yürekleri dert ve tasa görmesin, Dünya Öykü Günleri Derneği, Fırat Ceweri'yi Ankara'lılara tanıtmak için bir imza ve söyleşi günü düzenlemiş. Ceweri, Kürtçe yazmakta inat eden bir Kürt. Kürt illerinden üst üste ölüm haberleri aldığımız, şu soğuk, can acıtıcı günlerde, yaşadıklarını, yazdıklarını, hissettiklerini Solfasol için konuşmaya, söyleşi yapmaya gidiyoruz.

Derneğe ulaştığımızda kapıyı, "Dicle" açıyor. Dicle, Öykü Günleri Derneğinde gönüllü çalışıyor. SBF'de Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Yapıyor. Bize çay veriyor, tatlı ikram ediyor. Birazdan Fırat'la, Doktor da geliyor. Fırat Ceweri, Dicle ile tanışınca espriyi patlatıyor. Bir yanımıza Dicle'yi, diğer yanımıza Fırat'ı alıp, "Dicle" ile "Fırat"ın arasında fotoğraf çekirtme faslının ardından, koltuklarımıza kurulup, Ceweri ile söyleşimize başlıyoruz.

İlk sorumuz, 80 öncesine ait. Ceweri, çok genç yaşta ülkeden ayrıldığını söylüyor önceki söyleşilerinde. 1970'li yıllarda neler yaptığını, nerede nasıl yaşadığını soruyoruz. Hatta eveleyp gevelemeden, kafadan hangi siyasi grupla hareket ettiğini soruyoruz; öyle ya: o da ortalama bir Kürt/ Türk erkeği, politikleşmeyecek de ne yapacaktı?

Gülerek yanıtıyor. Mardin'in Nusaybin'inde "Devrimci Demokratik Kültür Derneği" ile tanıştığını

ve o zamanlar Sovyetler Birliği yanlısı politikaları benimsediğini anlatıyor. TKP'li, İGD'li arkadaşlarından söz ediyor. Marks'la, Lenin'le tanışmasını anlatıyor. Ama Ceweri, her zaman edebiyatla iç içe olmuş ya: daha çok Nazım'ı, Ahmet Arif'i, Neruda'yı, Mayakovski'yi anlatıyor. Mayakovski'den söz ederken heyecanlanıyor. Çok hızlı politikleşmiş, 70'li yıllarda. Ama daha 1979'larda geleneksel sosyalizmin totaliter yapısını da sorgular olmuş, Fırat. 70'lerde inandığı siyaset için "bir din gibiydi" diyor. "Çoğulcu demokrasi" fikri, ilk gençliğinden sonra inandığı temel değer olmuş. "Proletarya Diktatörlüğü" kavramını sorgulamış ilkin. Sonra politikanın yerine edebiyat galebe çalmış.

Daha biz edebiyat virüsüne nasıl yakalandığını sormaya fırsat bulamadan, kendiliğinden edebiyata kayıyor sohbetimiz. İlk edebi eserle tanışmasını ve Arapça harflerle Kürtçe yazılan Bate'nin Mevlid'ini nasıl hatmettiğini anlatıyor. Kürtçe bir mevlid nağmesi çıkıyor ağzından, ahenkli. Hani değme mevlidanlara rahmet okutur gibi.. Sonra Cigerxun'un, şiirleriyle tanışmasını ve bu şiirlerden aldığı hazla birlikte kendi yazdığı şiirlerini de anlatıyor. Ama Fırat, sadece yazmakla kalmamış, tabi. Onları şehrin sokaklarında nasıl yüksek sesle okuduğunu da anlatıyor, hınzır hınzır gülererek. Dönem, Kürtçenin yasaklı olduğu dönemler... Hem Kürtçe konuşup, hem Kürtçe yazan ve yazdığı şiirleri kent sokaklarında

hoparlörden bağıra bağıra okuyan "Şair"ın başı belaya girmiş elbet. İsveç'e gitmesini öneren, hemşerisi, apesi, Musa Anter olmuş.

Ve tabii, yurtdışı yıllarını soruyoruz, sürgün yıllarının başı zor ve yorucu olsa gerek. Fırat, yurtdışına çıkmadan önce en değerli hazinesini beynine kazımış. Yazdığı tüm şiirlerini ezberlemiş. İsveç'e gider gitmez, ezberlediği şiirleri, tekrar kağıda geçirmeye başlamış. "Korkuyordum" diyor. "Öyle bir ruh halindeydim ki: sokaktan bir ses gelse, polisin beni tutuklamaya geldiğini sanıyordum, başlarda". "Ama" diyor, "bir gün bir sohbet sırasında polise şiir yazdığımı söylediğimde, bana başka türlü bir değer verdiğini gördüm işte o zaman rahatladım" diye anlatıyor. İlk şiir kitabı "Êrîş Dikin" (Saldırıyorlar), 1980 Ağustosunda basılmış.

Kürtçe dil inadını ve Kürt Edebiyatını soruyoruz. Pek çok Kürt kökenli edebiyatçı, Türkçe eserler vermişken; Ceweri, en başından beri Kürtçe yazıp, Kürtçe okuyor. "Ben, Kürtçe okuyup, söyleyen Çirokbejlîk - Dengbejlîk geleneğinden besleniyordum" diyor. "Kendisi Kürt, yazdıkları Türkçe olan, Yaşar Kemalleri, Ahmet Arifleri, Cemal Süreyalı, Türk Edebiyatından mı, Kürt Edebiyatından mı sayacağız" diye soruyor? Aslında sorusuyla verdiği cevap, o kadar açık ve net ki... Ceweri, Kürt Edebiyatının inatçı, ama aynı zamanda lirik yazarlarından biri. İsveç'e göçtüğünden bu yana, siyasetten uzaklaştığını "derdinin edebiyat olduğunu" söylüyor ama hala özgür bırakılmamış bir halkın özgürleştirilmesi amacıyla edebi bir dilin yaratılması için "devrimci" bir çaba yürütenlerin de başında geliyor.

Kürt Kültürünün çok parçalılığından, alfabe farklılıklarının ortaya çıkardığı zorluklardan konuşuyoruz biraz da... Kürtçe edebiyat çabalarından söz ederken, 1930'lu yıllarda Çeladet Bedirxan ve arkadaşlarının Suriye sürgününde çıkardığı "Hawar" dergisini yad ediyor, Ceweri (Nitekim Hawar'ı, daha sonra başında olduğu Nûdem Yayınları vasıtasıyla, tekrar basıyor). Onların Arap alfabesiyle yazdıkları edebi metinlerden örnekler veriyor. Yine 1920'lerde Erivan'da Kiril alfabesiyle yazıya geçen Kürtçe metinleri anlatıyor. İran Kürtlerinin Farsça etkisiyle yine Arap harfleriyle yazdıklarını konuşuyoruz. Edebiyatta alfabe farklılıklarının çıkardığı zorluklardan dem vuruyoruz. İsveç'e yerleştikten sonra çıkardığı Nûdem Dergisinden söz ediyoruz. Nûdem, edebi bir dergi. Ama öte yandan Kürtçe çıkarılan bu dergiyi,

Bir yanımıza Dicle'yi, diğer yanımıza Fırat'ı alıp, "Dicle" ile "Fırat"ın arasında fotoğraf çekirtme faslının ardından, koltuklarımıza kurulup, Ceweri ile söyleşimize başlıyoruz.

1990'ların Türkiye'sinde elinde taşıyan Kürtlerin ne zulümlere uğradığını; Nûdem'i elinde taşımanın adeta bir kahramanlık olduğunu anlatıyoruz, Ceweri'ye.

Nûdem Dergisi, önemli bir dönemeç, Kürt Edebiyatı için. Nûdem aracılığı ile Ceweri ve arkadaşları, önemli işlere imza atıyorlar.. Bir yandan Dostoyevski, Çehov, Steinbeck'in ve gurur kaynağımız Yaşar Kemal'in Klasiklerini Kürtçeye kazandırıyor. Öte yandan bir Kürtçe cazibe merkezi yaratmayı başarıyor: Kimler yok ki: Hesên Mete, Rojen Bamas, Süleyman Demir, Mustafa Aydoğan, Narozi, Dehsivar, Hüsen ve romanları tefrik edilen Mehmed Uzun...

Kürtçe öykülerinden söz ediyoruz biraz da? Can Baba'yla (Yücel) olan anekdotu soruyoruz? Hani "mem u zinden söz ederken, aman sen ondan bahsetme bizimkiler limuzin sınırlar" esprisine gönderme yapıyoruz. "Can Yücel'in yeri ayrıydı" diyor. Yazarlar Birliğinin bir gezisinde, Can Yücel'le olan anısını hatırlıyor, neşeyle anlatıyor yine. Bu arada bir de müjde veriyor: Bir sürü farklı alfabeyle basılan Kürtçe öykülerden derlenmiş son öykü antolojisinin de Türkçe'ye çevrilme çalışması bitmiş, basılması yakınmış. "Bekleyin" diyor, seviniyoruz..

İsveç'teki PEN'le ilgili çalışmalarını soruyoruz. Sonra Sürgündeki Yazarlarla ilgili çalışmalarını anlatıyor. Sürgündeki ve tutuklu yazarlarla ilgili bir komisyonun yürütücülüğünü yaptığını anlatıyor, İsveç'te.

İsveç'ten konuşurken, Stockholm'ün Diyarbakır ve İstanbul'dan sonra en çok Kürt'ün yaşadığı 3. şehir olduğu esprisini yapıyor.

İsveç'te Kürtçe konuşan çocuklarla ilgili bir çalışmalarının olup olmadığını soruyoruz. "PEN

olarak bizim yok ama Stockholm Belediyesi'nin böyle çalışmaları olduğunu biliyorum", diye anlatmaya başlıyor.

İsveç'te tüm azınlıkların kendi dillerinde eğitimlerine devam edebildiğini anlatıyor. Şakayla ve hüznle karışık "çünkü orada özyönetim var" diyor. Özyönetim isteyenler, akan kan, aklımıza geliyor, suskunlaşıyoruz bir süre... Diyarbakır'da, Cizre'de, Silopi'de yaşananları konuşuyoruz. Acıların bitmesini diliyoruz, aciz kalmamıza yanıyoruz. "Bir ara" diyor "çok umutluydum, barış olacak, demokrasi gelecek diye çok sevinçliydim". Yeniden barış gelir mi, nasıl gelir bilemiyoruz ama barışın gelmesini, kimsenin kanının akmasını, canının yanmamasını, canı gönülden diliyoruz...

**Musa Anter Çağımızda
Yeni bir Selahaddin-i Eyubi'ydi
Onun ipek kesen kılıcı varsa
Musa Beğin Türkçesi
Ve de o güzelim Kırmancası vardı
Herkesin yaya gittiği yerde
O filinta bacaklarıyla koşardı
Musa Peygamberin Kızıldeniz'in
dalgaları arasından nasıl ulaştıysa
O da kardaşlıkla
dünya kardaşlığıyla
ulaştı karşı kıyıya
Musa Beğ için akan göz yaşları
yediveren mermilerdir
bire birer.
Can Yücel**

Fırat Ceweri ve Türkçeye çevrilen romanları hakkında:

"Bütün kent aynı rüyayı gördü, aynı rüyayla açıldı, sonra unuttu. Sonra rüya görmek yasaklandı. Sonra o kentte bir daha kimse rüya görmedi. Ya da öyle sanıldı."

Fırat Ceweri acı yüklü, hüznü romanlar yazıyor, tıpkı halkı gibi. Bir halkın acıları, dertleri, cinayet metaforu üzerinden deşiliyor. Acılarıyla acılanıyor, dertleriyle dertleniyor yazar. Deşilen yaralardan kanlı bir iltihap akıyor beyaz sayfalara. Hayır enfekte etmiyor, sağaltıyor aksine. İyi geliyor bunaltılı ruhlarımıza. O, çok sert yaşam gerçeklerini, yumuşacık, acı bir dille anlatabilmeyi başarıyor. Ferahlatıyor.

Bazen bir ölüyle beraber yaşarız da farkında değilizdir. Bazen de kendimiz bir ölüden farksız yaşarız. Ya da birlikte olduğumuz insanlar birer ölüden farksızdır. Farkındayızdır. Bir cehennemdir yaşamak, cehennem yalnızlığı, kentlerin yabancılaştırıcı yalnızlığı içinde...

"**Maria Bir Melekti**" romanında hayatındaki iki kadından birini belki de her ikisini öldürmüş olan bir erkek, bir ölüyle dolaşır durur roman boyunca. İllaki de biyolojik ölüm gerekmez bunun için. Bazen insan bir ölüyü gezdirir yaşamında. Farkında bile olmaz. Farkına varılırsa zaten yazar olunur sonunda.

"**Birini Öldüreceğim**" ve onun devamı olan "**Lehi**" romanları ilk elde cinayet romanı izlenimi verse de daha dikkatle okuduğunuzda, dili yasaklanmış, özgürlüğe hasret bir halkın yaşadığı acıları farklı bir gerçeklik düzlemine taşıyan, üslup sahibi, özgün, kendine has bir has yazarla karşılaşırız.

Yeni Başlayanlar için Özyönetim

Mehmet Onur Yılmaz

Toplum olarak, ortaya atılmış bir fikir üzerine tartışma yapabilme yeteneğimizi uzun süre önce yitirdik. Hatta bundan o kadar uzaklaştık ki karşı çıkmadan önce ortaya atılan fikrin ne olduğuna bile bakma zahmetine girişmez olduk. Bunda televizyonlarda basbas bağırarak nefret kusan siyasetçilere onlarca dakika yer ayırırken tükürükler saçarak karşı çıktıkları fikre hemen hemen hiç yer verilmemesinin de katkısı yok değil.

Açık ki televizyonlarımızın ekranlarında izi çıkarlar, kimin, hangi kanala kaç dakika çıkacağına karar verenler izleyicilerinin kendi kanaatlerini oluşturmak için okumak, araştırmak konusundaki tembelliklerine güveniyor. Toplumun ezici çoğunluğu de bu güveni boşa çıkarmıyor malesefi! Dolayısıyla tartışma fikirler üzerinde değil fikri dile getirenler üzerinden yürütülüyor. Barış için Akademisyenlerin "Bu Suça Ortak Olmuyoruz!" başlıklı bildirisinden kanımızla duş almak için can atan katillerin de DTK'nın Özyönetim Bildirgesi ardından yürütülen bağlamsız tartışmaların da arkasında, gücü fikre değil fikri dile getirene yeten kabadayılar var.

Dolayısıyla bu yazı "özyönetim" gibi naif bir sözcüğe bile "soykırım" kadar ağır bir insanlık suçunun yükünü yüklemekten önce en azından bir kere okuma zahmeti gösterecek olanlar için yazılmıştır. Diğerleri en yakın TV kanalında kendilerine uygun içerikle yaşamlarına devam edebilirler.

Özyönetim öcü müdür, bölücü müdür?

Özyönetim talebi bir şehrin/bölgenin yönetiminde o şehirde/bölgede yaşayan insanların daha çok söz sahibi olması talebidir. DTK Bildirgesinin 1. ve 2. maddesine atfen bölücülük iddiasında bulunanlar bu maddeleri gerçekten okumuş mudur? Çok emin değilim. Zira bu maddelerden 'bölücülük' çıkarmak çok uğraşı gerektiren bir çarpıtma girişimi olurdu.

Bu maddeler şunu söylüyor aslında: Örneğin Konya, Aksaray ve Karaman'ın kendi il meclislerine ek olarak birlikte oluşturdukları bir bölge meclisi olsa ve mesela Tuz Gölü'nün korunması hakkındaki ve Konya Ovası tarım politikasına dair kararları Ankara'da, Giresun ve Tekirdağ milletvekilleri değil de bölge meclisinde Konyalılar, Aksaraylılar ve Karamanlılar birlikte alsalar... Olmaz mı?

Üstelik TBMM'nin katılım, temsil ve yeni demokratik anayasa temelinde denetimi de olmalı deniyor bildirgede. Nerede 'bölücülük'?

Bildirgenin 1. ve 2. Maddeleri aslında sadece bunu söylüyor. Şimdi aşağıdaki maddeleri bir de, bu gözle okuyun:

MADDE 1. Ülke genelinde kültürel, ekonomik, coğrafi yakınlıkları dikkate alınarak bir veya birkaç komşu şehri kapsayacak biçimde demokratik özerk bölgelerin oluşturulması,

MADDE 2. Tüm bu özerk bölgelerin ve kentlerin demokratik esaslarla seçilmiş meclisler ve meclisler içinden seçilmiş özyönetim organları tarafından Türkiye'nin yeni demokratik Anayasası'nın temel prensipleri çerçevesinde yönetilmesi. Özerk Bölgelerin halk iradesinin ayrıca TBMM ve merkezi yönetimde de demokratik esaslar temelinde temsil edilmesi.

Seçilmişler Üzerindeki Vesayetın Son Bulması ve Anayasal Denetim

Özyönetim Bildirgesinin 3. Maddesi seçilmişler üzerindeki vesayete son verilmesi ve anayasal denetimle ilgili... Madde şöyle:

MADDE-3.

Demokratik özerk bölgeler ve diğer idari birimlerde merkezi yönetimin seçilmişler üzerindeki her türlü vesayetine son verilmeli, seçilmişleri görevden alma yetkisi kaldırılmalı.

Merkezi yönetim organlarının, yeni demokratik anayasa ilkelerine uyulması doğrultusundaki denetimleri dışında bölgesel ve yerel yönetimler üzerindeki her türlü vesayetinin son bulmalı.

Bu maddenin açıklayıcı sorusu ise şöyle olabilir:

Ey Yozgatlılar, misal, sizin seçtiğiniz belediye başkanını Ankara'dan, İçişleri Bakanlığında gelen bir yazı ile şak diye görevden almasalar, iyi olmaz mı?

Çünkü 3. Madde aslında bunu söylüyor... Şimdi bir de bu gözle okuyun.

Yurttaşların Yönetime Katılımı

Özyönetim Bildirgesinin 4-5 ve 6. maddeleri toplumun farklı kesimlerinin karar alma mekanizmalarına katılımı ile ilgili genel ilkeyi öneriyor.

Diyor ki, örneğin Aydın'ın Ortaklar ilçesine bağlı Tekin Köy'deki kadınlar köylerindeki sorunlarla ilgili bir araya gelip tartışın, aldıkları kararları köy, ilçe ve il meclislerine iletin. Olmaz mı? Yoksa köylerindeki kendi sorunlarını çözmek için illa bir erkek "vekil" in köye gelmesini ve lütfedip kendilerini dinlemesini mi beklemeliler?

Ya da, Burdur'daki üniversite öğrencileri, yurt sorunlarını çözmek için Burdur Gençlik Meclisi olarak Burdur İl Meclisine rapor hazırlasa, çıkıp dertlerini orada kendileri anlatsa ve çözüm için yetki ve sorumluluk alsalar, ne olur acaba? Türkiye şöyle Burdur'dan aşağı doğru ikiye bölünür mü? Hiç sanmıyorum!

Peki ya, Erzincan'daki Aleviler, ihtiyaçları olan cemevi için mimari proje yarışması açma gündemi ile toplansa ve bunun için de Erzincan İl Meclisi bütçe verse! Diyanet İşleri Başkanı dışında kırmızı çizgileri mora dönen olur mu? Olmaz sanırım!

Özyönetim Bildirgesinin 4., 5. ve 6. Maddeleri aslında bundan bahsediyor:

MADDE - 4: Özerk bölge ve kentlerde şehir, mahalle, köy, kadın ve gençlik meclislerinin, farklı halklar ve inanç toplulukları meclislerinin, sivil toplum örgütlerinin karar alma ve denetleme süreçlerine doğrudan katılımı sağlanmalı,

MADDE - 5: Demokrasinin derinleşmesi, kapsamlılaşması, özgür ve demokratik yaşamın sağlanması açısından kadınların meclislerde, tüm karar mekanizmaları ve özyönetim kademelerinde eşit temsili tanınmalı. Kadınların ihtiyaçları doğrultusunda meclis, komün ve toplumsal kurumlar kurabilmeli; kadın kurumları ve kadınlarla ilgili kararların tamamen kadın meclislerinin onayından geçmeli. Kadının her alanda özgür ve özerk örgütlenmesinin tanınmalı.

MADDE - 6: Gençlik karar mekanizmaları ve özyönetim organlarında yer almalı. Bu açıdan gençliğin her alanda özgün örgütlenmesi ve karar mekanizmalarına özgün kimliğiyle katılmasının sağlanmalı.

Ne dersiniz, kendi kararlarımızı kendimiz veremez miyiz? Kendi kendimizi yönetemez miyiz? Özyönetimin asıl sorusu bu...

Fikri ortaya atanların değil fikirlerin tartışıldığı günleri görebilmek umuduyla...

Sanatçının bir Cengâver Olarak Portresi

Mehmet Ali Uysal

Söyleşi: Özgür Ceren Can **Fotoğraflar:** Can Mengilibörü, Mehmet Ali Uysal Arşivi

The Independent Gazetesi'nin 2014 yılında yaptığı "Dünyanın En İyi 10 Kamusal Sanat Örneği" listesinin üçüncü sırasında yer alan "Ten" isimli mandal yerleştirmesi ile uluslararası bir fenomen haline gelmiş olan Ankaralı sanatçı Doç. Dr. Mehmet Ali Uysal ile ODTÜ'deki evinde sohbet ettik. Mehmet Ali Uysal bize aileden, aşktan, talihten, yolculuklardan, kırsal yalnızlıklardan, kentsoylu arsızlıklardan, maharetin dirayetinden ve yaratma cesaretinden bahsetti. Gazete Solfasol olarak Çağdaş Sanat Müessesesi'nde başarıya ulaşmanın on pratik yolunu saptamaya çalışıyorduk oysa. Heyhat! Kismet değilmiş...

Özgür Ceren Can: Mehmet Ali Uysal kimdir? Biraz kendinden bahseder misin bize?

Mehmet Ali Uysal: Lisede arabesk kültürüm vardı, İbrahim Tatlıses bile dinlerdim. Sanatla doğrudan bir ilişkim yoktu. Öyle bir ortamda büyümedim. Babam Köy Enstitüsü mezunu bir öğretmen ve orada okurken Akademi'ye kabul edilmiş. Parasızlıktan gidememiş. Sanatla hafiften ilgileniyor gibi olsa da önümüzü açan bir tavır da olmadı. Elimizden tutup bizi tiyatroya götürmüş değildi ya da bir kitap alıp okumamızı önermedi. Üniversitede ODTÜ'yü kazanınca Mersin'den buraya göçtüm. Buraya geldiğimde kültürel devrim gibi bir şey yaşandı bence hayatımda. ODTÜ başka bir yer. O zamanlar Sakarya Caddesi'ni bile bilmezdik. Getto gibiydi ama hem mekânsal hem de kültürel dinamiği olan bir yerdi. İlk kez sinemaya burada gittim. İlk kez öpüşen insanları burada gördüm. İlk kez burada öpüştüm. İlk kez piyanoyu burada gördüm. Birinci sınıfın sonunda yaşadığım kültürel şok nedeniyle burada yapamayacağım duygusuna kapılıp tekrar sınava girmeyi falan düşündüm.

Ceren: Yabancılaştın mı?

Mehmet Ali: Yabancılaştım... Bir parça aksanım falan vardı. Çok fazla arkadaşım yoktu.

Ceren: Ama Şehir ve Bölge Planlama'da okumaya devam ettin değil mi?

Mehmet Ali: Evet. Sonra yurt inanılmaz bir deneyimdi. Yurt beni çok değiştirdi çünkü orada herkesin benim gibi olduğunu gördüm. Bir arkadaşım Bingöllü Kürt bir imamın oğluydu. Diğeri Edirne'de belediyede çalışan bir memurun çocuğuydu. Bir diğeri Kırıkkaleli ülkücü bir çocuktu. Kafam değişti. İnanılmaz bir özgürlüktü bir taraftan. Topluluklar var, etkinlikler var. İki yıl sonra çağdaş dans falan yapmaya başladım. Dans etmeyi çok sevdiğimi fark ettim.

Ceren: Kendini keşfetmiş oldun yani...

Mehmet Ali: Tabii. Aile yok, yalnızlığı hissediyorsun. Kendin olmaya başlıyorsun. Bu süreçte seçmeli heykel dersi almaya başladım. Bir arkadaşım çok güzel kızlar olduğunu söylemişti heykel atölyesinde. Heykel ile karşılaşmam rastlantısaldı. Ne yapacağıma dair bir bilincim yoktu. İlk yaptığım büst bana acayip keyif verdi. Sosyal bir insan değildim, atölye hayatımın bir parçası haline geldi. O süreçte ben yarattım yarattıklarım beni yarattı... ODTÜ içinden sanatla ilgilenen insanlarla arkadaşlıklar kurmaya başladım sonra. Mezuniyet projemde heykel kullandım. Mezun olmadan önce büstlerden amatör bir sergi yaptım. Hikâye böyle başladı.

Ceren: Mezun olduktan sonra ne oldu?

Mehmet Ali: Kafam karışmıştı. Bu işe devam edebilir miyim diye düşünmeye başladım. Denemeye karar verip portfolyolar hazırladım. Bir sürü yere başvurdum, pek çok yer heykel bölümü mezunu olmadığım için beni geri çevirdi. Sonra Hacettepe'de yüksek lisans programına kabul edildim. Diğer taraftan ailem zaten bana fazlaca destek olamıyordu ama böyle bir yola girince iyice azalttılar desteklerini. İş buldum. Gündüzleri okula gidip, akşamları çalışıyordum ama kâbus gibiydi. Ev başka yerde, okul başka yerde, işim başka bir yerde... Hayatım yolda geçiyordu. Beytepe benim için çok farklıydı. Okul yeni, insanlar yeni, disiplin yeni... Bir de Remzi Savaş gibi çok kült bir hocadan ders alıyordum. Böyle bir hikâyeden başarı çıkmazdı zaten. Biraktım, üç ay sonra da atıldım

tabii. O zaman Özgür diye bir kız arkadaşım vardı, o da seramik dersleri alıyordu. Onunla seramik okarınalar yaptık, Yüksel Caddesi'nde satmaya başladık. Hayalimiz para kazanıp Bodrum'da ya da Akyaka'da bir yerde atölye kurmaktı. O kadar güzel okarınalar yaptık ki. Ama satılmadı. O arada askere gittim geldim. Askerdeyken af çıktı yüksek lisanslara, geri döndüm Hacettepe'ye. Denedim, yine derslerden geçemedim, olmadı. Sonra Özgür İstanbul'da iş buldu. Ben de gittim. İstanbul'da iki yıl yaşadım. Orada grafikerlik ve yazılım işleri ile uğraştım; ders CD'leri falan yaptık. Ama orada çalışırken heykel hep aklımdaydı. Sabundan falan bir şeyler yapıyordum. Sergi geziyordum, içimde bir burukluk oluyordu. İstifa ettim. Ankara'ya geldim. ODTÜ'deki heykel atölyesinin başına geçtim, asistanlık kadrosu verdiler. Kafamdaki kurgu şuydu: hayatım boyunca araştırma görevlisi olacağım ve bu atölyede heykel yapacağım. Ben buna tavdim. Ama hocalar "Bir daha dene yüksek lisansı" dediler. Tekrar başvurdum. Üçüncü kez kabul edildim. Bu defa başkaydı ama. Başka bir çalışma ortamı hissetmeye başladım. Ben başkaydım, insanlar başkaydı.

Ceren: Güzel arkadaşlıklar kurduğun için mi öyleydi yoksa? Paylaşım insanı güçlendiriyor çünkü...

Mehmet Ali: Etrafımda bir cam vardıysa eğer o kırılmıştı artık. Beraber yemek yapıyoruz, geziyoruz... Güzeldi. Ama tabii beş yılın duygusal yorgunluğu ile geri gelmişim diğer taraftan. Artık olsun istiyordum. Duvarda çalıştığım işleri yapmaya başladım. Dönem bitti, dersten yine kaldım. O zaman yirmi sekiz yaşındaydım ama nasıl ağlıyordum. Deli gibi ağlıyordum Ceren!

Ceren: Beş yıllık gözyaşı...

Mehmet Ali: Bir de artık yaptığım işe inanıyordum. Projemi ilk anlattığımda Remzi Hoca beğenmedi ama "Yap da görelim." dedi. Sonra duvar aradım. Bölüm başkanlığı izin vermedi bölümün duvarlarını kullanmama. Bir Pazar gecesi bölümde kimse yokken kafamda ne varsa hepsini yaptım. Ya olmasaydı? Kafamda olmuştum ama

uygulamada ya olmasaydı? Bu sefer kesin biterdi!

Ceren: Rus ruleti oynamışsın!

Mehmet Ali: Sabaha kadar tek başıma uğraştım. Sabah insanlar gelmeye başladı. Gelen işin başında kaldı. Ben tabii çok tedirginim, uzaktan izliyorum. "Kim yaptı bunu?" diye aramaya başladılar. Ben de ortaya çıktım artık. Ama kimse kötü bir şey demedi. Ama dönem sonu yine kaldım. Büyük yıkımdı. Sonra ikinci dönem başladı. Kendimi toparladım. İşler kafamda çoğalmaya başladı. Çalıştım da çalıştım. Yarışmalara falan katılmıyordum hiç. 24. Günümüz Sanatçıları Sergisi'ne katılım gündeme geldi, o sıralarda ve katılım ücreti talep ediliyordu. Bu bana ters geldiği için katılmamaya karar verdim, ama o dönemki kız arkadaşım Esra kendi işleri ile birlikte benimkileri de göndermiş. Sonra ödül aldığımı öğrendim. Yarışmalara girmek, sergiler falan açmak gibi bir vizyonum yoktu aslında benim sanat eğitiminden gelmediğim için. Ben sadece yapıyordum.

Ceren: Meselenin atölye sürecinde takılısın yani, orayı seviyorsun.

Mehmet Ali: Kişisel tatminim oradaydı, atölye benim bir parçamdı. İnsanlar beni öyle görüyordu ve bu hoşuma gidiyordu. Sonra işler açıldı. Küratörler aramaya başladı. Bir yıl sonra Galerist'in sahibi işimi satın aldı ve onlarla çalışmaya da başladım.

Ceren: Sen herhangi bir sergi başvurusu yapmadın yani?

Mehmet Ali: Tabii, onlar beni aramaya başladı. "Tebdilimekan" isimli ilk kişisel sergimi 2005 yılında, küratör Marcus Graf'la yapmıştık. İnşaat alanındaki konteynırlardan bir tanesini sergi salonuna dönüştürmüştük ve oraya ev almaya gelenler tesadüfen sergiyi görüyorlardı. Benim için önemli bir deneyimdi. Sonra başka sergiler yaptık. Bir taraftan arkadaşım Erdal Duman'la Osman Dinç'e asistanlık yapıyordum. Osman Hoca kafama yurtdışına gitmeyi

I SOLD THIS PIECE TO A

soktu. Sonra Ecole nationale Supérieure d'Art de Bourges Değişim Programı ile birlikte Fransa'ya gittim. Doktora tezi sürecimdi. İlk üç ay kötü geçti. Türkiye'de Türk olduğumu hissetmiyordum, oraya gidince herkes Türk olduğumu hissettirdi. Dil problemi yaşadım, arkadaşım yoktu, yalnızdım. Sömestr tatilinden sonra Almanya'ya gittim. Weimar'da kaldım bir buçuk ay. Bir kız arkadaşım vardı. Karavanı vardı ve karavanla Avrupa'yı gezdik. Müthiş bir deneyimdi. O zaman Avrupa'dan keyif almaya başladım. Fransa'ya döndüğümde her şey başkaydı. Alıştım, arkadaşlar edindim, evim vardı, bisikletim vardı, projelerim vardı. Dönüp Weimar'da Galery Eigheim'da bir kişisel sergi yaptım. Bir müzik festivalinde siyahi bir arkadaşımınla gezinirken Zoe Baraton'la tanıştım. Aşık oldum. Fransa'da kalma sürem dolmak üzereyken orada biraz daha kalabilmek için iki sanat yarışmasına başvurudum. "Ten" isimli devasa mandal yerleştirilmesi projemi daha önce Türkiye'de birkaç yere sunmuştum. Para da istememiştim, sadece gerçekleştirebilmek istemiştim ama kabul edilmemişti. Le Vent Des Forets'a o proje ile başvurudum ve kabul ettiler. Kalma süremi bir ay uzattı bu ve Zoe ile birlikte gidip mandalın ilkinin orada yaptık. Bu festivalde jüri o çevrede yaşayan köylülerdi. Hep beraber çalıştık. Köyde onların evlerinde misafir edildik. Yemekler yaptık. Açılış yaptık.

Ceren: Çok enteresan bir deneyim değil mi?

Mehmet Ali: İlk kez öyle bir şey yapmıştım. Bir de para kazandık. Fransa'ya gitmeden önce çok parasız kalmıştım. Sonra Zoe Türkiye'ye geldi. Bu arada ben Pi Artworks'le çalışmaya başladım. Zoe üç yıldan sonra geri gitti buraya dayanamayıp.

Ceren: Zoe ile olan duygusal bağın ve ilişkin seni Avrupa'ya daha çok mu yaklaştırıyor acaba?

Mehmet Ali: İyi mi kötü mü bilmiyorum... Son yedi yıldır sürekli uluslararası işler yaptım ama artık... Bilmiyorum. Paris, Londra, İsveç, Şangay, New York, Dubai, Hong Kong, Berlin, Beyrut gibi pek çok yerde proje oldu, oluyor, olacak.

Ceren: Dünyada dolaşıma girmişsin?

Mehmet Ali: Kafam açıldı. Bu koşturma ve vizyon genişlemesi bir taraftan keyifli ama diğer taraftan artık yeni kültür görmek istemiyorum. Çok gördüm diye değil, ben bundan hoşlanan biri değilmişim. İnsanlarla iletişim problemim var zaten. Çok kolay idare edemiyorum. Paris biraz daha özel ama geçen Haziran'da Amerika'da büyük bir proje yaptım; kâbus gibiydi. Bir de yurtdışında projeyi uygulamak çok zor: Ustasını, malzemesini, yöntemini bilmediğin yerlerde debeleniyorsun. Bazı yerlerde negatif ayrımcılığa bazı yerlerde pozitif ayrımcılığa uğruyorsun. Her gittiğim yerde önyargılarla savaşmaktan çok sıkıldım.

Ceren: Mersin'den çıkıp bir dünya vatandaşı mı oldun?

Mehmet Ali: Bana sorarsan dünya vatandaşı olmak büyük hikâye. Ama şunu hissediyorum, farklı milletlerden insanlar tarafından takip ediliyorum bir sanatçı olarak.

Ceren: Peki Ankara?

Mehmet Ali: Ankara'da ilk sergimi geçen sene yaptım. Dubai, Şangay, Londra, İstanbul, Beyrut solo sergilerimden sonra oldu yani. 23 yıldır buraya bağlıyım ben bütün hikâyem buradan geçmiş. Ama Ankara'da bir şey olabilen için önce İstanbul'da olabilen gerekiyor. İstanbul'da bir şey olabilmek için de önce yurtdışında bir şey olabilmek gerekiyor. Benim hikâyem önce uluslararası platformdaydı. Daha sonra ulusal platformlara taşındı.

Ceren: "Ten" isimli çalışman İngiliz The Independent Gazetesinde "Dünyanın En İyi 10 Kamusal Sanat Örneği" listesinde üçüncü sırada yer aldı. Bu yerleştirmen şimdiye kadar Fransa, Belçika, İsveç, Türkiye ve ABD de kamusal alanlara kalıcı olarak yerleştirildi. Bundan bahseder misin biraz?

Mehmet Ali: İlk bu projeyi hazırladığımda proje bütçesi dışında bir bedel istemeden sundum Türkiye'de bazı yerlere. Yok, istemediler. Dünyanın En İyi 10 Kamusal Sanat Örneği listesine girince kıymete bindi. O sırada web sayfam çöktü. Etkisi hoşuma gitti tabii ki ama ben "iyi" diyene de "kötü" diyene de çok kafamı takmıyorum. Dışardan gelen yorumlarla arama mesafe koyuyorum. Yaptığım işle kurduğum duygusal bağı önemsiyorum daha çok. Ben işimi içselleştiriyorsam insanların ne dediği çok önemli değil. Fikrini önemsemiğim üç, beş tane arkadaşım var. Onlara danışırım. Biri Volkan Aslan, bir diğeri Erdal Duman mesela... Her önüme gelenin samimiyetine inanmıyorum.

Ceren: İşlerin iyi satıyor mu?

Mehmet Ali: Ben yaptığım işlere birinin para

verebileceğini hiç düşünmezdim. İnsanlara hediye ettiğim de olmuştur. Şimdi satıyorum. Ama satan iş iyidir diye bir şey yok. Parayla olan bağım da çok güçlü değil. Aldığım maaş bana yetiyor.

Ceren: Şehir ve Bölge Planlamacılığı okumuş olmanın kamusal alana müdahale ne derece etkisi oluyor?

Mehmet Ali: Oldu deyip kestirip atmak kolaylık olur. Mutlaka olmuştur orada aldığım temel tasarım eğitimi çok önemliydi. Sonra topografya öğrenmek, kente plancı gözü ile bakmak... Bunlar tabii ki donanım. Ama çocukluğumun daha çok etkisi olmuştur. Kadınlarla olan ilişkilerimin daha çok etkisi olmuştur. Lisans döneminde sanat eğitimi almamış olmanın dezavantajlarını yaşadım ama avantajları da oldu. Sanat eğitiminden gelenlerde gördüğüm bazı tutukluklar bende yok.

Ceren: Peki İstanbul'da grafik sanatlar ve yazılım üzerine çalışmanın işlerine etkisi oldu mu?

Mehmet Ali: Video işlerinin teknik olarak altından kalkabiliyorum.

Ceren: Sanat ve politika ilişkisi hakkında ne düşünüyorsun?

Mehmet Ali: İnsan algılarının ötesinde çok fazla söylemler üzerinden giden işleri çok sevmiyorum. Ama Halil Altındere'nin 1997'de yaptığı "Tabularla Dans" isimli işini mesela çok sevmişim. Sanat var, fikir var, politika var... Peki, benim işlerimin politik söylemleri yok mu? Mersin'de arazimize evimizi kendimiz yapıyorduk yazın; tuğla, sıvasız... Kışın ODTÜ'de Housing Dersi alıyordum. Hoca Türkiye'nin kentleşme sorunlarından bahsediyor. Bir arazinin hisseli tapulara bölünüp herkesin orada kafasına göre ev yaptığından falan bahsediyor. İtiraf edemiyorum ki, ben de öyleyim. Kötü ama biz onu yapabiliyorduk. Daha iyisini devlet yapsaydı. Bizim durumumuzdan çok kötü durumda olan insanlar vardı, bulduğum malzeme ile olduğu kadar ev yaparsın. "Kabuk" serisinde galeri mekânındaki beyaz duvarı kullandım ve o beyaz duvar benim için parayı ve sanat piyasasını sembolize eder. Mısır Apartmanı'nda beyaz duvarı kaldırdığım zaman arkasından çıkan gecekondu tuğlası benim bilinçli bir tercihimdir. Orada politik bir ileti vardır. Ama bu çıkarımı işimi her gören yapmayabilir. Herkes farklı şey çıkarmalı da zaten bir işe bakıp herkes aynı şeyi anlarsa o iş iyi bir iş değildir.

Ceren: Memleketin gidişatı seni nasıl etkiliyor?

Mehmet Ali: İnsan olarak beni kötü etkiliyor ama sanatsal dilime çok yansımıyor. Şu sıralar Can Dündar'ın Lüsyen kitabını okuyorum. Kitapta Abdülhak Hamit Tarhan hiçbir zaman yaşadığı dönemin politik angajmanlarına takılmıyor. İşine odaklanıyor. Bir parça kendimi buldum açıkçası. Küratörler de çok sevmesem benim yaptığım işleri çünkü üstüne yazacak hikayeleri yoktur. Spekülatif söylemleri yok işlerimin. Ahkâm kesmek de istemiyorum.

Ceren: Çok teşekkür ederiz bu güzel sohbet için.

Mehmet Ali: Ben teşekkür ederim.

Ankara, Tiyatro, 2016.

Erdal Ozan Metin

Ankara'daki sahne çeşitliliğinin artık herkes farkında. "Alternatif" kelimesine bile yavaş yavaş alışıyoruz. Seçeneğimiz bol. Ruhi Bey Sahnesi, Dönüşüm Atölye Sahnesi, Deli Sanat, Tatbikat Sahnesi, Hayal Kumpanyası, Ankara Sanat Tiyatrosu, Tiyatro 1112 Garaj, Mek'an Sahne, Farabi Sahnesi, Kulis Sanat, Devlet Tiyatroları, Tiyatro Tempo, ODTÜ Oyuncuları ve dahası. Yeterince farklı insan, yeterince farklı metin, yeterince farklı rejisör ve yeterince farklı tiyatro var. Bizim yapmamız gereken tek şey ise birkaç saat zaman ayırıp tiyatroya gitmek. Sanatın gelişmediğinden yakındığımız bu ülkede seyirci olarak taşın altına elimizi koymak, tartışmak, konuşmak ya da her neyse.

Seyirci, sahnenin tanrısıdır.

İyi seyirler.

Tiyatro Tempo / Sokrates'in Son Gecesi

"Tiyatro Tempo 1985'den bu yana özellikle çocuklar için kukla ağırlıklı tiyatro çalışmaları yapmaktadır. Çocukların aktif katılımını ve onların yaratıcı dünyalarının zenginleşmesini hedefleyen oyunlar yapmak Tiyatro Tempo'nun en önemli hedefi. Meddahlık, "gölge oyunu" ve karagöz gibi geleneksel biçimleri de önemseyen Tiyatro Tempo kendi alanı içine giren tüm kukla teknikleri konusunda yetkinleşmeyi ve bunu izleyicilerine tanıtmayı görev bilmektedir."

Yukarıdaki cümleler kendilerini tanımladıkları cümleler. Bizi de basın galalarına davet ettiler, nezaketlerinden dolayı tekrar teşekkür ederiz. Oyun bir yetişkin kukla oyunu, bildiğiniz Sokrates'in son gecesini bilmediğiniz bir şekilde anlatıyor. Haluk Yüce ve Marina Yüce birlikte sahneler. Kuklalara can veriyorlar.

Peki, kuklaya duyulan ihtiyaç neden? Yalnızca farklılık amacıyla mı? Hayır, kendi felsefesini içinde taşıyan bir mesele, kukla tiyatrosu. Bizim de tiyatro geleneğimizde yer alan bir sahneleme biçimi.

Sahnenin büyüüne daha yakından şahit olmamıza neden oluyor kukla. Çünkü oyuncunun arkasına gizlendiği bir başka oyuncu olarak "kukla", görsel tecrübemizi ve sahnenin gücünü daha etkileyici kılıyor. Tiyatroda en çok kullanılan can verme ve canlandırma kelimelerine birebir şahit oluyoruz. Bir zamandan sonra yalnızca kuklayı izlemeye başlıyoruz. Ve onu anlamak için bir adım öne atmaya mecbur kalıyoruz. Oyuncunun arka planda kalışı ile oyunun meselesi daha samimi bir yerden ortaya çıkıyor. Biz, bir "tahta parçasının" canlanmasına ve bize bir şeyler anlatmasına imkan veriyoruz. Dinlemeye başlıyoruz. Kibrit çakıp yakabileceğimiz bir pinokyo'ya can vermenin tecrübelerini

yaşayan oyuncunun gizini içimizde hissediyoruz.

Sokrates'in Son Gecesi de bu hususlarda başarılı bir yapımdır. Sokrates'i sahneye taşıyarak, insana ve hayata dair "serbest zaman" yaratarak hem oyuncunun, hem de kuklanın fikrini alma şansımız oluyor. Zehri kim içecek sorusuyla 80 dakika boyunca cebelleşiyoruz. Fikirlerinden dolayı kim yargılanıyor, kimin fikirleri hapse atılmasına neden olacak kadar tehlikeli, kim mahkum, kim gardiyan, kim Sokrates, kim baldıran zehri, kim kendinin kuklası?

Engelsiz Tiyatro / Ankara Devlet Tiyatrosu- Grönholm Metodu

Ankara Devlet Tiyatrosu'nda 2015 yılında prömiyer yapan Grönholm Metodu bir iş görüşmesi hikayesi. İş sahibi olmak için vazgeçebileceklerimizi sorgulayan, iyi kurgulu, kaliteli bir metin. Sinan Pekinton'un yönettiği oyun Şinasi Sahnesi'nde seyircisiyle zaten buluşuyor.

Ancak 23 Ocak 2016 Cumartesi günü, ihtiyaç duyulan bir projeye vesile oldu Grönholm Metodu. İşitme ve görme engelli tiyatro severlerin katıldığı bir gösterim gerçekleştirildi. Oyun süresince canlı işaret dili tercümanları işitme engelli tiyatro severlerin, simultane olarak sesli betimleme yapan uzmanlar ise görme engelli izleyicilerin farklı bir deneyim yaşanmasına imkan verdiler.

Yaklaşık iki yüz görme ya da işitme engeli olan tiyatro sever, görme ya da işitme engeli olmayan tiyatro sever ile aynı anda oyun izleyip, anlık tecrübelerini paylaştılar. Sosyal Sorumluluk Projesi ya da "engelliler için tiyatro" tanımlamaları özünde ayrıştırıcı bir sürece işaret ettiğinden, engellilerin gündelik olana katılımlarını sağlamanın özellikle önemli olduğunu aktaran uzmanlar, bu projenin en önemli özelliğinin

görme ya da işitme engeli olmayan seyircilerle birlikte gerçekleşmiş olması olduğunu dile getirdiler. Engelsiz bir yaşamın, yaşam kadar kabullenilmiş, sindirilmiş doğal kabulünü mümkün kılmanın en önemli ödevimiz olması gerektiğini bir daha hatırlattılar.

Oyun öncesinde görme engelli tiyatro severler, sahneye, dekora, aksesuarlara dokunup tarif edilen nesneyi zihinlerinde canlandırdılar. İlginç bir şekilde bazı görme engelli tiyatro severlerin nesnelere dokunmaktan kaçındığını gördüm. Bunun hayal güçlerine duydukları güvenden kaynaklandığını öğrendim.

Oyun sonunda, fuayede oyuncular ve yönetmenle bir araya gelen seyirciler izlenimlerini paylaştılar. İşaret dili ve sesli betimleme uzmanları ise süreç içindeki tecrübelerini aktardılar ve ihtiyaç duydukları destekten bahsettiler.

Bir devlet kurumu olan Devlet Tiyatroları'nın sosyal sorumluluk projesi adı altında gerçekleştirdiği bu etkinlik, sürece yayılması gereken ve kendi içinde düzene ihtiyaç duyan bir hadise olduğunu tekrar tekrar bize hatırlattı. Tiyatro programlarında yapılan düzenlemeler ile görme ya da işitme engeli olan tiyatro severlerin sanat ihtiyaçlarına destek olmak amacıyla umarım ki gününbirlik değil, profesyonel bir organizasyon şeması çizilir ve olabildiği kadar oyuna ulaşma imkanı bulabilirler.

Sesli Betimle Derneği yönetim kurulu üyesi Çiğdem Banu Yeşilirmak oyun sonunda şunları söyledi:

"Yaşamın bir parçasıyız. Herkes potansiyel bir engellidir diye garip bir cümle var ama bu aslında insanı çok da rencide eden bir cümle. Biz kendi varlığımız içinde bir engellilik taşıyabiliriz. Uçmayı bilmiyoruz. Ben dağa tırmanamıyorum. Yaşamın içinde bir yerde var olduğumuz gerçeğin içinde hareket etmeliyiz. O yüzden

Engelsiz Tiyatro - Fotoğraf: Turgay Çiftçi

Tiyatro Tempo - Fotoğraf: Fahri Aksirt

de tiyatro sahnelerinin arkasında oturan grubun içinde bir kaynaşma olmalı. Sadece erişim sağlanması yeterli. Biz şu anda bugün sahnelerin bir tarafında işaret dili uzmanı, kulaklıklarda simültane tercümanlıkla betimleme yapılmamasıyla zaten bu erişimi sağladık. Bir de hayatta şuna inanıyoruz: onlar olmadan onlar için hiçbir şey yapmıyoruz. Engelliler yoksa zaten yapılan işin de bir anlamı yok. Onların onayından geçmemiş hiçbir işin de bir manası olduğunu düşünmüyorum. Bugün yaptığımız onların onayından geçti ve çok beğenildi. Buradan herkes gülen bir yüzle çıktı. İzleyiciler de aslında böyle bir oyuna geldiklerini bilmiyorlardı, arkadaşları normal biletli izleyici de. Tedirgin olan, bu olaydan rahatsız olan hiç kimse yoktu. Herkes doğal bir olayın parçası gibi bunu izledi ve dinledi diye düşünüyorum."

Sesli Betimleme Derneği gönüllüsü olmak isterseniz :
www.seslibetimlemederneği.com

Ruhi Bey Sahnesi / Dügümlere Üfleyen Kadınlar

Ankara'daki alternatif tiyatroların son yıllardaki üretkenliğinin farkındayız. Ruhi Bey Sahnesi de Ankara Üniversitesi DTCF Tiyatro Bölümü mezunu Özge Öztürk yönetmenliğinde bu sene ikinci oyununu seyirci karşısına çıkardı. Geçen sezon "Peynirli Yumurta" ile Başak Vural ve Burak Küçükosman'ı oyuncu olarak izlediğimiz projenin ardından bu sene Ece Temelkuran'ın yazdığı "Dügümlere Üfleyen Kadınlar" romanını hem oyunlaştırıp hem de bar tiyatrosu konseptinde yönetti Özge Öztürk. Ankara'nın tiyatro cesaretinin bir bölümünün sorumluluğunu alan Özge Öztürk, klasikleşmemiş bir romanın oyunlaştırmasını yaparak ve bunu sahneye koyarak özgün bir işe imza atmış. Bir önceki projesi olan Peynirli Yumurta'dan tanıdığımız

Başak Vural'ın yanı sıra, Beste Tunçay ve Özden Gököz sahne alıyor.

Seyirciyi ikiye ayırmamız gereken bir oyun bu; romanı okuyanlar ve okumayanlar. Romanı okuyanlar zihinlerinde bilgiyle sahneye geldikleri için muhakkak ki farklı bir keyif alacaklardır. Bu çocuğunu tiyatro sahnelerinde izleyen annenin şefkati ve sadakati ile tariflenebilir, evet okuduğumuz kitapları hep evlat edindiğimizi düşünürüm. Ancak romanı okumamış tiyatro seyircisi için daha zor bir süreç başlıyor sahnede. Karakterlerin geçmişleri, şimdiki ve gelecek zamanları sahnede telaşlı bir sıkışıklıkla sunuluyor. Hikayeyi takip etmeniz, romanı bilmediğiniz zaman oldukça zorlaşıyor. Oyundan önce okumuş olsanız bile romanın bütün keyfini sahnede almanız zaten imkansızken, romanı bilmeden gidip izlediğiniz bu oyun sizde romanı okuma hevesi uyandırıyor. Benim naçizane önerim, romanı okumadan sahneye gidin, oyunu izleyin, sonra romanı okuyun, sonra bir daha sahneye gidin. Roman neredeyse oyunun kullanma kılavuzu çünkü. Seyircisine ödev veren bir oyun "Dügümlere Üfleyen Kadınlar". Yapmaktan pişman olmayacağınız bir ödev bu, emin olabilirsiniz.

Başak Vural'ın karakteri konusunda sahne dinamiklerini kullanarak geliştirdiği teatral refleksler onunla kuracağımız ilişkiyi daha samimi bir yerde konumlandırıyor. Özden Gököz, yarattığı karakteri bize gerçek bir yerden tanıtmayı başarıyor. Zaman zaman, oyunlaştırmadan kaynaklı kopukluklar, tamamlamadığımız yerler olsa da Gököz, başarılı bir karakter yaratmış. Oyunda, Ece Temelkuran'ın bilincini yansıyan Beste Tunçay ise Apaçi Gızlar'da yarattığı karakterden çok farklı bir karakter olarak karşımızda. Bu onun sabit bir oyunculuk biçimini geliştirmesine engel oluyor ve sahne tecrübesini hem kendi için hem de izleyici için heyecanlı bir yerde tutuyor. Bir oyuncuyu, birbirinden tamamen farklı rollerde izlemek sanırım ki en güzel tecrübelerden biri. Tabii, oyunlaştırılmış bir metnin içinde yazar bilinci temsil etmek oldukça zor. Çünkü metinden ve hikayeden kopacak derecede " kitap cümleleri" sarf etmek zorunda kalıyor karakteri. Ancak sözsüz oyunlarla bunu çoğu zaman telafi ediyor.

Bar Tiyatrosu konseptli Ruhi Bey Sahnesi, gösterdiği enerji ve aldığı riskler ile bizi heyecanlandırıyor. Umarım risk almaya devam ederler ve cesaretleriyle övündüğümüz bir alternatif tiyatro olmayı sürdürürler. Her pazartesi seyirci karşısına çıkıyorlar.

Tiyatro 112 Kısa Garaj Projeleri / Puro ile Leyla - Otuz Altı

Tiyatro 112 Garaj, Ankaralı tiyatro severlerin ilginç bir deneyi yaşamasına iki yıldır olanak veriyor. Kısa Garaj Projesi. Kısaca, daha önce adını duymadığımız ya da adını duysak dahi herhangi bir metniyle

karşılaşmadığımız yazarların oyunlarını sahneye koyuyor. Geçen sene, ilk kısa garaj projesinde gelen oyunlardan bir kaçını sahneleme kararı aldılar. Bunlardan, Özge Paksoy'un yazdığı Puro ile Leyla ve Rıdvan Karaman'ın yazdığı Otuz Altı seyirciyle buluşmaya devam ediyor.

Kısa Garaj projesi muhakkak ki bir merhamet projesi değil. Gelen onlarca oyunun içinden seçilen bu oyunlar kendi özelliklerini de yanlarında getirip, sahneye çıkıyorlar. Yeni ve genç yazarlar sahnede kendi metinlerini görme olanağı buluyor. Ayrıca, tiyatro seyircisi için kalıplaşmış ve ısıtılıp ısıtılıp tekrar sahnelenen klasiklerden kurtulma olanağı yaratması açısından oldukça önemli bir proje. Kendi çağımızın yazarları ne düşünüyor? Aynı zamana, aynı duruma, aynı topluma baktığımız yazarlar neleri fark ediyorlar diye içimizde bulunan merak unsuru bu şekilde doyuruluyor. Belki de bin sene sonra klasik olacak oyunları ilk kez izleyenlerden birisiyizdir, kim bilir?

Otuz Altı, tek kişilik bir metin. Tufan Afşar yönetmiş ve aynı zamanda oynuyor. Puro ile Leyla ise Aylin Saraç'ın yönetmenliğinde iki kişilik bir oyun, Burçin Yalçın ve Mustafa Öztürk sahne alıyor. İki metnin de muhtemelen tecrübe eksikliğinden kaynaklanan yazar kusurları mevcut. Karakter yaratma ve dolayısıyla karakterin içindeki öyküyü seyirciye aktarma süreci aksıyor. Temiz oyunculuklar ve yaratıcı rejii dokunuşları ile farklı bir düzleme taşınmış olsa da, yazarların anlatmak istedikleri düşünceler yarattıkları karakterler ile bazen örtüşmüyor. Puro ile Leyla, Otuz Altı'ya göre karakter yaratma meselesinde yazar açısından daha başarılıyken, Otuz Altı birkaç adım daha geride kalıyor. Bu tek kişilik oyunlarda seyircinin beklentisinin daha farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Zihinsel olarak dinlenme olanağınız olmadığı için ve sahnedeki tek ayrıntının bir oyuncu olmasından kaynaklanan dikkat dağılması yaşanabiliyor. Laf oyunları, edebi söylemler, yazarın yazdığı ancak karakterin ağızına oturmayan cümleler gibi sıkıntılar mevcut. Ancak bu bir sonraki oyunlarının daha iyi olacağı konusunda umut taşımamıza engel olmuyor. Bu sene ikincisi gerçekleşen Kısa Garaj Projesi, bakalım hangi yeni yazarlarla tanışmamıza olanak sağlayacak?

Tiyatro'da görüşürüz.

Rüzgarla Yoldaş Yönetmen: Abbas Kiyarüstemi

Yalçın Savuran

Ben Kiyarüstemi'den ziyade onun önermeleriyle onunla yapılan bir yolculuktan bahsetmeye çalışacağım. Zira Kiyarüstemi'yi anlamaya çalışmak, o yolculuğa çıkmak, sinemasıyla, fotoğrafıyla, şiiriyle yol almakla mümkün. Bundan dolayı da "Kişiselden yerele, yerelden evrensele nasıl oluyor da dokunuyor, dokunabiliyor?" gibi sorularla ilerlemek gerektiğini düşündüm. Filmlerine de yansıyan İran sanatında doğalcılıktan bahsedilir. Nedir bu doğalcılık, nereden kaynağını bulmaktadır?

Bilgi edinmenin temeli, gözlemlenebilir eylemlerden geçmekteyse eğer, doğalcılığın Farsi gelenekten gelen taziyeyle de ilgisi olsa gerek. Kiyarüstemi'nin de gözlemlediği ve belirttiği gibi İmam Hüseyin ile Yezid arasındaki bir konuya da Kerbela Vakası gibi oyunlar, halk arasında tiyatro gibi dinsel bir ayin olarak oynanırken kimse aslanı yaşlı bir adam oynuyor diye bakmaz. Hatta yaşlı adam yorulup bir sigara içmek için kenara çekildiğinde kimse aslan sigara içiyor diye de yorumlamaz. Onlar olayın içselleştirilmesiyle ağlamaya devam ederler, taziyede esas olan hikayedir. Yaşam içselleştirilmiş ve gelenekten gelen bir oyuna dönüştürülmüşse (ki bu oyun yaşamın bir gerçeğidir), doğallık kendiliğinden gündelik yaşantıya sızmış, bütünleşmiştir.

Her şey hakkında not tutması ancak çekim alanına kağıt götürmemesi, oyunculara ezberlemeleri için senaryo vermemesi, doğaçlamaya verilen izin, aradığını bulduğunda onu değiştirmek yerine kendini değiştirmesi gibi durumlar bizi yine o doğalcılığa yaklaştıran olgular. Çalışma mekanı arabaya dönüşürken, bakış pencerenin kadrından dışarıya doğru uzanan, karşılığını içsel bir manzarada tamamlayan bir bakış. "Araba yürüyen bir sinemadır" derken ki ruh hali...

Filmlerinde doğal yapısal elemanlar fazlasıyla yer alır. Özellikle "Koker Üçlemesi" olarak geçen, "Arkadaşımın Evi Nerede?" ile başlayan ve "Ve Hayat Devam Ediyor", "Zeytin Ağaçlarının Altında"yla tamamlanmış gibi görünen ama asla tamamlanamayacak olan... "Arkadaşımın Evi Nerede?" filminde yaşlı adamla çocuğun köy içindeki yolculuklarında eski kapılar, pencereler çıkar karşımıza ve onların gece ışığındaki duvarlara yansıyan bitkisel desenleri: Kapılar köylüler tarafından değiştirilmektedir, daha sağlam diye demir kapılar yapılmaktadır. Yaşam dönüşürken hafızanın mekanında dönüşür. Bir sonraki filmde 1990 Büyük İran Depreminden sonra bölgeye tekrar gider. Pek çok şey yerle bir olmuştur, yaşamın içinden geçerken "Ve Hayat Devam Ediyor" filmi oluşur, gerçeğe kurmaca içiçe geçer ve neyin gerçek neyin kurmaca olduğunun bir anlamı kalmaz. Önemli olan sizin onu nasıl gördüğünüzdür, aynı taziye geleneklerinde olduğu gibi. Üçüncü filmde de benzeri bir şeye şahitlik ederiz. Depremle yıkılmış, altüst olmuş bir bölgede yönetmen bir aşk hikayesi çekmeye çalışmaktadır: Yine film içinde film, gerçeklik içinde kurmaca içiçe girer, neyin gerçek neyin kurmaca olduğunun bir anlamı kalmaz. Önemli olan yaşamdır, yaşamın akışı... Çocuklar, ergenler, zeytin ağaçları, kapılar, pencereler, yaşlılar, rüzgar, araç içi seyahatler, sözcükler, o sözcükler ki yerini bulan ya da havada asılı kalan...

"Rüzgar Bizi Sürükleyecek" filminde Kara Vadi denilen bir Kürt köyüne doğru yapılan yolculuk esastır. Filmin adı genç yaşta yitirilen kadın şair Füh Ferruzad'ın şiiri. Doğalcı bir manzaranın üzerine bindirilmiş insan sesi kolajı. Damlar, daracık sokaklar, ışık-gölge oyunları, mezarlık yani ölümün

Abbas Kiyarüstemi Sergisi, 10 Nisan 2016'ya kadar Cer Modern'de (Fotoğraf: Elif Koca)

temsili mekanı. Bir mühendisin bu köyde kendine gelmesi, kendini bulması, sorgulaması. Yola çıkarken elde etmeye çalıştığıyla, yoldayken öğrendikleri arasındaki uçurum. Yolun bir insanı dönüştürmesi.

**her zaman biriyle
buluşmayı bekliyorum
ki gelmeyecek
ismi hatırımda değil**

**yıllardır
saman çöpü gibi
mevsimlerin arasında
avare olmuşum...**

Haiku'ları andıran sadelikte, bir o kadarda derin şiirler. Mevsim imleci, hareket imleci, doğanın betimlenmesi, sonrasında durağanlık, yaşamı yaşarken aşma, aşkınlık. Aşkınlık içkinlikle ilgili bir kelime. "Bir şey ne kadar içkinleşirse o kadar aşkınlılaşır" denir. Hafızanın mekanında ismini dahi unuttuğu, gelmeyecek olanı mevsim mevsim beklerken, bir durağanlıktan değil bir hareketten, bir ataletten değil bir enerjiden söz eder yine de. Avarelik, haymatlılıktır belki de onu evrensele bağlayan. Buluşmayı beklediği de hümanizmanın insanı mı?

2006'da "Kar ve Yol" serisi fotoğraflarıyla yolu düşmüştü İstanbul'a. Fotoğraflarına verdiği isimler dikkatimi çekmişti, yine öyle. "Kar", "Rüzgar", "Ağaçlar", "Kapılar", "Ay Işığı", "Hayata Açılan Pencere" gibi. Tarkovski "Filmlerim benim içsel manzaralarımdır" demişti. Belli ki Kiyarüstemi'nin de filmleri, fotoğrafları, şiirleri içsel manzaralardan oluşmakta. Nasıl ki baktığımızı fotoğraf gibi simgesel bir evrene taşıdığımızda, temsil anlamında hem kendisini hem de kendisinden fazlasını temsil ediyorsa onun gibi bir şey. Kar, rüzgar, ağaçlar, kargalar gibi önbelirlenmişlikle kafamızda yer alan imgeler simgesel bir evrende bir göstergeye dönüştüğünde hem kendilerini hem de izleyen özelinde kendilerinden fazlasını temsil ederler. Eseri üretenin bakışı, eserle buluşanın bakışıyla çakıştığı anda dönüşür, dönüşebilir, çoğalır, düşünceye eklemlenir. Tüm bunların ışığında Kiyarüstemi'nin evrenine ait bizi bize anlatan fotoğraflar yalnızlığı, çoğulluğu, gölgesiz ya da gölgeli oluşumuzu,

sınırlarımızı, karşılaşmalarımızı, yolda attığımız ve yeniden aldığımız yükleri, havada asılı kalmalarımızı, sessizliğimizi anlatan kareler olarak karşımıza çıkmakta ya da bana öyle geliyor.

Fotoğraflarında dikkati çeken bir noktada minimalist yaklaşım. Eleman sayısının azlığı, tekrarı gibi.

Kiyarüstemi'nin bakışı çağdaş sanatın zaman zaman anlaşılabilirliğini da aşan, büyük laflar etmeden sade bir anlatım diliyle evrensele ulaşan bir dil. İran coğrafyasının binlerce yıldır farklı kültürlerle yoğrulduğunu bilmekteyiz. Kiyarüstemi bulunduğu coğrafyanın kültüründen beslenerek evrensele ulaşır. Bir dönem "Sinemasında kadın yok" diye eleştirilmiştir. Şirin filmi yapar kendi evini bir sinema salonuna çevirerek. Hüsrev-ü Şirin'i, ya da bizdeki adıyla "Ferhat ile Şirin" hikayesini önce minyatürlerle giriş yaparak anlatmaya başlar, sonrasında yalnızca ses imgesi duyarız. Görüntülerle izleyici buluşmaz. İzleyici o görüntüleri izleyen salondaki kadınların yüz ifadeleriyle buluşur. Dış ses olarak duyduğumuz müzik ve sözcüklerle ifadeler değişir, dönüşür, çoğalır. O ifadelerle bizlerde duygulanırız; bize bu tecrübeyi yaşatır. 112 kadın oynamıştır bu filmde, üstelik kadınlar gerçekten bir film izlememişlerdir. Onlara yalnızca beyaz bir kağıt gösterilmiştir ve gözlerini o kağıt parçasına dikerek istedikleri duygu durumlarını yansıtılmalarını istemiştir. Sonrası ses miksajı ve görüntü montajıdır.

Yine geldik meselelerin ruhumuzdaki yansımalarına: Biriktirdiklerimiz kadar varız. Biriktirdiklerimiz üzerinden okuyabildiklerimiz, okuduklarımız üzerinden aktarabildiklerimiz, anlayabildiklerimiz kadar. "İletişim enflasyonunun ortasında gerçek bir iletişimin sağlanması mümkün müdür?" diye bir soru sormak ne kadar saçmaysa, böyle bir soruyu sormamak da o kadar saçma.

**nasıl olur da yaşayabilir
yaşlı kaplumbağa
üç yüz yıl
gökyüzünden habersiz**

demiş bir şiirinde Kiyarüstemi.

Türkiye'de Barış İstemek ve Fazlası... Barış İsteyen Akademisyenden Mektup!

Mustafa Altıntop, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

Genelde komik kedi videolarının ve günlük politik, sosyal meselelerin paylaşıldığı bir platformda (facebook) kendimle ilgili kişisel bir durum paylaşmak ne kadar uygun bilmiyorum ama içinde bulunduğum durumu samimiyetine inandığım sizlerle paylaşmak istedim.

Dünyaya gözlerimi savaş içerisinde açtım daha 3 yaşındayken Lice'deki köyümüz yakıldı, belli bir saatten sonra sokağa çıkmanın "tehlikeli ve yasak" olduğu OHAL dönemlerini Diyarbakır Bağlar'daki evimizde yaşadım. Bugün herkesin dilinde olan, içine binen insanların daha sonra yok olduğu meşhur 'beyaz toroslar'ı çıplak gözlerle gördüm.

İlkokula büyük umutlarla başlarken 90 kişilik sınıftaki çoğu öğrenci gibi Kürtçe dışında başka bir dil bilmiyordum ve benim gibi Kürt bir aileden gelen öğretmenim tarafından her Kürtçe konuştuğumda tokat yedim, hakarete uğradım. Kısa sürede Türkçe öğrenmeye başladım ve eğer okuyup çok çalışsam çok iyi yerlere geleceğim, hatta Turgut Özal gibi cumhurbaşkanı bile olacağım salık verildi. Ben de

hep okudum. Sokaklarda insanların cesedi yerdeyken sınavlara çalıştım, tepemde savaş uçakları uçarken ev ödevlerimi tamamladım. Okulumda Anadolu lisesi sınavını kazanan tek kişiydim. Liseyi bitirir bitirmeyiz de Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümüne girdim. 5 yıllık üniversiteyi 4 yılda bitirip sosyal hizmet uzmanı oldum.

Kocasından şiddet gören kadınlarla, cinsel istismar mağduru çocuklarla, evine ekmek götürmeyen ailelerle çalıştım. Van'da enkaz altında sevdiklerini kaybedenlerin sesi olmaya gittim, cezaevlerinde açlık grevine giren mahkumların seslerini dinledim. Bu ülkedeki sessizlerin sesi olmayı benimsedim. Hemen askere gidip işime kaldığım yerden devam edeyim dedim. 1 yıllık askerlikten sonra daha fazla okuyup öğrenmek için mastera başladım, bir müddet daha çalıştım sonra Özge hocanın dişıyla tırnağıyla kurduğu Adıyaman Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünde akademiye başladım. Ekibin bir parçası oldum. Çok güzel öğrencilerim oldu, öğretirken ben de öğrendim. Kimsenin pek bilmediği bu şirin kentte bölüm başkanım ablam, öğrencilerim ise kardeşim oldu. Hep

sevdiğim birbirimizi hep destek olduk.

Türkiye'nin her tarafına cenazelerin gittiği şu günlerde elimden gelen tek şey olan "bu ölümlere son verelim" çığlığını Barış İçin Akademisyenler grubunun yazdığı bildiriye imza vererek dillendirdim ve bugün hakkımda soruşturma açılacağını ve muhtemelen üniversiteden ilişkiğimin kesileceğini öğrendim. Bugün yaşanan bu gelişme 20 küsur yıl önce ilkokul öğretmenimden sınıfta Kürtçe konuştuğum için yediğim tokatı anımsattı. Yine hissettim o acıyı suratımda. Öyle görünüyor ki dönemi beraber kapattığım öğrencilerle yeni dönemde olamayacağım.

Şimdi ya hayattaki tek birikimim olan 3-5 kitabı ve valizimi alıp silah sesleri altında yaşayan ailemin evine dönüp, babamın benimle paylaşmaktan çekinmeyeceği 1000 liralık emekli maaşıyla ve annemin bana vereceği sınırsız sevgiyle hayatıma devam edeceğim, ya da doğduğum, büyüdüğüm, aşık olduğum, bahçelerinden meyve çaldığım toprakları, arkadaşlarımı, öğrencilerimi, ailemi, ülkemi terk edip karnımı doyurmak için buralardan çok uzaklara gideceğim.

Kürd'ün Hayaleti Peşimizi Bırakmayacak

Beliz Güçbilmez

Tolga Karaçelik'in Sarmaşık filminde Cenk karakteri tarafından suya atılarak öldürülen Kürd karakterinden söz ediyorum, evet. Filmin o karesinden sonra, adı sorulduğunda 'Kürd' diyen gemiciyi arayıp dururlar gemide. Ve Kürd, üstünden sular damlatarak, geceleri geminin o korkunç koridorlarında kocaman ve ıslak ayak izleri bırakarak dolaşmaya başlar. Hayalet dedik ama hayaletle baş etmek dramatik teknik ve odak açısından her zaman sıkıntılıdır. Macbeth'in ünlü ziyafet sahnesinde mesela, Macbeth, kanına girdiği dostu ve silah arkadaşı Banquo'nun hayaletini görür. Shakespeare'in metninde sahnenin lezzeti, Banquo cinayetinde katılmamış konukların görmediği hayaleti sadece katil Macbeth'in görmesinde saklıdır. Diğerlerinin şaşkın bakışları arasında Macbeth kanlı canlı gördüğü hayaletle konuşur, ona haykırır. Çünkü her hayalet kime görüneceğini bilir ve bu sahnenin rejisini yaparken, yönetmen bir karar vermek zorundadır; seyirciyi (üstelik hayaletlere inanmayan modern seyirciyi) Macbeth'in mi, diğer konukların mı bakış açısına yerleştireceğini, yani Banquo'nun hayaletini seyirciye göstererek onu Macbeth'in suç ortağı mı, görmeyenlerin yanına katıp Macbeth'in rahatsız vicdanının şahidi mi yapacağını seçmek durumundadır. Karaçelik seçim hakkını, seyirciyi Cenk'in suç ortağı yapmaktan yana kullanıyor. Hayalet bize de görünüyor. Hayaletler kime görüneceklerini iyi bilirler.

Biraz da sanki nihayet bütün kadınların öldürüldüğü bir distopyada hayatın neye benzeyeceğini de gösteren Sarmaşık filmi, çok sevildi. Film kuvvetli oyunculuklarının ve titiz kastının yanı sıra, öyküsünün üstüne asıldığı psikolojik yüksek gerilim hattıyla da önemsendi. Geminin bir Türkiye metaforu olduğu pek çok yerde yazılıp çizildi. Bana kalırsa da doğrudur, zira devlet, Platon'un kendinden önceki tragedya yazarlarının izini sürerek metaforlaştırdığı günden bu yana bir gemidir: "Devlet Gemisi". Filmin hikâyesini, neredeyse, aslında devletin ülke yönetiminde filozofları neden yararsız bulduğunu anlattığı bölüm ile, Platon'dan dinleyebiliriz öyleyse :

Bir filoda, ya da bir gemide şöyle bir şey düşün: Bütün gemicilerden daha güçlü kuvvetli bir kaptan var: ama kulağı iyi işitmiyor, gözü de iyi görmüyor, denizcilikten de pek o kadar anlamıyor. Gemicilere gelince, onlar da gemiyi sen daha iyi kullanırsın, ben daha iyi kullanırım diye birbirlerine girmişler, ama hiç biri kaptanlığın ne olduğunu bilmez, bu sanatı ne zaman, kimden öğrendiğini söyleyemez. Üstelik bu sanatın öğrenilecek bir yanı olmadığını, vardır diyen olursa, ağzını burnunu dağıtacağını söyleyecek kadar ileri gider. Bu gemiciler kaptanın etrafını alıyorlar, yalvarıp yakarıyorlar, dümeni bana ver diye... (...) Kaptan geminin kumandasını kime verecek olsa, ötekiler onu öldürmeye, ya da gemiden sürmeye kalkıyorlar.

Adamotuyla, içkiyle daha başka şeylerle geminin kaptanını uyuşturup gemiyi ellerine geçiriyorlar, ne var ne yok aşırıyorlar, bol bol yiyip kafaları çekiyorlar; gemiyi de böylesi gemiciler nasıl yürütürse öyle yürütüyorlar. (Devlet VI. Kitap 488 a-e)

Kuşkusuz devlet gemisi, bu metafora konu olurken iyi ya da kötü seyir halindedir. Oysa Karaçelik'in filmindeki gemi bir bakıma çoktan karaya oturmuştur. Uluslararası gemicilik kuralları gereği iskeleye yanaştırılmayan gemi, içinde gerektiği zaman gemiyi yürütebilecek kadar mürettebat bırakılarak açığa demirlenmiş ve kaçmalarına engel olmak için de mürettebatın pasaportlarına el konulmuştur. Kabaca, hiçbir yere gitmeyen bir gemi, içinden çıkmanın olanaksız olduğu demirden bir hapishaneyeye dönüşmüş, gemidekiler de birbirini boğazlarken, aslında neyin içinde yaşadıklarını, neyle savaşmaları gerektiğini hepten unutmuştur. Birbirlerine sardırıkça gemideki zehirli sarmaşık büyüyecektir. İflasını açıklamış armatör, devletin iflasıdır, bütün kıyılardan kovulmuş, şimdilik belirsiz bir süre boyunca içindeki insanlarla birlikte çürümeye bırakılmıştır. (Bir zamanlar Har romanında Türkiye'yi Netamiye diye adlandıran Murat Uyrkulak'ın kalemi çınlasın)

İyi yapıt her zaman sanatçısından fazlasını "bilir".

12 Öfkeli Adam "Önyargı Gerçeği Görünmez Kılar"

Günseli Bilgen - pisinefil@gmail.com - pisinefil.blogspot.com.tr

Kamera, New York Yüksek Mahkemesi'nin heybetli sütunlarını aşağıdan yukarı doğru çekerken, "Adalet gerçeğin temelidir" demeye çalışan bir cümle ile başlar film. Yargıç, jüriyi karar odasına yollarken, "Bir adam öldü, bir diğerinin hayatı tehlikede. Bu da sizin sorumluluğunuzda" der.

Sistem kararın oybirliği ile alınmasını zorunlu kılmaktadır. Üst mahkeme yoktur. Jürinin kararı ölümlük kararır. Film boyunca ölüme ya da yaşamasına karar verilecek olan delikanlının yüzünü görürüz, masumiyetini anlatmak ister gibidir.

1957 ABD yapımı film, Sidney Lumet'in yönettiği, başrolünde Henry Fonda'nın ve diğer aktörlerin sağlam oyunculukları ile ölümsüzleştirdiği klasiklerdendir. Tek mekan, isimsiz on iki adam, filmi başından sonuna kadar heyecanla izletir.

Adalet sistemini, toplumsal önyargıların içinde sorgular. Sağlam durup haklı mücadelesini veren tek bir adam bile sonucu değiştirebilir. Yeter ki, karşısında duran kitlenin kafasına doğru bildikleri hakkında şüphenin tohumlarını ekebilin.

Aslında çoğumuz, yaşadığımız güvenli mekanlarımızda ön yargılarımızın arkasına saklanarak vicdanımızı rahatlatmaya çalışmıyor muyuz?

Yardım kuruluşlarına yaptığımız birkaç kuruşluk bağışlarla vicdanımızı rahatlatıp, keyfimize bakmaya devam etmiyor muyuz?

Arka cephelerde neler oluyor?

Bu soruları sormaktan özenle kaçınmıyor muyuz?

Kenar mahalleden bir çocuk/kadın ya da adam, cinayet ile yargılanıyorsa mutlaka suçlu mudur?

Suç işlemek aslında bir alışkanlık mıdır?

Yaşadığın ortam ve şartlar seni suça itebilir ya da o mahallede bizim suç dediğimiz şeyler yaşamayı sağlayan gereklilikler midir?

Doğası gereği, yaşam bazen bunu da seçenezsizce sunabilir. Fakat bütün deliller yeterli olmasa da, sırf orta sınıfın tuzu kuru kitlesi senin suça yatkın olduğunu düşünüyor diye idam hükmünü hiç sorgulamadan verebilir mi?

Şehrin kenara atılmış mahallesinde yaşayan 18 yaşında bir delikanlı. 9 yaşındayken, annesi ölmüş, baba hapse girince yetimhaneye gitmiş, sabıka dosyası hırsızlık, gasp vb. suçlarla hayli kabarık. Şu anda da babayı öldürmekten suçlu bulunmak üzere.

Jüri üyeleri isimsiz, her birine numarayla hitap edilmektedir. Hepsini toplumda saygı gören işleri yapmaktadır. Hatta kendini diğerlerine tanıtmak için kartvizitini vermek, yaptığı işin reklamını yapmak dahi son derece doğaldır.

Bazı işler vardır ki; insanlar bunlara üçüncü sayfa haberleri gibi, kendilerinin o kadar dışında bakarlar

ki, onlarla hiç duygusal bağ kurmazlar. Tıpkı işletmelerin personel işlerine bakan servisinde işe son verileceklerin listesi, hastanedeki ölüm raporları, hapisanedeki idam mahkumları gibi. O insanların evleri, geçindirmek zorunda oldukları aileleri, onları seven yakınları yoktur sanki ya da onlar yakınlarımız değildir. Jüri içinde ölüm kararını oylamak, son derece sıradan bir iştir. Herkes ikna olarak gelmiş, bu işi bir an önce bitirip işlerine/evlerine/yaşamlarına/ eğlencelerine dönmek istemektedir.

Akşamki beyzbol maçına bileti olan adam sürekli saatine bakar; biletin yanmasını ve maçı kaçırmayı istemez. Nitekim bitse de gitsek psikolojisi ile oyunu çoğunluğa uymak üzere değiştirir ve bundan hiç rahatsızlık duymaz. "Ne var ki bunda?" diye de savunur kendini.

Mahkemenin tayin ettiği bir avukat savunur çocuğu. Çok para kazandığı ya da ona şöhret kazandıracak bir iş değildir ve zaten bu çocuğun bu suçu işlemiş olduğu kuvvetle muhtemeldir. Tanıkları ve delilleri çok da araştırmadan kabul sıradaki diğer işlere bakmalıdır. Davada sonuç aslında bellidir.

Vicdan ise 8 numaralı adamdır. "Suçsuz olabilir, ben yeterince ikna olmadım" der. Her yerde böyle birisi çıkar ve işleri bozar diye homurdanır, üç tane tamirhanesi olan işi başından aşkın adam.

"Makul şüphe" tanımı ile olayı sorgulamaya başlar ve yavaş yavaş bu şüphenin tohumlarını diğer üyelerin de beyinlerine ekmeye başlar.

Vaka-i adiyeden sayılabilecek, önemsiz, önyargılarla çoktan mahkum edilmiş bir çocuğun insan olma kimliği çıkar ortaya. Vicdanların sesi olur itiraz eden jüri üyesi. Kesin gözü ile bakılan delilleri ve şahitleri sorgulamaya başlar.

Herkes çocuğu neden suçlu bulunduğunu söylesin ve 8 numarayı ikna etsin diye karar verilir. Bu soruya mantıklı gerekçelerle yanıt vermekte zorlandıkça, jüri üyeleri birbirlerinden ve kendilerinden şüphelenmeye başlarlar.

Önyargı bütün gücüyle savaşır vicdanla. "Kenar mahalledekiler böyledir" der çoğunluk. İçki ve sefahate düşkündürler, zevk için adam öldürürler ve asla düzelmezler. Dürüstlük nedir bilmez, sürekli yalan söylerler. "Ben onların ciğerini bilirim" diyen zihniyet, suçtan emindir.

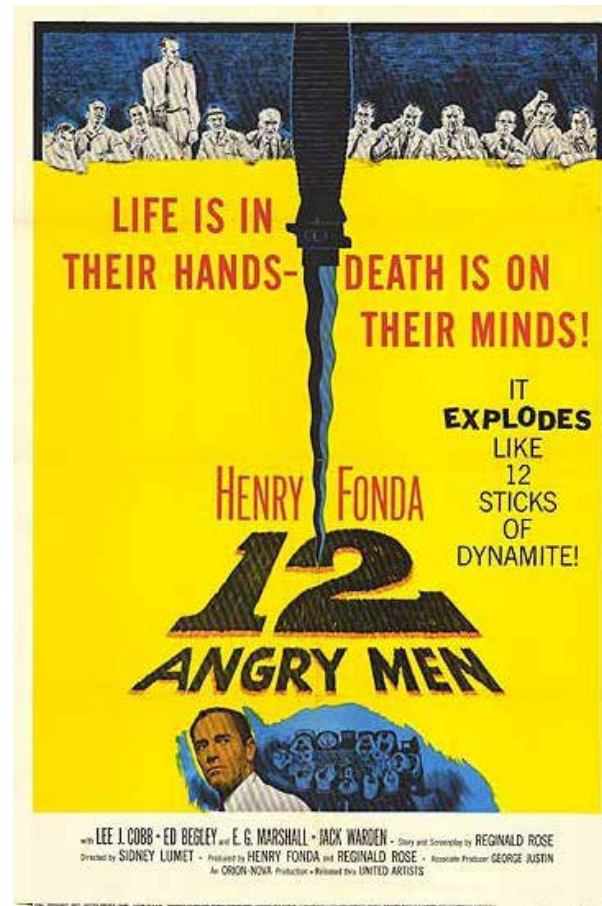
İnsan psikolojisini de sorgular adamakıllı. Tanıklık edenlerin ifadelerindeki kesinlik masaya düştüğünde her bir tanık içinde ayrı bir çözümleme yapar. Birinci tanık, yaşlı adamın da önyargı ile cinayetten emin olduğu için verdiği ifadeye inandığını söyler. Mahkemeye çıkmak, görünür olmak, söylediklerinin dinlenmesi hayata atacağı yegane goldür belki de. "Hiç kimse olmak son derece üzücü bir şeydir" repliği vurucu cümlelerdendir.

Diğer tanık, karşı evdeki pencereden cinayeti gördüğünü söylemiştir. Tartışmaların sonunda, kadının genç görünmek için gözleri bozuk olmasına rağmen gözlük takmadığını anlarlar. Yatakta yatarken gözlük takmasının da imkansız olduğunu fark ettiklerinde, bu tanıklığında önyargı ile, zaten işlemiştir diye yapıldığı ortaya çıkar.

Film, izleyici ile, çocuğun suçlu olup olmadığının tartışmasını yapmaz aslında. Filmin önermesi, çocuğun bulunduğu çevre ve koşullar gereği, var olan toplumsal önyargının gerçekleri görmeyi engellemesidir. Çocuk suçsuz bile olsa, onun suçlu olduğu konusunda herkes hemfikirlerdir.

Yoksullar, herhangi bir nedenle öbür tarafa düşmüş olanlar, suçludurlar. Dünyadaki adaletsizliklerin sorumlusu, sorgulayamayacak durumda olanlardır. Onlar ne zaman derin bir öfke ile başlarını kaldırmaya kalksalar, şiddetle cezalandırılmaları gerekenlerdir.

Öyle ya, yılanların başı küçükken ezilmezse, sonra onlarla nasıl baş edilir? SUÇLU der bu nedenle, bir şekilde kendini büyük resimde bir yere sığıştırıp üç beş kuruşluk düzenini bozmak istemeyenler. "Zaten onlar da öyledir." dediklerinde huzur uykuları sarar her yanlarını.

Hepimiz Yıldız Tozuyuz -ve biraz da leblebi tozu-

nefin pera

"Hatırlamak isteyen adımlarını yavaşlatır,
unutmak isteyen ise hızlandırır."

Yavaşlık, Milan Kundera

Ankara'nın çatılarından kopan kar, bindiğimiz otobüsle ufala ufala sürükleniyor. Soğuğu kararında bir aralık sabahı Çorum'a varıyoruz. Sanki -yakın bir zamanda- çok yaşlı bir yıldız, şiddetle patlayarak etrafa dağılmış; Havada tatlı bir leblebi tozu. Boğazımız gıcıklandı. Otobüs terminali, bütün öteki otobüs terminalleri gibi. 35 yıl önce bu şehirde -neden- öldürülen 65 insan ve onların çocukları ve torunları ve kimsesizlikleriyle ortak bir hikayemiz olduğunu biliyoruz. Sokakların bu kadar tanıdık gelmesi de bundan.

Mayıs 1980'den sonra, 600'den fazla ailenin yer değiştirdiği Çorum'un insanları hem beraberler aslında hem de birbirlerinden uzak... Eskiden düğünü ve cenazeyi iç içe yaşayan; hatta birbirinden kız alıp vermeye bile başlayan Alevi ve Sünni nüfus, şimdi "Yeşil Hat" denilen görünmez bir çizgiyle birbirinden ayrılıyor.

Alevilere ait evlerin yakılıp yağmalandığı ve devrimci mahallelerde saldırılara karşı barikatların kurulduğu o günden bu yana, bu böyle. Camilerde cuma hutbesi okunurken "komünistlerin Milönü'ndeki Alaaddin Camii'yi yaktığına" dair söylentilerin çıktığı ve tanıkların anlatımına göre, aslında böyle bir şeyin hiç yaşanmadığı o günden bu yana... "İslama el uzatıldığı" anonlarının ardından "Kızılbaşlara Ölüm!" sloganlarıyla Milönü'ne doğru yürümeye başlayan kalabalığın gürültüsü bir bıçak kesiyi gibi şehrin göğüne kazındığından bu yana... Fırında pişirilen Alevi dedesinin; evinden, tarlasından alınarak uzuvları koparılan komşu teyzenin; panzerlerce ezilen, yaralı biçimde kaldırıldıkları SSK Hastanesinde işkenceye maruz kalan genç erkeklerin ölüm haberleri evlerine vardığından bu yana; o günden bu yana, birbirlerinden korunarak yaşıyor Çorumlular 'Yeşil Hat'tın iki yakasında. Ömrünün sonuna geldiği için infilak eden bir yıldızın küllerinden, kendilerine, -mecburen-yeni-ve aslında çok eski- bir dünya inşa edenler onlar. DNA'larındaki karbonun, dişlerindeki kalsiyumun, kanlarındaki demirin ve içtikleri sudaki oksijenin hep bu yıldızda, ilk bu yıldızda yapıldığını bilmiyorlar mı? Biliyorlar. İçlerinden biliyorlar, içlerinde o korkunç katliamın şarapneli var. Fakat yine de naifçe havayı kokluyor ve "Biri yine tatlı tatlı leblebi kavuruyor" diyorlar. Oysa bu etrafta uçuşanlar, metali çok ağır gerçek parçaları...kanamayı bırakan yara parçaları. "Kabuk" bağladıkları için.

Hafıza Kaydı ekibinin, aralarında topladıkları parayla kiraladıkları Belediye salonunda birazdan sunacakları belgesel filmin adı "Kabuk". Çorum Olayları, ekibin hazırladığı beşinci takvim yaprağı, yani beşinci dosyanın konusu; Kabuk filmi ise, bu çalışma kapsamında ortaya çıkan 12 farklı içerikten biri; ama belki de en çarpıcısı. Çünkü, yüzleşmek isteyen yüzleşebilmeli, unutmak isteyen de unutulmalı; unutma hakkı olduğu kadar, hakikat hakkı da var, diyor Berivan. Kendisi, 15 kişiden oluşan ve Ocak 2016 itibarıyla birinci yılını dolduran Hafıza Kaydı'nı filizlendiren ilk isimlerden. Berivan, Hayata Dönüş Operasyonu'ndan sağ kurtulan birinin, Gezi Direnişi'nden sonra bir araya gelen Seğmenler Forum'un toplandığı

Seğmenler Parkı'nın amfisine çıkıp, "Bunlar yeni olmadı arkadaşlar, sadece siz bazı şeyleri yeni farketmeye başladınız!" dediği anı hiç unutmamış. Hafıza Kaydı'na ruh üfleyen de, aslında bu "farkediş" halini sürdürme ihtiyacı olmuş; Kendisi de Çorumlu olan ekip gönüllülerinden Esra, olaylar yalnızca tarihin değil; bizim hafızalarımızın tanıklığından da geçiyor, diyor. Bu tanıklıklar, zaman içinde birbirlerine görünür oldukça, birbiriyle ilişkisiz gibi duran hikayelerin arasındaki bağ da görünür hale geliyor. Bu hikayelerin özneleri olan insanlar, aynı geçmişin başka bellekleri olarak tarihin kayıp ilmeklerini örüyor; kendi yüzleriyle, en büyük resmin içindeki dokuya anlamlı birer renk atıyor. Hafıza'yı bireysel olmaktan çok, kolektif yapan ve "Hafıza Kaydı" na ilham olan da bu: Ortak hikayenin peşinden gitmek.

Maraş Olaylarından altı ay sonra ve 1980 Darbesinden birkaç ay önce yaşanan Çorum Katliamını, olaylara tanıklık eden 16 görüşmecinin dilinden yansıtan Kabuk, anlatmaktan çok dinleme derdine düşmüş bir çalışma. Filmde, izleyicileri etkisi altına alan bir yargıda bulunmaktan ya da gelişmeleri anlatan bir dış ses kullanmaktan özellikle kaçındıklarını söyleyen bir başka ekip gönüllüsü Fırat, şöyle devam ediyor: "Hafıza Kaydı'nın içinde görüşler bakımından varolan çoğulluğu, tanıklar arasında da gözetmeye çalıştık. Bu yüzden, Çorum olaylarının yalnızca bir katliam ya da yalnızca bir direniş; tek başına Alevi-Sünni çatışması ya da sol-sağ gerilimi değil; aslında bunların hepsi birden olduğunu ortaya koyma gayretinde olduk."

Hafıza Kaydı ekibi. Ama sadece bir kısmı... :)

Grubun gazeteci gönüllüsü Sibel'in selamlaması bittiğinde film için salonu dolduranları sayıyorum: Endişe, heyecan fakat çoklukla tedirgin bir merak içinde geçmişlerini hatırlamayı bekliyorlar ve yüzlerceler. Çoğunluk orta yaşlı geçmiş başların ötesinden, birkaç tane de genç yüz seçiyorum. Aralarında, Sünni bir aileden geldiği için Alevi kız arkadaşıyla evlenmesi uygun bulunmayan ve çektiği aşk acısını film sonrası tüm salonla paylaşmayı bekleyen parkalı bir üniversite öğrencisi de var.

Filmin yönetmeni Bora, bir dahaki sefere daha çok genç seyirci görebilmeyi umduğunu söylerken; Engin, iyi bir şey yapmaya çalıştık, umarız olmuştur, diyerek başını öne eğiyor. Ve gerçekten de oluyor. Salonda çok iyi bir şey oluyor:

Takvimin 4 Temmuz yaprağı, soğuğu katlanılır bir Çorum akşamı, iç geçirişlerin sessizliğinde yazılırken, bu yaprağı bir başka yaprakla birbirine bağlayacak kolay farkedilmeyen bağlantılar, yıllar önce dağılmış bir yıldızın oradan buradan parlayan simleri gibi göz kırpyor. İçlerindeki yaşlı şarapneli ellerini kanatma pahasına tutanların hikayelerini ortaklaştıracak benzerlikler, Çorum'un leblebi tozlu havasında metalden ağırlığını kaybederek hafifliyor. Böylece, yaşananları tek seferlik istisna olaylar gibi anmak ya da "başkalarının hikayesi" diye görmezden gelmenin zorlaştığı yeni bir zamanın başı görünüyor: Çekim alanında belleklerimiz bir araya toplayan. Bize "yıldız tozluğumuzu" anımsatan...

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Şubat 2016
58. Sayı
Ayda bir yayımlanır.

Editörler
Hülya Demirdirek,
Mehmet Onur Yılmaz,
Tanju Gündüzalp

Fotoğraf Editörleri
Can Mengilibörü, Elif Koca, Erhan Muratoğlu,
Fahri Aksirt, Özlem Mengilibörü

Redaksiyon
Ahu Özveri, Berivan Eliş, Emel Demir,
Emine Onaran İncirlioğlu, Enver Arcaç,
Ezgi Keskin, Fikret Ottekin, Onur Mat,
Sema Alpan Atamer, Tuğçe Şahin

Gönlü Alan Editörleri:
Haber: Aydın Bodur
Kültür-Sanat: Emel Demir, Erdal Ozan Metin,
Gülşah Aykaç, Özgür Ceren Can,

Yayın Hazırlayanlar
Akin Atauz, Aydan Çelik, Aydan Özkil,
Ayhan Çelik, Barkın Sinan, Beliz Güçbilmez,
Barkın Sinan, Besim Can Zırh,
Bırol Özdemir, Buse Kaynarkaya, Deniz Enli,
Deniz Gümüşel, Ebru Baysal,
Emrah Kırımsoy, Emre Baturay Altınok,
Engin Aygün, Enver Arcaç, Erdal Ozan Metin,
Ezgi Koman, Gözdem Üner Tubay,
Gülistan Aydoğdu, Günseli Bilgen, İpek Benek,
Mehmet Öz, Murat Dirican, Nermin Atılkan,
Özge Akkoyunlu, Özge Altınyayla,
Selcan Kula, Sema Alpan Atamer,
Serdar Koç, Sibel Durak, Sümeyra Ertürk,
Tuğba Dirican, Ufuk Tolga Savaş,
Umut Koşan, Vedat Gün, Zerrin Yatağan,
Zeynep Alica, Zeynep Yağmur,
Zeynep Ö. Yılmaz

Katkı Verenler
Alanur Çavlin, Ali Akin Akyol, Ahmet Çiniçi,
Ahmet Say, Ali Koçer, Alper Fidaner,
Antonin Artaud, Arif Şentek, Aydan Balamir,
Aydın Akin, Aydın Şimşek, Aynur Demirdirek,
Ayşegül Çelik, Başak Altın,
Burcu Ballıtaş, Burcu Cura, Burcu Öztürk,
Bülent Atamer, Cemre Kutluay, Ceren Ergenç,
Ceyhan Temürçü, Demet Gülçiçek, Deniz Kaşık,
Deniz Kırımsoy, Derya Güçlü, Dile Kılınç,
Dilem Koçak, Duygu Cihanger, Erhan Akça,
Faruk Şahin, Fatma Soylu, Ferdan Ergut,
Fikret Ottekin, Funda Şenol Cantek,
Gamze Güzen, Gizem Güner,
Gökçer Tahincioğlu, Hüsnü Öndül,
İlden Dirini, İpek Benek, Kemal Özdil,
Kübra Ceviz, M. Ali Çetinkaya, M. Atakan Foça,
M. İhsan Doğan, Mahir Ünsal Eriş, Melike Kuş,
Mert S. Renkmen, Mesut Demir, Mithat Sancar,
Murat Meriç, Murat Sevinç, Nefin Pera,
Nihal Poyraz Temürçü, Nur Yılmazlar,
Nuran Talu, Olcay Koşan, Orhun Bora Çetin,
Özge Çağlar, Özgür Cengiz,
Özgür Yalçın, Özhan Değirmencioğlu,
Özsel Bebeli, Rabia Ç. Çavdar, Remzi Altunpolat,
Ruşen Ö. Özcan, Selda Bancı, Selda Tuncer,
Serdar Gülsöken, Serhat Şatır, Sevinç Başköy,
Sinan Yusufuğlu, Sine Çelik,
Şehnaz Azcan, Şenay Yılmaz,
T. Tolga Özçelik, Ufuk Altınay, Ufuk Tolga Savaş,
Umut Güner, Yılmaz R. Demir, Yusuf Arslantaş

Teşekkürler
Fırat Ceweri, Fikret Başkaya,
Hamit Duman Dilbahar, Mehmet Ali Uysal,
Mikhat Algül, Mustafa Altıntop,
Yayların Kardeşliği Platformu

Logo Tasarım
Aydan Çelik

Konsept Tasarım
Gülru Höyük

Grafik Uygulama
Mehmet Onur Yılmaz,

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi
Büklüm Sokak, No: 44/4,
06680 - Kavaklıdere / ANKARA
Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com

Abonelik İçin
www.gazetesolfasol.com
abone@gazetesolfasol.com
0 536 956 64 26 - 0 533 653 32 75

Basım Yeri
Şen Matbaa
Özveren Sok. 25/B Demirtepe/Ankara
Tel: 0 312 229 64 54 - **Fax:** 229 64 54
E-Mail: senmatbaa@gmail.com
WEB: www.senmatbaa.com

Basım Tarihi: 9.2.2016
ISSN: 1301-8655
Yerel Süreli Yayın
4.000 adet basılmıştır

Fotoğraf: Günay Soydan Koçak

Gazete Okuma Eylemi Üzerine

Gülşah Aykaç

Gazeteyi (Solfasol'ü) açtım. Şimdi iki sayfa halindeki gazete apaçık ama metro çok sıkışık. Gazeteyi istemeye istemeye önce ikiye sonra dörde katladım. Aslında pazar sabahları kahvaltıda sonra bütün aile gazete okuduğumuz için başlamıştım gazete okumayı sevmeye... O zaman oturma odasının bütün zemini iki sayfa halinde açık gazetelerle kaplanırdı, çünkü ablam ve ben yerde gazete okurduk. Bir gazeteyi okuyup bitirmenin mutluluğuyla çayları tazelemeye giderken annemin çoktan bulmaca çözmeye geçmiş olduğunu görüp gülümsedim. Evde sadece bulmaca çözmeye özel olarak kullanılan ve pazar günleri aniden ortaya çıkan tükenmez kalem vardı. Metroda, ayakta ve çoktan bitirdiğim çeyrek sayfada bunları düşünürken kalakalmıştım ki gazetem arkasındaki kadını farkettim. Hafif eğilmiş kendi göz hakkına düşen öteki çeyrek sayfayı bitirmek üzereydi. Ona baktığıma görünce doğruldu, gülümsedi, "pardon" dedi, "hayır, lütfen" dedim, gazeteyi uzattım, "bende de var ama daha açıp bakamadım" dedi, durağının geldiğini ve ineceğini işaret etti, "hoşçakalın" dedim, tekrar gülümsedi ve gitti.

Gazete okuma eyleminin tüm katmanlarını, bilhassa gazetenin mülkiyet duygusu olmadan kente ait oluşu nedeniyle metrodaki gibi paylaşılışını seviyoruz.¹ Ancak sevmenin de ötesinde bir durumu yakın zamanda yeniden keşfettim. Bu keşif gündelik hayat eylemleri ve bu eylemlerin evrilmesi ile ilgili. İki kolumuzla gazeteyi açtığımız, sayfaları çevirdiğimiz, bu sırada sayfalar ve bizim dışımızda kalan mekânın hareketlerimize göre değişmesi, metrodaki gibi sıkışık rahatlaması, gazeteyi katlayıp koltuk altında oradan oraya taşıyışımız, sakladığımız bir gazete parçası annemizin kızartma tavasının kapağı oluyorsa sinirlenişimiz. Tüm bu bedensel eylemler artık kayboluyor. Bunu modernizmle, dijital çağa geçişle, geleneğin yitirilişi ile tarihsel ve kültürel anlamda açıklamaya girişebiliriz. Peki, eylemlere dair alışkanlıkların değişmesindeki bu sürekli akışkanlığa karşılık durup basılı gazete okumayı arzu edişimiz ne ile ilgili?

Bir şaman dansçısı olan İda Shigemi², "yapmak (eylemek, İng: acting) bilmekten daha iyidir" şeklinde kurduğu eylem ve bilme arasındaki ilişkiyle ilgili olarak, **bedenle temas etmek ve bu temas üzerinden anlam oluşturmak mevcut bilgi ile anlamlandırmaktan daha üstündür**,

"Yapmak (eylemek) bilmekten daha iyidir."
İda Shigemi

gibi bir çıkarım yapmıştık.³ Bilmeyi ve eylemeyi üstünlük sırasına dizmek yerine birlikte ele aldığımızda ise başka bir fikirle karşılaştık. Marx'ın ontolojik olarak ve beden bağlamındaki ideoloji kavrayışını tartışan Žižek, *İdeolojinin Yüce Nesnesi*⁴ isimli kitabında şöyle diyordu:

"Marx'ın tanımladığı ideoloji bilginin maskelenmesidir. İnsanlar neyi bildiklerini bilmezler. Ancak bugün semptom bilgide değil, eylemde. Bu yeni bilinçsiz durum fetişist illüzyon ya da fantezi olarak tanımlanabilir."

Žižek, kapitalizmin kendi koşullarının yeniden ve yeniden üretilebilmesi için ideolojilerin bilgiyi maskelemelerinden, bu geniş anlamılamadan, insana ve bedene iniyor ve bu sayede kavramlar fantezi ve arzuya doğru evriliyordu... Yazının bu parçasının bizi daha da ilgilendiren kısmı dikkati eylemlere çekmesiydi: Žižek, insanların artık bilgi üzerindeki maskenin farkında olduklarını, yani neyi bilmediklerini bildiklerini, ancak eylemlerinin farkında olmadıklarını söylüyordu. Ne yaptığımızı / eylediğimizizi bilmiyor muyuz?

Sorunun yanıtını ararken günlük hareketlerimizin nasıl olduklarını düşündüğümüzde canımız biraz sıkılabilir. Afrika'da hala aniden dans etmeye başlayan topluluklar ya da Anadolu'da bazı köylerde devam eden orta oyunlarını hatırlayabiliriz. Yaşantımızda artık uzun uzun bekleyiş veya hızla bir yerden geçiş gibi hareketlerin olduğunu⁵, artık günlük hayatta ritüel ve jestlere yer olmadığını düşünebiliriz. Ritüel ve jestler geleneksel toplumlara aittir, biz bugünün geleneksel tanımının ne olduğunu henüz bilemiyoruz ve bu yüzden ritüelin artık olmadığı günlük hayatın kendisine yoğunlaşıyoruz. Öyleyse herhangi bir eylem⁶ —durmak, yürümek, koşmak, susmak, konuşmak, bakmak— bedenlerimizin oldukça ayrıcalıklı bir uzantısı haline gelebilir mi?

Eylemin gücüne dair 68 öğrenci hareketlerini, Beat ve Hippi akımlarını, Gezi Direnişi'ni örnek olarak verebilir; tarihin heyecanlı kıvrımlarını açarak eylemin ve eyleyebilirliğin bir potansiyeli olduğunu ve bu potansiyelin neler doğurabileceğini tahmin bile edemeyeceğimizi iddia edebiliriz. Öyleki, eylemin sonucunun tahmin edilemezliğinin, eylemi tasarlarken farkında değildir. Örneğin Gezi Direnişi sırasında

gerçekleştirilen Duran Adam'ın duruşu bir farkındalık yaratma isteği olarak düşünülebilir. Burada farkındalık, herhangi bir eylemin gerçekleşmesi mümkün olmayan koşullarda gerçekleştirilmesiyle yaratılmaya çalışılır. Performansın söylemi⁷ eylemin kendisi üzerinden bir çabadır ve sadece durmaeylemi söylemini aşmış, pek çok insan için başka söylemlere dönüşen ayrıcalıklı bir hareket halini almıştır.

Gazete okuma eylemini yeniden irdelediğimizde ve tıkladıkça reklâm gelirini arttıran internet sitelerini düşündüğümüzde basılı gazetenin çok temel bir özelliğini yakalayabiliriz: Yavaş okumaya teşvik etme, çokluk içerisinde sürekli seçme halini durdurma ya da azaltma, kağıt kokusu ve tutuşu ile başka bir duyumsama olanağı yaratma. Okumanın zamanla ve mekânla ilişkileri olarak tanımlanabilecek ve çoğaltılabilecek bu haller, algıların bedensellik sayesinde—bir siber okumaya kıyasla— daha açık olması olarak nitelendirilebilir mi?

Tüm bu sorularımıza aradığımız olası cevaplarla, farkındalık yaratma ve algıları bedensel eylemlerle uyandırtma olarak gazete okumanın, eylemsel anlamda yeni günlük alışkanlıkların dışındaki duruşuyla bir direniş alanı uzantısı olabileceğini düşünebiliriz. Şimdi Solfasol Gazetesi'nin içeriğinin üretilmesi, üretimin gazeteye dönüşmesi, gazetenin katlanması ve postalanması, pek çok gazetenin kente güvercin dışıkları gibi dağıtılması⁸ haricinde sadece ve sadece gazete okuma eylemini düşünelim. Belki de gazete okuma eylemini sürdürmek ve bunu sürdürmek için yeni üretim biçimleri tasarlamak salt nostaljik bir serzeniş değildir, direnişin ta kendisidir.

¹ Aslında artık okuduğum ve saklayıp arada sırada yeniden okuduğum sadece Solfasol var. Beş yıl öncesine kadar periyodik olarak iki gazete daha okuyordum; ama artık hemen hepimiz gibi köşe yazarlarını internetten takip ediyorum.

² İda Shigemi, bir atölye sırasında, Kaz Dağları, 2011.

³ f-tez.blogspot.com İTÜ Mimarlık yüksek lisans programında Semra Aydın ile yürüttüğümüz hareket ve kenti keşfetmek üzerine master tezi.

⁴ Žižek, *The Sublime Object Of Ideology*, 1989.

⁵ Düzenli olarak gerçekleştirilen Ulus Baker Okumaları etkinliğinin sekizincisinde, Ahmet Gürata, Ulus Baker'in "Sinema ve Jest" isimli yazısını okumuş ve yorumlamıştı, Aralık 2015.

⁶ Aynı zamanda geçen "herhangi mekân ve herhangi an"a gönderme olarak herhangi. Metne Körotonomedy isimli web sitesinden ulaşılabilir.

⁷ Performansın, medyanın olayları yansıtmamasına tepki olduğu söylenmişti, 2013.

⁸ Tanju Gündüzalp'in deyişle.

Ve Karşınızda Miki Başgan...

Bu ay, biri sokaklardan, diğeri sanal dünyadan, Melih Başgan'ın iki farklı 'miki fare' tasviri ile karşılaştık.

Birincisi KÜF Project'in Ankara sokaklarına stensilleyip animasyon video haline getirdiği Mickey Gökçek çalışması: <https://vimeo.com/151845682>

Diğeri ise Başganın sürekli büyük harflerle bağıarak tweet etmesine isyan eden ve her tweetini anında küçük harfe çevirerek retweet eden nam_ı diğer 'Bağırmayan Başgan' yani Miki Melih (@mikimelih06) isimli Twitter hesabı. / Solfasol

